

DEL

DELAVSKA ENOTNOST

3. 7. 1976 — ŠT. 26 — L. XXXV¹ — CENA 3 DIN

GLAVNI UREDNIK:
VOJKO ČERNELC

ODGOVORNI UREDNIK:
BOJAN SAMARIN

3. julij je praznik rudarjev. Utesnjeni pod zemeljskim površjem kopljejo premog, živo srebro, svinec... Mežiški rudarji odhajajo v jamo po svinec, ki je težak kot njihovo delo. Reportažo o mežiških rudarjih objavljamo na 8. in 9. strani. (Foto: A. AGNIC)

SEJA PREDSEDSTVA SVETA ZSJ

ZAČETI PRI SEBI

Slabosti v gospodarjenju, ki jih še nismo rešili, moramo bolj zavzeto odpravljati vsak v svojem okolju

Člani predsedstva Sveta ZSJ so minuli torek obravnavali tekoča gospodarska gibanja in poslovne rezultate TOZD za prvo polletje letos. V uvodni besedi je podpredsednik ZSJ Djuro Vekić opozoril na opredelitev ob sprejemanju resolucije o letošnjem družbenoekonomskem razvoju, naj bi v plan vgradili tudi ukrepe ekonomske stabilizacije ter se na novih osnovah odločneje lotili razreševanja strukturalnih neskladij.

Člani predsedstva so ugotovili, da sprejem ukrepov ob koncu lanskega in na začetku letošnjega leta, ki naj vplivajo na uresničevanje sprejete politike, pomeni rezultat omenjenih prizadevanj, ki so jih zagovarjali tudi sindikati. Tako je bilo vzpostavljena tesnejša medsebojna odvisnost med porabo in realnim dohodkom in med predpisi, ki urejajo obračunski sistem. Uvoz smo pogojili z možnostjo izvoza. Zaostrena je bila odgovornost za pokrivanje investicij. Zaježili smo tudi naraščanje cen in življenjskih stroškov. Vse te ukrepe je spremljala tudi okrepljena dejavnost sindikatov in samoupravnih organov v organizacijah združenega dela pri odpravljanju številnih subjektivnih vzrokov slabega poslovanja, nizke produktivnosti, saniranja izgub in uveljavljanja predpisov o ugotavljanju in obračunavanju dohodka. Vse to je vplivalo tudi na nastajanje novih odnosov v gospodar-

jenju. Med rezultate takih prizadevanj lahko prištejemo zmanjšanje stopnje inflacije za tretjino v prvih petih mesecih letos, povečanje izvoza za 16 % in zmanjšanje uvoza za 14 %, izboljšanje zunanje in domače likvidnosti, zmanjšali pa smo tudi investicije.

Počasna rast industrijske proizvodnje, produktivnosti dela, povečevanje zalog in neusposobljenost prometa pa še vedno pomenijo najbolj aktualne gospodarske probleme. Zaradi tega ne bi smeli odlašati s sprejemanjem ukrepov, katerih namen je reševanje teh problemov. Pri tem ne bi smeli dovoliti, da bi rešitve iskali na račun stagnacije gospodarske rasti ali po poti inflacijskega oživiljanja proizvodnje vseh vrst in ne glede na stroške. Ob iskarnju rešitev tudi ne bi smeli posploševati gospodarskih razmer, ampak bi morali v vsakem okolju, v sleherni

TOZD takoj začeti analizirati zaloge, izgube ter gibanja na področju proizvodnje in produktivnosti.

Eno izmed izjemno pomembnih nalog pomeni tudi ožvitev proizvodnje, seveda tiste, ki je perspektivna in jo lahko prodamo na domačem in na tujih trgih. Potruditi se bomo tudi morali, da bi čimprej izoblikovali programe za povečanje produktivnosti in sprejeli take samoupravne sporazume o razporejanju dohodka, da bi težiče akcije morali usmeriti na usklajevanje potreb in rasti splošnega družbenega standarda z materialnimi možnostmi, produktivnostjo in dohodkom organizacij združenega dela v materialni proizvodnji. Izhod je vsekakor tudi v uveljavljanju svobodne menjave dela, v večji produktivnosti, dohodku, varčevanju in racionalizaciji na vseh področjih.

Vse večja neusklajenost med povečanimi potrebami in zahtevami družbenih dejavnosti za sredstva, kar še zlasti velja za področje zdravstva in izobraževanja, nedvomno opozarja, da bi težiče akcije morali usmeriti na usklajevanje potreb in rasti splošnega družbenega standarda z materialnimi možnostmi, produktivnostjo in dohodkom organizacij združenega dela v materialni proizvodnji. Izhod je vsekakor tudi v uveljavljanju svobodne menjave dela, v večji produktivnosti, dohodku, varčevanju in racionalizaciji na vseh področjih.

ZORICA
BOSNIĆ — VUJADINOVIĆ

Tito na berlinski konferenci

„Danes se v komunističnem gibanju čedalje bolj uveljavljajo različne poti boja za socializem in nove oblike sodelovanja revolucionarnih in najširših demokratičnih sil, zasnovane na načelih neodvisnosti, enakopravnosti, samostojnosti in nevmišavanja. Pri tem se posebej izraža odgovornost slehernega revolucionarnega gibanja lastnemu delavskemu razredu in narodu. To je že pripeljalo do krepitve vrste komunističnih in delavskih partij in do povečanja njihovega političnega vpliva v nacionalnih razsežnostih, kar pozitivno vpliva tudi na splošne politične razmere v Evropi. Zveza komunistov Jugoslavije se bo tudi v prihodnje zavzemala za uveljavljanje teh načel in bo izhajala iz tega, da je sodelovanje med vsemi naprednimi in demokratičnimi silami na takšni podlagi v prid nadaljnjemu uspešnemu razvoju socializma kot svetovnega procesa.“

To je med drugim poudaril predsednik Tito, ko je govoril na berlinski konferenci 29 evropskih komunističnih in delavskih partij.

V govoru, ki je naletel na izredno veliko zanimanje, je predsednik Tito pojasnil jugoslovanska stališča do vprašanj v okviru konferenčne teme „Boj za mir, varnost, sodelovanje in družbeni napredek v Evropi“. Med drugim je poudaril, da „se je boj narodov za politično in gospodarsko osamosvojitve, za neodvisen in svoboden narodni razvoj, za enakopravno in demokratično mednarodno sodelovanje vseh narodov in držav ne glede na razlike v družbenih sistemih, za mir in varnost v svetu najmočnejše v sodobnih razmerah izrazil v velikem gibanju neuvrščenosti“. „Neuvrščena politika je trajna usmeritev SFRJ in naše zveze komunistov“, je dejal Tito. „Delavski razred, narodi in narodnosti Jugoslavije s tem, ko aktivno sodelujejo v mednarodnem življenju in posebej v gibanju neuvrščenosti, opravljajo svojo internacionalno dolžnost do svetovne skupnosti in človeškega napredka.“

Predsednik Tito je opozoril na nujnost različnih poti v boju za socializem in v njegovi graditvi ter dejal, da morajo zavestne socialistične sile najti takšne rešitve, ki ne bodo samo zaobjele, temveč tudi presegle dosežene pozitivne politične, ekonomske in duhovne vrednote demokracije. Govoril je tudi o pomenu in rezultatih lanske helsinške konference o varnosti in sodelovanju v Evropi ter opozoril, da se v Helsinkih sprejeti sklepi in priporočila uresničujejo počasi in da bi morali pri tem doseči več; še slabše pa je s krepitvijo zaupanja na področju varnosti, saj se nadaljuje in krepi oboroževalna tekma.

„V celoti se zavzemamo za razvoj vsestranskih prijateljskih odnosov s sosednjimi državami. Pri tem izhajamo iz načel spoštovanja suverenosti in ozemeljske celovitosti vseh držav“, je dejal predsednik Tito in pri tem omenil, da „se v stalnih naporih za razvoj dobrih odnosov s sosednjimi državami zavzemamo za reševanje vseh problemov, zlasti tistih, ki zadevajo položaj naših narodnostnih manjšin. Nepriznavanje narodnostnih manjšin je v neposrednem nasprotju s temeljnimi človeškimi pravicami, zlasti pa z marksističnim pristopom k nacionalnemu vprašanju. Menimo, da je reševanje vprašanja njihovega položaja velikanškega pomena za odnose med narodi in za krepitve miru in sodelovanja v Evropi, saj so narodnostne manjšine lahko in morajo biti mostovi sodelovanja in prijateljstva.“

B. R.

USTANOVljena JE REPUBLIŠKA SIS ZA PTT PROMET

Skupne koristi

Zadnjega junija je bila v Ljubljani ustanovna skupščina republiške samoupravne interesne skupnosti za PTT promet v Sloveniji. S tem je bila postavljena pika na „i“ dveletnih priprav, med katerimi so bile že ustanovljene območne SIS za PTT promet, devet jih je, ki povezane v republiško SIS predstavljajo novo kakovost v vrednotenju in obravnavanju PTT prometa in storitev. V SIS, območnih in republiških, bodo PTT podjetja skupaj z uporabniki PTT storitev načrtovali in uresničevali svoje potrebe in svoje interese. Ti pa so, če jih naštejemo na kratko, usklajen razvoj in delovanje PTT sistema kot celote, primerna kakovost in trajnost opravljanja storitev, hitrejši in glede na potrebe ter mož-

nosti optimalni razvoj PTT sistema, oblikovanje cen; oziroma sodelovanje pri oblikovanju. Da bi na vse to lahko vplivali, bodo delegati v republiški SIS določali globalno politiko razvoja PTT prometa v Sloveniji, sprejemali srednjeročni in dolgoročni program razvoja, usklajevali razvoj in delovanje sistemov zvez, usklajevali politiko območnih SIS ter opravljali še vrsto pomembnih nalog. To pa je prav gotovo nova kakovost, ali kot je v pozdravnem govoru dejala Ivanka Vrhovščak, generalna sekretarka RS Zveze sindikatov Slovenije, „nedvomno nov in velik rezultat naporov delovnih ljudi, da bi uveljavili z ustavo utemeljene samoupravne odnose.“

B. R.

ZADNJA PRILOŽNOST ZA »ZAMUDNIKE«

Na zadnji seji sekretariata za spremljanje javne razprave pri RS ZSS so se seznanili z ocenami, ki jih je posredovala zvezna koordinacijska komisija za uresničevanje ustave pri predsedstvu CK ZKJ. Ta stališča ZSS so člani sekretariata še posebej soočili z razmerami v naši republici.

Ni treba posebej poudariti zahteve, ki je sicer že od vsega začetka kristalno jasna, da je potrebno predvsem temeljnimi vprašanjem v osnutku zakona o združenem delu posvečati največ pozornosti v razpravi. Le tako bomo lahko onemogočili tiste, ki hočejo vsiliti le razgovore o formalnih vprašanjih in rešitvah, ki jih zakon prinaša, namesto da bi zakonske rešitve soočili z dosedanjim samoupravnim praksom. Njihova želja je, da bi amesto o konkretnih rešitvah govorili o teoretičnih in marsikdaj namišljenih dilemah in s tem preprečili razpravo o konkretnih določilih zakona in o njihovem uveljavljanju v praksi.

Pripravljalna faza za javno razpravo je mimo. Lahko rečemo, da se je v naši republici usposobil za razlaganje osnutka zakona in za uveljavljanje njegovih določil v praksi širok krog političnih aktivistov. In vendarle ne moremo mimo primerov, ko ponekod le pasivno spremljajo razlaganje drugih in se v praksi ne zavzemajo za uveljavljanje duha in črke zakona o združenem delu, tega početja ni mogoče drugač oceniti.

Osnutek zakona o združenem delu bo seveda potrebno pravno, pojmovno in tudi jezikovno izboljšati. Toda vsem tistim, ki vidijo samo te pomanjkljivosti, ne pa njegovega duha, velja odgovor: brez soočanja novih zakonskih rešitev s sedanjo prakso in predvsem brez spreminjanja samoupravnih odnosov ne bo šlo!

To pa hkrati pomeni, da je treba postati v boju družbenopolitičnih organizacij še bolj ofenziven!

Za konec naj povemo še to, da sprejeti roki za javno razpravo o osnutku zakona veljajo. In dodamo naj še to, da na enem ali dveh sestankih delavci v temeljni organizaciji ne morejo rešiti celotnega spleta vprašanj, ki jih ponuja osnutek takona o združenem delu. Zato se je treba upreti vsakemu zavlačevanju in neodgovornemu vedenju v javni razpravi.

M. HORVAT

Janez Barborič, predsednik RS ZSS, je te dni po uspešni operaciji na hrbtenici na okrevanju v Laškem. V torek so ga obiskali njegovi najozji sodelavci iz RS ZSS. Prinesli so mu zlato znak sindikatov, ki mu je bil podeljen za dolgoletno delo v tej organizaciji. Predsednikovo zdravljenje dobro napreduje, tako da bo bržčas že lahko opravljal svoje dolžnosti v drugi polovici julija. — Foto: A. AGNIC

KAJ SMO STORILI...

Manj »žrtev«
dolгих noči

Napori slovenskih sindikatov za postopno ukinjenje nočnega dela žensk so doživeli veliko odmevnost. V dobrih dveh letih smo uspeli skoraj za polovico zmanjšati število žensk v nočnih izmenah. Medtem ko je slovensko gospodarstvo še 1973. leta zaposlovalo 7.100 delavk v nočnih izmenah, jih zdaj zaposluje samo v tekstilni industriji še nekaj več kot 4.600, kar je v tej panogi v primerjavi z minulim letom 790 delavk manj. Od 32 tekstilnih in 3 usnjarskih delovnih organizacij, ki se zaposlujejo delavke v nočnih izmenah, jih večina že ima programe, na osnovi katerih bi nočno delo žensk v celoti odpravili do zastavljenega roka, to je do leta 1978.

Na zadnji seji RO sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije so delegati z zadovoljstvom ugotovili, da je letos 6 tekstilnih in ena usnjarska delovna organizacija ukinilo nočno delo, vendar je na drugi strani v tekstilni industriji še 7 delovnih organizacij, ki bodo, tako vse kaže, imele še precejšnje težave z ukinjanjem nočnega dela žensk. Med njimi so tudi tako velike organizacije kot so MTT Maribor, Dekorativna Ljubljana, Tekstilna tovarna Prebold, Predilnica Litija, Gorenjska predilnica Škofja Loka in nekatere druge.

Ob teh in podobnih primerih je jasno, da dobe težave svojo dejansko razsežnost prav v naši tekstilni industriji, kjer po eni strani zaposlujejo največ žensk v nočnih izmenah, po drugi strani pa ravno tekstilna industrija sama ni in še nekaj časa ne bo ekonomsko sposobna, da bi rešila ta problem. Modernizacijo proizvodnje, s katero so lahko omilili ali povsem odpravili nočno delo žensk, pa so lahko opravili le v tistih delovnih organizacijah, ki so imele za to dovolj lastnih sredstev.

Znano pa je, na kar so delegati RO posebej opozorili, da je prav tekstilna industrija že doslej sama precej investirala brez večje družbene pomoči, zato zdaj tega problema sama ni sposobna rešiti. Vrh tega gre še za restriktivske ukrepe, ki se v našem gospodarstvu nadaljujejo tudi letos. Torej so tekstilci naleteli na nov problem – na ukinitev uvoza surovin, strojne opreme in rezervnih delov. Prav ta problem pa je močno zvrtil prizadevanja za odpravo nočnega dela žensk.

Ob tem ugotovje kažejo, da so zadnje čase tekstilne delovne organizacije skoraj vse po vrsti izredno izboljšale delovne razmere delavcev, predvsem pa v nočni izmeni. Kljub vsemu temu pa je večina delavk, ki so še »žrtve« dolгих noči – proti tretji izmeni!

Prav zaradi tega bi morali storiti vse, da bi do 1978. leta dejansko uresničili akcijo slovenskih sindikatov za popolno odpravo nočnega dela žensk.

IVO VIRNIK

RO SINDIKATA DELAVCEV TEKSTILNE IN USNJARSKE INDUSTRIJE SLOVENIJE O GOSPODARSKIH GIBANJH

TEKSTILCI
SPET OSGROŽENI

Podobno kot lani se je tudi letos tekstilna industrija znašla v težkem gospodarskem položaju. S kratkoročnimi rešitvami bo treba čimprej zagotoviti boljši materialni položaj panog in večjo socialno varnost zaposlenih

Eno od osrednjih vprašanj, ki tare zaposlene v tekstilni, v določeni meri pa tudi v usnjarsko-predelovalni industriji, je težak gospodarski položaj in mesto, ki ga opredeljujejo republiški in jugoslovanski srednjeročni in dolgoročni razvojni načrti. Znano je, da je tekstilna industrija že pred leti zahtevala boljše pogoje gospodarjenja, njeni razvojni načrti so bili vseskozi ambiciozni in investicijsko dokaj zahtevni. A prav gotovo delavci v tej dejavnosti ne bi postavljali svojih zahtev tako odločno, če bi jim sindikati in drugi družbenopolitični dejavniki v njihovih temeljnih organizacijah združenega dela znali prikazati lastne probleme skozi prizmo celovitih družbenoekonomskih razmer in razvojnih možnosti.

Ta ugotovitev se je prepletala skozi celotno razpravo na zadnji seji RO sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije, posvečeno obravnavi rezultatov gospodarjenja v slovenski tekstilni in usnjarsko-predelovalni industriji v letu 1975 in v

prvih mesecih letošnjega leta. Če se ozremo samo na gospodarska gibanja v tekstilni industriji, ki se bistveno ne razlikujejo od lanskih, smo kaj hitro pri spoznanju, da ima poslabšan položaj znatnega dela te panoge globoke korenine že pred uveljavitvijo obeh zakonov, ki uvajata finačno disciplino pri plačevanju medsebojnih obveznosti. Sedanji poslovni položaj prav tako kaže, da imamo velike, vendar neuskajane in preimenzionirane proizvodne zmogljivosti, ki so slabo izkoriščene in presegajo domače povpraševanje, zlepa pa se ni moč izogniti tudi dejstvu, da je slovenska tekstilna industrija bila še lani po fizičnem obsegu svoje proizvodnje med vodilnimi panogami v republiki, od konca minulega leta pa smo priče precejšnjemu nazadovanju.

Ob teh in še nekaterih razlogih, ki so lani in letos otežili položaj tekstilne industrije, je bil ob presoji najbolj učinkovitih, predvsem pa hitrih rešitev za izboljšanje trenutnega stanja panoge za delegate RO edino spre-

jemljiv predlog, da bo treba čimprej poiskati take kratkoročne rešitve, ki bodo zagotovile ugodnejši materialni položaj dejavnosti in večjo socialno varnost zaposlenih. Prav tako se bodo morali tekstilci zaradi zasičenosti domačega trga še bolj usmeriti v izvoz, znotraj panoge pa se med seboj dogovoriti za večjo specializacijo. Na mestu je tudi zahteva, da bo treba ukiniti, seveda, če bodo to narekove ekonomske zahteve, vse tekstilne obrate, ki slabo poslujejo in ki nimajo ustrezne strojne opreme in kadrov. Ker ima slovenska tekstilna industrija zaradi svoje razdrobljenosti in nepovezanosti precej težav na domačem in svetovnem trgu, se bodo sindikati zavzeli za večjo poslovno sodelovanje in združevanje znotraj panoge. Očitno je, da težave različnih poti in podobnih ali istih proizvodov najbolj boleče občutijo proizvajalci sami, zato bo treba za vsako ceno podpreti pobude o tesnejši povezanosti in delitvi dela v tekstilni industriji, ki se pojavljajo zadnje čase. I. V.

REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV KOVINSKE INDUSTRIJE SLOVENIJE

SOOČENJE
Z IZKUŠNjami

V razpravo o osnutku zakona o združenem delu se vključuje tudi razprava o družbenem planiranju in o sedanjih gospodarskih gibanjih

Na zadnjem zasedanju republiškega odbora sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije so delegati največ pozornosti posvetili planiranju razvoja te industrije, uveljavljanju novih zakonskih določil o združenem delu v praksi in gospodarjenju v tej panogi.

Razprava je opozorila, da delegati soglašajo s stališčem, ki

ga oblikujejo slovenski sindikati v zvezi z osnutkom plana razvoja SRS in v obdobju 1976–1980 in ki ga bo kmalu sprejel republiški svet ZSS. Zato pa so v oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih letošnjega leta kritično ugotovili, da so le-ta podobna gibanjem v minulemu letu: stopnja rasti industrijske proizvodnje upada

prav tako tudi produktivnost dela. Le likvidnost gospodarstva se izboljšuje.

Sicer pa se razprave o tekočih gospodarskih gibanjih tudi v tem sindikatu časovno ujemajo z razpravami o osnutku zakona o združenem delu in s pripravami samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o temeljnih planov v združenem delu in v družbenopolitičnih skupnostih. Na seji so poudarili, da morajo tudi ukrepi tekoče ekonomske politike temeljiti na načelih samoupravnega organiziranega združenega dela in biti usklajeni s temeljnimi razvojnimi usmeritvami v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Delavci v temeljnih organizacijah se morajo »obrniti« k lastnim problemom, torej oceniti svoje delo in življenje ter sprejeti takšne notranje ukrepe, ki bodo zagotavljali stabilnejši razvoj.

Ob tem so v razpravi opozorili na tiste organizacije združenega dela, ki pošiljajo delavce na predčasne skupinske dopuste, ne da bi poprej proučile še druge možnosti za normalen potek proizvodnje, skratka pravočasno proučile razmere na trgu in jim prilagodile svoje poslovanje. Predčasni skupinski dopusti so lahko le izjemna rešitev.

M. H.

IZ OBČINSKIH ORGANIZACIJ

KOPER

Medobčinska odbora sindikata delavcev in zvez Nove Gorice in Kopra sta na skupni seji obravnavala predlog družbenega dogovora o skladnem razvoju prometa in zvez v letih 1976 do 1980. Ugotovila sta, da pomeni dokument realno osnovo za celovitejši in skladnejši razvoj infrastrukture in drugih dejavnosti v naši republiki. Vendar sta menila, da mora družbeni dogovor konkretnije zajeti samoupravno dogovarjanje med temeljnimi organizacijami združenega dela s področja prometa in zvez. Člani obeh odborov so se zavzeli za hitrejšo ustanavljanje področnih interesnih samoupravnih skupnosti za cestni transport, cestno gospodarstvo, letališča in letalski promet, kar naj zagotovi predvsem boljše medsebojno delitev dela, specializacijo in za skupno reševje razvojnih problemov.

Delegati obeh odborov so družbeni dogovor sprejeli s pripombami in stališči, ki zadevajo zagotavljanje enotnejše prometne politike, boljše organizacije v cestnem transportu, usklajevanje vozni redov med železniškimi in cestno-prevoznimi delovnimi organizacijami, nadaljnje samoupravno organiziranje dejavnosti v prometu in zvezah ter razvijanja raziskovalne dejavnosti na tem področju.

M. S.

LJUBLJANA-CENTER

V sredo so se zbrali na posvetovanju o osnutku zakona o združenem delu direktorji in predsedniki osnovnih organizacij sindikata manjših delovnih organizacij v občini. Seznanili so se predvsem s tistimi določbami osnutka, ki govorijo o združevanju dela in sredstev, o samoupravnosti organiziranosti in o samoupravljanju v združenem delu.

Večina razpravljavcev je opozorila, da kljub prizadevanjem in dobri volji v njihovih kolektivih ne najdejo dovolj interesa za povezovanje z

velikimi delovnimi organizacijami. Razgovorov o združevanju je bilo že mnogo in lahko bi rekli, da se ponekod odločajo za združitev tudi zato, da formalno »uresničujeta« sedanje družbene zahteve o nujnosti povezovanja, ne da bi ob tem razrešili tudi dohodkovne odnose. Če bi seveda lahko na tem posvetovanju dobili predstavniki iz delovnih organizacij tudi kakšne konkretne rešitve, ne bi bilo napak. Dejstvo je, da jih bodo občinski organi in predvsem družbenopolitične organizacije morale ponuditi povsod tam, kjer ustavne vsebine niso ali pa je nočejo dojeti.

M. H.

DRAVOGRAD

V Dravogradu računajo, da bodo prve dni julija v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela že sklenili javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Ob tem ugotavljajo, da so se posebej potrudili z izdelavo ocen samoupravne prakse v Tekstilni industriji Otiški vrh pa v Gradbenem podjetju Dravograd, v Elektrotehni Dravograd in železničarji Dravograda, čeprav niso organizirani v temeljni organizaciji združenega dela.

Ocene dosedanje samoupravne prakse in javna razprava opozarjajo na to, da bo treba v dravogradske delovnih kolektivih samoupravno življenje in samoupravne odnose v prihodnje obogatiti in še bolj uveljaviti. Ugotavljajo namreč, da samoupravni akti v številnih delovnih kolektivih še niso usklajeni z veljavno zakonodajo. To pomanjkljivost bo treba odpraviti hkrati z uveljavljanjem določb zakona o združenem delu v samoupravni praksi.

Ob tem, ko javna razprava o osnutku o združenem delu sorazmerno dobro in v skladu s sprejetim akcijskim programom poteka v delovnih organizacijah, pa nekoliko kasni v samoupravnih interesnih skupnostih.

E. K.

TISKOVNA KONFERENCA

Slovenski sindikati so že večkrat, nazadnje 26. maja letos, razpravljali o problemih racionalne proizvodnje hrane, preskrbe delavcev in občanov z živili ter družbene prehrane. Kot so v terek na tiskovni konferenci v Ljubljani povedali predstavniki RS ZSS, po sprejetih političnih stališč in smernic za hitrejši razvoj področja proizvodnje hrane še ne izvajamo dovolj učinkovito, usklajeno in celovito.

Ne da bi posebej naštevati nekatere nerešene gospodarske probleme ali si zatiskali oči pred nič kaj laskavimi napovedmi o letošnji letini in še posebej preskrbi z mesom, kar ne bo brez posledic na gibanje cen in s tem življenjskih stroškov, pa seveda tudi oblikovanje srednjeročnih planov družbenega razvoja pomeni priložnost, da začnemo uresničevati sprejete dogovore in stališča na dolgoročnih osnovah, celovito, načrtno in usklajeno. Če omenimo še specifične naloge sindikatov na področju skrbi za življenjski standard, socialno varnost delavcev in njihovih družin, je jasno, da sindikati na pomen smotrne ureditve teh vprašanj opozarjajo dovolj zgodaj – še pred sprejemom dokumentov o srednjeročnem razvoju naše republike do leta 1980. Sindikati v tem trenutku predlagajo več dopolnitev družbenega dogovora o srednjeročnem razvoju naše republike, s katerimi naj bi zagotovili celovito in prednostno obravnavanje proizvodnje hrane, preskrbe z živili in družbene prehrane. Naslednji predlog sindikatov pa je, da bi morali ustanoviti iniciativni odbor, v katerem bi zainteresirani dejavniki izdelali skupen koncept celovitega razvoja na navedenih področjih.

M. G.

IZ REPUBLIŠKIH ODBOROV

SINDIKAT DELAVCEV LESNE INDUSTRIJE IN GOZDARSTVA SLOVENIJE: IO se je sestel v tovarni športnega orodja Elan v Begunjah na Gorenjskem ter sprejel dogovor o temeljnih srednjeročnega razvoja Slovenije in Jugoslavije, nato pa je – med drugim – spregovoril še o samoupravnem sporazumu o skupnem izvajanju raziskovalne dejavnosti in lesarstvu in o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za gozdarstvo.

SINDIKAT DELAVCEV TEKSTILNE IN USNJARSKE INDUSTRIJE SLOVENIJE: V Dekorativni v Ljubljani je bila seja pripravljalnega odbora za oblikovanje skupnega samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke v celotni tekstilni industriji.

SINDIKAT DELAVCEV KEMIČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE: Izvršni odbor je obravnaval in potrdil predlog dogovora o temeljnih srednjeročnega plana do 1980. leta.

SINDIKAT DELAVCEV PROMETA IN ZVEZ SLOVENIJE: Z več pripombami, ki so zadevale preveč splošno vsebino, nujnost upoštevanja razvoja celovitega transporta in ob modernizaciji cest tudi boljšega vzdrževanja obstoječega cestnega omrežja, je izvršni odbor potrdil predlog dogovora o temeljnih srednjeročnega razvoja do 1980. leta. Skupaj s Centrom za samoupravno sporazumevanje o dohodku in njegovi delitvi pri RS ZSS in s skupno komisijo za samoupravni sporazum »Splošne plovbe« pa je IO pripravil v Piranu posvetovanje o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke v pomorski dejavnosti.

SINDIKAT DELAVCEV STANOVANJSKE IN KOMUNALNE DEJAVNOSTI SLOVENIJE: V organizaciji RO je bil v Ljubljani posvet o delovanju samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke v organizacijah komunalnega gospodarstva Slovenije.

SINDIKAT DELAVCEV GOZDARSTVA IN TURIZMA SLOVENIJE: IO je obravnaval osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1980 in s tem povezane naloge republiškega odbora. Člani IO so ocenili tudi gradivo »Zasnove programa posebne izobraževalne skupnosti za izobraževanje in vzgojo delavcev gostinskih in turističnih poklicev.« Na tej seji so se pogovorili tudi nadaljnji aktivnosti RO pri obravnavi udeležencev samoupravnega sporazuma o razporejanju in delitvi dohodka, ki so presegli dogovorjena sredstva in še o nekaterih tekočih zadevah.

SINDIKAT GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE: Komisija za šport in rekreacijo je pregledala delo v zvezi z organizacijo in izvedbo SIG 76 in obravnavala priprave na finalna tekmovanja, ki bodo v Kranju.

LJUBLJANA

Tesnejše
vezi

V Domu sindikatov v Ljubljani je RS ZSS organiziral posvet predsednikov občinskih sindikalnih nadzornih odborov. Na posvetu so obravnavali statutarno vlogo občinskih sindikalnih nadzornih odborov in izmenjali izkušnje o problematiki njihovega delovanja.

V Sloveniji delujejo nadzorni odbori v vseh večjih osnovnih organizacijah sindikata, pri vseh sindikalnih konferencah in v vseh občinah. Vseh skupaj je približno 4500, vključujejo pa 16.000 članov.

Na posvetu, o katerem bomo še poročali, so se med drugim dogovorili, da bodo občinski sindikalni nadzorni odbori nudili več pomoči nadzornim odborom v osnovnih organizacijah, si medsebojno izmenjali izkušnje in se tako bolje usposabljali za delovanje.

M. G.

ODLOČNA AKCIJA SINDIKATOV OB OBALI

KDO PROIZVAJA TEŽAVE?

Ljudje ob našem morju, navajeni trdega dela in uspehov, se sprašujejo, kdo in zakaj ovira nadaljnji razvoj Nemoč gospodarstva, razdeljenega na prataktoje

Kmalu po vojni je na nekem sestanku ob slovenski obali eden naših uglednih družbenih in političnih delavcev govoril, kaj vse bomo naredili iz teh krajev. Ljudje, domačini in priseljenci, so se nasmihali, češ, ti le govori, raje pogledaj, kako gospodinje zlivajo odpadne vode kar pred vrati na ulico; pogledaj, kaj imamo in kaj lahko sploh naredimo tu, v teh krajih, kjer je narava vedno skoparila.

Ne, takrat ni nihče verjel, da bo naša slovenska obala leta 1976 takšna, kot je danes. Takrat so obljube zvenele kot pravljica. Pa vendar — ta pravljica je postala resničnost.

Zato, ker so naši ljudje krepko prišli za delo in s pomočjo širše slovenske ter jugoslovanske skupnosti naredili to, kar imajo danes. Naredili pa so ogromno in tega ne zanika nihče, ki ima v sebi vsaj kanček poštenosti. In prav ta uspeh, ki ga lahko vsakdo vidi na vsakem koraku, vliva ljudem zaupanje vase in v svojo prihodnost.

„NE SMEMO STATI!“

Ljudje, ki žive ob našem morju, imajo radi svoje kraje. Ostro nastopijo ob vsakem poskusu uničevanja sadov njihovega trdega dela. Nekakšen predah, če lahko tako rečemo, ki ga je dolgem in uspešnem delu sedaj po čutitju ob obali, jih vznemirja. „Ne čutiti ob obali, jih vznemirja. „Ne smemo gledati, kako gredo drugi naprej, mi pa stojimo!“ In prav ta stavek daje glavni ton političnemu dogajanju okrog Kopra, Pirana in Izole na začetku tega vročega poletja. „Ne čakajmo, naredimo takoj vse, da bomo hitreje napredovali!“

To je bila tudi glavna misel na razširjenem sestanku predsedstva kraško-obalnega sveta ZSS, ki je bil v ponedeljek. Udeležila se ga je tudi Ivanka Vrhovčak, generalna sekretarka RS ZSS. „Podatki, ki so na voljo,“ je dejal predsednik Matjaž Jamnik, „niso razlog za splošen preplah! Dovolj zgovorno pa zahtevajo nekatere energetske ukrepe, če ne želimo, da bo slovenska obala v svojem razvoju obstala in morda celo nazadovala.“

Zakaj gre?

PREVEČ ZA (ČIGAVE?) OD

Kot je dejal tovariš Jamnik — razprava tega v glavnem ni ovrgla — gre za padanje produktivnosti v primerjavi s prejšnjimi leti pa tudi z republiškim povprečjem. Med drugim tudi zato, ker ni bilo denarja za novo tehnologijo (Tomosova osnovna sredstva so amortizirana 80-odstotno, stroji v Mehano-tehnikah pa 90-odstotno!) pa tudi zaradi premalo premišljenega zaposlovanja (rast zaposlenih v SRS —

3,1%, ob obali 5,3%)! Prav tako ugotavljajo pretirano povečanje deleža osebnih dohodkov v družbenem proizvodu, saj so osebni dohodki za 13 indeksnih točk preseglili rast družbenega proizvoda. (Slišati je, da to precej ne kvarijo osebni dohodki v gospodarstvu, ampak na drugih področjih!) Dalje: v strukturi delitve družbenega proizvoda se povečuje delež za družbo in zmanjšuje delež, ki ostaja gospodarstvu (razmerje 31:69). Ali je po vsem tem še treba zapisati da zmanjkuje denarja za reprodukcijo?

SO KRIVE ČELADE?

Poleg vsega pa se tržišče ni „vedlo“ tako, kot so pričakovali. Tomos je imel ogromne zaloge mopedov (tovariš France Popit je pred dvema mesecema dejal, da jih bodo morali parkirati po vsem Koprju in okolici, če bo šlo tako naprej). No, zdaj se je le „odprlo“ in zaloge so precej manjše. Tomosovi delavci pa poslušajo tudi takšne razloge, zakaj mopedi ne gredo: „Nizozemska vlada je predpisala obvezne čelade pri vožnji z mopedi. Razumljivo je, da si ženske nočejo pokvariti pričeske, zato mopedov ne kupujejo!“ Ob tem pa jim zelo malo ali skoraj ničesar ne povedo, zakaj ne prodajajo mopedov tam, kjer — denimo — čelade niso obvezne in kako so izkoristili prilžnost, ki jo imamo na tržiščih neuvrščenih držav. Delamaris na drugi strani Koprške zaliva je v zadnjem času prodal večino svojih ribjih konzerv, in to polovico na tuja tržišča. Kljub vsemu pa tudi za slovensko

obalo velja ugotovitev, da so zaloge na splošno čedalje večje, zlasti v industriji, da je gospodarska aktivnost manjša (in s tem seveda tudi gospodarska rast!), da produktivnost še pada in da z zunanjetrgovinsko menjavo ne morejo biti zadovoljni.

Vse to pa so vzroki, da gospodarstvo na obali ne dosega takšnih rezultatov, kot so zapisani v planih in resolucijah ter da kaže zlasti kovinsko predelovalna industrija že nekaj let težnjo gospodarskega nazadovanja.

ZNAN PLAČNIK ZAGREŠENIH POTEZ

Razumljivo je, da zdaj, ko so na obali sprejeli koncept dolgoročnega razvoja, ko se pripravljajo na sprejem srednjeročnega plana, ko razpravljajo o zakonu o združenem delu, ki od prve do zadnje strani posveča vso pozornost dobremu gospodarjenju, prihajajo na površje stari pa tudi novi problemi. Prav tako ni naključje, da največ govorijo o njih delavci, saj so vse zgrešene poslovne poteze vedno plačali samo oni; ob velikih zalogah so prejeli manjše osebne dohodke, pestil jih je strah, kaj bo jutri, če ne bo dela itd. Vodilni so v glavnem odšli, ne le iz delovne organizacije, mnogi tudi iz kraja; in če že niso dobili boljših služb, slabših prav gotovo niso. Delavci pa so ostali, življenjsko so povezani s svojo delovno organizacijo, delijo vse dobro in slabo, ob tem ko jim je v banalni lokalni praksi preostala za urejanje problemov ena sama metoda: prekinitev dela. Šele to je bilo dovolj različnim strukturam, da so staknile glave in kaj ukrenile.

NAPOSLED: ENOTNA AKCIJA?

Po vseh teh in podobnih ugotovitvah člani predsedstva kraško-obalnega sveta ZSS niso mnogo pomislili in so podprli pobudo svojega predsednika. Sindikati bodo odslej od vseh družbenopolitičnih organizacij v interesu delavcev zahtevali enotno akcijo, katere cilj je stabilizacija obalnega gospodarstva, racionalna (beri: manjša) poraba negospodarstva in udržitvev samoupravljanja. Predsedstvo

je pripravilo svoj predlog, ki ni niti za obalo niti za našo širšo skupnost nič novega, je pa preizkušen in učinkovit. Če povemo čim bolj na kratko, gre za združevanje v močnejše organizacije združenega dela, kajti le tako bodo lahko modernizirali tehnološke postopke, povečali produktivnost, raziskovali potrebe tržišča itd.

Nihče pa ne pričakuje, da bo to delo lahko. Na Koprskem lahko te dni marsikje slišite, da niso sposobni združiti niti dveh trgovin, da se že dolgo dolgo pogovarjajo o združitvah na področju zdravstva, da sta komaj 20 km oddaljena Droga (začimbe) in Delamaris (ribe) začela sodelovati šele kot člana iste SOZD (HP) itd. Kje so vzroki? Odpori, to je jasno! Manj jasno pa je — kot vse kaže — da ni nikogar, ki bi te odpore strl!

KRITIČNO O SEBI IN — DRUGIH

Sindikati na tem območju so ob svojem delu ugotovili, da kljub novi organiziranosti nimajo takšne vloge v združenem delu, kot bi jo morali imeti, da marsikdaj niso sposobni obvladati konfliktnih situacij v delovnih organizacijah. Ugotavljajo primere neenotnosti pri izvajanju sklepov, sprejetih na medobčinski ravni, zapiranje v občinske plotove. Koliko takšna ugotovitev velja tudi za druge družbenopolitične organizacije na obali, bodo najbolj vedeli njihovi člani, nesporno dejstvo pa je — kot smo lahko večkrat slišali — da za ureditvev tako pomembnega vprašanja, kot je združitvev na prafaktorje razdeljenega gospodarstva, na obali ni koordinirane in učinkovite akcije. In če je ni na obali, je ne bo tudi v občinah. Težko je verjeti, da se dogajajo tudi takšne stvari: o akciji za združevanje trgovine in kmetijstva na obali, ki so jo v Koprju zastavili dokaj enotno, sindikati v Izoli sploh niso vedeli, ZK pa je pod vplivom osnovne organizacije ZK in KZ Izola čakala preveč dolgo.

Zato je nujno, meni predsedstvo kraško-obalnega sveta sindikatov, da se vse družbenopolitične organizacije dogovorijo za enotne cilje ter jih po-

tem dosledno izvajajo. Kdor tega ne bi upošteval, proti temu je treba ukrepati. To ni fraza, ampak grenka izkušnja, saj je znanih nekaj primerov, ko so nekateri „pomembni“ ljudje kljub dogovoru ukrepali po svoje, pa zato niso odgovarjali niti politično.

SMO DOVOLJ DOBRO ORGANIZIRANI?

Ob tem pa velja proučiti tudi organiziranost družbenopolitičnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti, kajti nobena skrivnost ni, pravijo mnogi, da je stanje v obalnem gospodarstvu pretežno odsev takšne organiziranosti in družbenopolitične neučinkovitosti. Nato nadaljujejo: obala je enoten in celovit gospodarski prostor, kjer je treba urejati vso problematiko enotno, ne pa da ta prostor neracionalno izrabljamo (denimo lociranje mini industrijske cone v Izoli nefunkcionalna stanovanjska gradnja v Koprju itd.)

ENA ALI TRI OBČINE?

Zagovorniki ene občine tudi podarjajo: po številu prebivalcev je obala v SRS na 5. mestu, po proračunski porabi v celoti na 3. mestu, po porabi na prebivalca pa na drugem mestu v SRS, kar z drugimi besedami pomeni 27,8% nad republiškim povprečjem prebivalca.

To so torej mnenja. Kako bo naposled, bodo povedali delavci, ki bodo nedvomno znali presoditi prednosti ene ali treh obalnih občin in različne prednosti tudi primerjali z denarjem, ki ga plačujejo prav oni.

„SKRAJNI ČAS!“

„Skrajni čas je že bil, da se je nekaj premaknilo,“ je dejal na omenjeni seji tovariš Sokol, predstavnik borcev. „Ljudje vas bodo podprli!“

Kraško-obalni sindikati bodo začeli akcijo v okviru SZDL in si prizadevali za enoten nastop vseh družbenopolitičnih dejavnikov ob obali. Nedvomno se bo začelo trdo delo, ponekod tudi boj, kjer bo treba s prstom pokazati na nepravilnosti, pa tudi na ljudi, ki sedijo izza njih.

VOJKO ČERNELČ

IZKUŠNJE SO VSELEJ DRAGOCENE

iz albuma sindikalnih delavcev

Vinko Eršte sodi med tiste ljudi, ki jim človek ne bi nikoli prisodil „križev“, ki jih nosijo na svojih plečih. Ne po videzu ne sicer ne spominja na tridesetletnika. S pravo mladostno zagnanostjo se loteva vsakodnevnih delovnih obveznosti, ki jih ima kot sekretar občinskega sindikalnega sveta v Grosupljem. Skoraj ni dneva, ki bi se razlikoval od drugega: usklajuje akcije, daje pobude za nove „doma“ in v delovnih organizacijah skrbi za izpolnjevanje sprejetih sklepov in šele zvečer uspe potegniti „črto“ pod opravljenim delom. Tako dan za dnem, iz meseca v mesec... Od tedaj, ko je zašel v vrste grosupeljskih sindikalnih delavcev.

Od leta 1967 živi Vinko Eršte v Grosupljem. Tedaj je namreč prišel iz bližnje Višnje gore. Predno je oblekel vojaško suknjo, je delal kot sekretar na občinskem komiteju zveze mladine, potem pa ga je službena pot vodila na grosupeljsko občino. V letih od 1970 do 1973 je bil zaposlen na

izobraževalni skupnosti, zadnja tri leta pa opravlja dolžnost poklicnega sekretarja občinskega vodstva sindikatov.

„Moje politično delo se je začelo že v mladinski organizaciji. Nato sem imel najrazličnejše zadolžitve in funkcije v samoupravnih organih in v družbenopolitičnih organizacijah. Že zelo zgodaj, leta 1964, sem se prvič srečal tudi s sindikalnim delom. Tako sem si do danes nabral že kar nekaj izkušenj, ki mi zdaj še kako pridejo prav pri mojem delu.“

Tako nam je v nekaj stavkih orisal svojo dosedanje življenjsko in delovno pot Vinko Eršte. Poleg svojih vsakodnevnih obveznosti na delovnem mestu sekretarja občinskega sindikalnega sveta opravlja še več drugih odgovornih družbenopolitičnih funkcij. Ko smo ga vprašali, naj jih skuša naštet, nam je z nasmehom odvrnil, da bi potreboval za to precej časa in da ne sodi v krog tistih, ki se postavljajo s funkcijami, pač pa med tiste, ki se iz-

ogibljejo praznega besedičenja in vselej skušajo akcijsko delovati, in to predvsem tam, kjer čutijo, da so njihove izkušnje dobrodošle in potrebne.

„Domala za vse slovenske občine, med katerimi grosupeljska ni nobena izjema, velja, da sindikat včasih ni delal drugega, kot da je skrbel za ozimnico, zabave, organiziral udarniško delo v kraju in dajal blagoslove na nagrade... Ti časi so zdavnaj za nami, od takrat se je marsikaj spremenilo. Danes brez tvorne, vsebinsko jasno opredeljene vloge in aktivnosti sindikatov, ki je prišla do svoje polne veljave po 8. kongresu ZSS, ni mogoče pričakovati uspehov tudi na drugih področjih družbenega in javnega delovanja.“

Kaj naj pri tem rečem za našo občino? Podobno kot drugod se tudi pri nas zadnje čase veliko več pogovarjamo o delavcu, o njegovih življenjskih in delovnih razmerah, vsestranska skrb zanj pa se odraža v spoznanju, da ljudje čedalje bolj upoštevajo delo sindi-

katov. Tudi v Grosupljem opažamo, da se ljudje v delovnih organizacijah zavedajo, da lahko v sindikalni organizaciji v največji možni meri uresničijo vse svoje težnje in interese.“

Hkrati pa Vinko Eršte ne skriva očitnega zadovoljstva, da so se v grosupeljskih podjetjih zadnje mesece dokaj okrepili delgatski odnosi. Ta ugotovitev velja po njegovem mnenju tako za osnovne organizacije sindikata kakor za samoupravne in sindikalne skupine. K bolj kvalitetnemu delu pa je precej pripomoglo tudi izobraževanje sindikalnih kadrov.

„Tistih nekaj uric, ki mi ostanejo za počitek v družinskem krogu, skušam kar najbolj izkoristiti. Zame obstaja ena sama relacija. Kranjska gora — Dolenske toplice. Ta pride v poštev pozimi, poleti pa je seveda na visti kopanje. Včasih sem bil aktiven športnik, a kaj, ko je zdaj za šport in za politično delo premalo časa, tako da se je bilo treba nečemu odrediti!“

I. VIRNIK

Vinko Eršte, sekretar občinskega sveta Zveze sindikatov v Grosupljem

Posredujemo odgovor

Nadaljujemo z objavo vprašanj, ki so jih zastavljali razlagalcem osnutka zakona o združenem delu nekateri udeleženci dosedanjih posvetov o osnutku zakona o združenem delu. Žal odgovori niso avtorizirani, vendar sodimo, da bodo v pomoč pri razčiščenju vprašanj. Bralce, osnovne sindikalne organizacije in druge pa vabimo, da nam pošljejo svoja vprašanja o osnutku zakona ali o posameznih določilih, mi pa si bomo prizadevali poiskati tiste, ki bodo lahko nanje čimbolj celovito odgovarjali.

VPRAŠANJE:

Ali določilo 82. člena in drugega odstavka v osnutku zakona, ki je povezano z 79. členom osnutka zakona o združenem delu, lahko razumemo tudi tako, da lahko delovne skupnosti bank in zavarovalnic upravljajo z delovnimi sredstvi pod pogojem, da se lahko njihov rezultat dela izraža kot vrednost in če je tako urejeno s samoupravnim sporazumom?

Na vprašanje je odgovoril DRAGO KLEMENČIČ, član izvršnega sveta skupščine SRS:

„V nobenem primeru delovna skupnost ne more upravljati s sredstvi, ki so jih združili ustanovitelji v banki. Iz 73., 377., 379. in 385. člena osnutka zakona o združenem delu sledi, da ni možnosti, da bi se delovna skupnost v banki organizirala kot temeljna organizacija združenega dela za opravljanje zadev skupnega pomena. To je izključeno tudi s 379. členom.

Vprašanje zadeva delovna sredstva in upravljanje z njimi. Pri tem upravljanju in če se rezultat dela delovne skupnosti lahko izrazi kot vrednost in seveda, da je to urejeno v samoupravnih sporazumih, kjer morajo biti opredeljene pravice, ki jih imajo člani kolektiva pri razpolaganju in uporabljanju teh sredstev, ni ovir, da bi temu ne bilo tako. Velja pa še posebej opozoriti na samoupravne sporazume, kjer mora biti upravljalna in razpolagalna pravica posebej določena. So torej mož-

nosti, da delovna skupnost banke razproda izrabljene računske stroje, računalnike in drugo mehanizacijo, ki jo uporablja pri svojem delu, in nabavi drugo.

VPRAŠANJE:

Osnutek zakona o združenem delu govori tudi o združenju dela in sredstev v zavarovalnih skupnostih. Predlog zakona o osnutku sistema zavarovanja premoženja in oseb ničesar ne določa o oblikovanju temeljnih rizičnih skupnosti. Ali je možno uresničiti slovenska izhodišča o organiziranju zavarovalnih skupnosti z oblikovanjem temeljnih rizičnih skupnosti?

Na vprašanje je odgovoril IGOR URŠIČ, član izvršnega komiteja CK ZKS:

Federacija s tem zakonom kakor tudi z drugimi določili samo temelje sistema samoupravnih družbenoekonomskih odnosov za posamezna področja življenja in dela.

Podrobneje in vse drugo bodo na tej osnovi urejali republiški in zvezni zakoni, ki pa morajo biti seveda med seboj usklajeni. Tudi zakon o zavarovanju premoženja in oseb bo moral biti usklajen z zakonom o združenem delu.

Toda zakon o združenem delu govori o tem, da se delavci v temeljnih organizacijah združenega dela združujejo v zavarovalne skupnosti in podobno. Osnutek zakona o zavarovanju premoženja in oseb bo še dopolnjen. Bržčas bo zvezni zakon opredelil le osnove tega sistema, od republiških zakonov ali pa od družbenega dogovora bo odvisno, kako bomo to področje samoupravno organizirali. V Sloveniji smo se dogovorili tako, kot je bilo to zastavljeno na 3. seji CK ZKS in v pogovorih s predstavniki delovnih kolektivov v zavarovalnicah. Organizirati morajo torej rizične skupnosti in vse tisto, kar je dogovorjeno.

VPRAŠANJE:

Kakšne so osnove za denarne kazni? Ali bodo odvisne od konkretnega primera in teže kršitve delovne dolžnosti?

IGOR URŠIČ: Izhodišče je, da je opredeljevanje kršitev prepuščeno delavcem v sleherni temeljni organizaciji, kjer je seveda treba upoštevati tudi specifičnost v proizvodnem oziroma delovnem procesu. Šele na tej osnovi se nato opredeljuje stopnja kršitve. Denimo: kajenje delavca v tovarni čevljev ni težja kršitev, medtem ko je kajenje delavca v tovarni smodnika zelo težka kršitev dela, ki prav gotovo zahteva, da se delavca po dveh ali treh ponovitvah kršitve premesti na drugo delovno mesto. Osnutek zakona določa le nekatere osnove, ki opredeljujejo stopnjo kršitev dela glede na specifičnost problematike in proizvodnega procesa v posameznih organizacijah združenega dela. Delavci sami pa v svojem splošnem samoupravnem aktu urejajo stopnjo kršitev. Potrebno je le izenačiti pogoj, da bi se ne srečevali s primeri, da v eni TOZD malomarno izvajanje dela ni okvalificirano kot kršitev dela, medtem ko je v drugi za ta primer predviden ukrep denarne kazni ali premetitve na drugo delovno mesto, ponekod celo prenehanje delovnega razmerja.

Osnovno naj bi torej vendarle bilo, da delavci v svojem samoupravnem aktu določijo stopnjo odgovornosti pri kršitvah dela in tudi ukrepe za kaznovanje.

VPRAŠANJE:

Ali je poslovodja pogodbene organizacije združenega dela delavec glede na to, kar je zapisano v členih 280. do 285. v osnutku zakona o združenem delu? Ali je lahko član sindikalne organizacije?

IGOR URŠIČ: „Razmejitev med poslovodjo in delavci v pogodbeni organizaciji združenega dela je določena zato, ker v te organizacije poslovodja prinese svoja sredstva. Pri delitvi dohodka sta udeležena dva enakovredna partnerja: poslovodja na osnovi svojega živega dela in sredstev, ki jih je prinesel v to pogodbeno organizacijo združenega dela, ter delavci. V vseh drugih pravicah so vsi izenačeni, zato tudi ne more biti vprašanje, ali je lahko poslovodja član sindikata ali ne.

V SLOVENIJI JE USTANOVLJENIH ŽE KAKIH TRIDESET KLUBOV SAMOUPRAVLJAVCEV

VSAK ZAČETEK JE TEŽAK

Uresničevanje zakona o združenem delu bo terjalo vsestransko in množično delovanje klubov samoupravljalcev

Ko je ob letošnjem dnevu samoupravljalcev na osrednji slovesnosti dr. Marijan Breclj, predsednik Skupščine SR Slovenije, govoril tudi o vlogi klubov samoupravljalcev, je dejal, da morajo le-ti zagotoviti množično in sistematično usposabljanje delegatov, članov samoupravnih organov, poslovnih delavcev in drugih samoupravljalcev za uresničevanje nalog, ki jih prinaša osnutek zakona o združenem delu. In nenaдомestljiva bo tudi vloga klubov samoupravljalcev pri pripravljani nove notranje samoupravne zakonodaje, je dejal dr. Breclj.

Kot aktualni moto je besede dr. Breclja citiral pred dnevi na republiškem posvetu predsednikov in tajnikov skupščin klubov samoupravljalcev Slavko Grčar, sekretar RS ZSS za organizacijo. V Sloveniji imamo že kakih 30 klubov samoupravljalcev, drugod še potekajo priprave na njihovo ustanovitev, v času pred poletnimi počitnicami ali takoj v začetku jeseni. Ponovim naj tudi besede Marjana Laha, predsednika Zveze delavskih univerz Slovenije, ki je dejal, da je 5. seja CK ZKS dala polno podporo klubom samoupravljalcev, saj pomenijo dodatno organiziranost, ki naj utrjuje samoupravno odločanje, zato se morajo za uveljavitev njihove vloge politično angažirati vsi komunisti.

SAMO 49 OD 500 DELOVNIH ORGANIZACIJ

V mnogih občinah – kot rečeno – so klubi ustanovljeni in nekateri so že začeli z delom.

V občini Ljubljana-Center so klub samoupravljalcev ustanovili v marcu. V delovnih organizacijah so se zelo pogosto srečevali z odpori, češ, zakaj še ena institucija za izobraževanje in usposabljanje samoupravljalcev, to bo terjalo le dodatna sredstva, kadre, itd. Tako je doslej v tej občini, ki ima več kot 500 delovnih organizacij, pristopilo k sporazumu o ustanovitvi kluba samo 49 delovnih organizacij. Odpori v delovnih organizacijah izvirajo iz nerazumevanja vloge kluba samoupravljalcev, saj je klub le programer in organizator izobraževanja, ne pa tudi strokovni izvajalec. Pa vendar je dobro, da so v občini Center klub ustanovili in tako omogočili, da se mu pridružijo drugi takrat, ko bodo spoznali koristnost dela kluba.

CELJSKI KLUB SE JE PRIDRUŽIL MARKSISTIČNEMU CENTRU OSREDNJE KNJIŽNICE

Prav tako v marcu so ustanovili klub samoupravljalcev v občini Celje. Sporazum o njegovi ustanovitvi je podpisalo 80 % delovnih organizacij in drugih podpisnikov. O delu lahko že marsikaj povedo. V začetku maja se je klub priključil marksističnemu centru osrednje celjske knjižnice. Člani kluba si bodo lahko brezplačno izposojali literaturo, saj bo klub prispeval sredstva za bogatitev knjižnega sklada. V centru bodo razvili tudi poseben oddelek z normativnimi akti. Da bi zagotovili organiziran pristop k samoupravnim organom in delegacijam, so se že sestali s tajniki samoupravnih organov. Program izobraževanja, ki ga je predložila delavska univerza, so zavrnili in terjali, da se prilagodi različnim potrebam različnih dejavnosti (tudi sami so predlagali nove konkretne teme!). Posvetovali so se tudi že z vsemi predsedniki delavskih svetov o tem, kako naj bi klub pomagal pri uresničevanju nalog, ki jih prinaša osnutek zakona o združenem delu. V avgustu in septembru bodo organizirali specializirane razgovore samoupravljalcev o pravstvu, šolstvu, o posameznih vprašanjih iz zakona o združenem delu. Pripravljajo anketo med tajniki samoupravnih organov in predsedniki delavskih svetov o tem, kaj še koristnega bi lahko klub storil za krepitev samoupravljanja.

ZAVZEMAJO SE ZA ZDRUŽENJE KLUBOV IN DELAVSKIH UNIVERZ

Klub samoupravljalcev v občini Ribnica je bil ustanovljen prvi, vanj so se vključili tako rekoč vsi. Začetni zanos pa je kmalu splahnel, čutiljo se osamljene. Zato se je predstavnik tega kluba tudi med prvimi zavzel za ustanovitev združenja klubov samoupravljalcev in delavskih univerz Slovenije (kar je podprla večina na posvetu prisotnih in so tudi že izvolili iniciativni odbor, ki naj opravi priprave za široko verifikacijo te zamisli). Ker v Ribnici delavska univerza od novega leta ne deluje več, so sindikati in SZDL v občini naložili nalogo družbenega izobraževanja kluba samoupravljalcev, ki pa nima za vse zaposlene. Imeli so že prostorov. Klub je že izvedel problemsko anketo med člani organov delavskega nadzora, pogovarjali so se s predsedniki delavskih svetov o delu kluba, toda kaj prida predlogov se iz tega razgovora ni porodilo.

ŠIROKA ANIMACIJA ZA KLUB SAMOUPRAVLJAVCEV OBČINE MARIBOR

Maribor kluba samoupravljalcev še nima. So se pa v tej občini, ki ima več kot 500 delovnih organizacij, lotili zelo širokega animiranja za klub samoupravljalcev. O vlogi kluba so spregovorili 1500 udeležencem sindikalnih seminarjev, ki so zamisel dobro sprejeli, pa tudi na enodnevni seminarjih o osnutku zakona o združenem delu, ki se jih je udeležilo 4000 ljudi. V juliju naj bi stekla o klubu samoupravljalcev najširša razprava med delavci v TOZD.

BREZ SODELOVANJA DELAVSKIH UNIVERZ NE BO SLO

Klub samoupravljalcev občine Dravograd, ki je bil ustanovljen takoj za ribniškimi (kluba sta imela že skupno sejo!), ima težave, ker v občini ni delavske univerze (seveda se bodo morali nasloniti na delasko univerzo najbližjega kraja ali pa se zavzeti, da bodo tudi v Dravogradu dobili delavci tako izobraževalno ustanovo). Pripravljajo anketo o tem, kaj samoupravljalci od kluba pričakujejo. Na jesen bodo najprej organizirali tribuno o vlogi in položaju žene delavke in samoupravljalke.

BITKA ZA KLUBE JE BITKA ZA SAMOUPRAVLJANJE!

V občini Ljubljana-Vič-Rudnik bo klub samoupravljalcev v septembru začel z okroglimi mizami o problematiki vzgojno-varstvenih zavodov in osnovnih šol, saj je Ljubljana tik pred referendumom o novem samopredpevku.

V Trbovljah so v večjih delovnih organizacijah naleteli na močan odpor do ustanovitve kluba samoupravljalcev, utemeljen s previsokimi finančnimi obveznostmi. Določilo o članarini so v predlogu sporazuma nato spremenili, kljub temu pa je bilo potrebno še mnoge nejasnosti razjasnjevati v delovnih organizacijah. (Zanimivo je, da take razprave izbjegajo na plan ponavadi takrat, kadar hočemo organizirati nekaj za široke plasti samoupravljalcev. Bitka za klube je očitno bitka za samoupravljanje!)

V Kopru kluba še ni, ker doslej – izjemo sindikata – družbenopolitične organizacije v občini te zamisli še niso podprle. O predlogu programa niso razpravljali skoraj v nobeni delovni organizaciji, pač pa mnogo o denarju, češ da ga že dajejo za izobraževanje itd. Sklenili so, da bodo zato klub v Kopru ustanovili le tisti, ki od njega pričakujejo pomoč.

V Črnomlju se bodo morali posvetiti tudi na lastne predavatelje, poznavalce političnih in samoupravnih razmer v občini, kajti ob temah, kot je, denimo, „koliko delavci razumejo obrazložitev zaključnih računov“, strokovnjak računovodstva nima kaj prida povedati.

Klub samoupravljalcev v Zalcu je že organiziral šoli za delegate družbenopolitičnih skupnosti, za delegate samoupravnih interesnih skupnosti in šoli za člane organov delavskega nadzora. Klub se je vključil v razpravo o osnutku zakona o združenem delu in posebnost je, da so v Hmeljarju natisnili 10.000 izvodov obrazložitve osnutka zakona – torej za vse zaposlene. Imeli so že tribuno o problematiki delovnih razmerij, ker so ocenili, da so nekatere določbe v sporazumnih o združitvi TOZD neprimerne, pa tudi člani kluba sami pričakujejo pomoč pri snovanju samoupravnih aktov.

Domžalski samoupravljalci kluba še nimajo, skupaj z delasko univerzo pa so izdelali program izobraževanja, o katerem pa je v delovnih organizacijah manj razprave kot o denarju za klub.

Tudi v Idriji je razprava o članarini kluba prevladovala. Ker nimajo delavske univerze, bo klub poiskal predavatelje na šolskem centru.

KLUB SAMOUPRAVLJAVCEV NI LE ZA POSEBNE „STRUKTURE“

In kakšen je bil na posvetu komentar k tem prvimi izkušnjam? Ni potrebno zavlačevati ustanavljanja kluba tam, kjer še niso vsi prepričani o njegovi potrebnosti. Ne-prepričane bo treba prepričati z delom kluba. Toda ne gre le za prepričevanje! Gre tudi za posameznike in skupine, ki se upirajo vedno, kadarkoli gredo družbenopolitične organizacije v akcijo, da bi zajeli množico delavcev samoupravljalcev.

Tudi prve izkušnje o vsebini dela klubov so že. Vsekakor klub ne bi smel biti ujet le v velike pomembne tribune, okrogle mize, itd. Pogosto je lahko tudi posvet nekaj ljudi dragocena pomoč pri delu. Različnost oblik delovanja in množičnost v sodelovanju, to sta alternativni za uveljavitev klubov samoupravljalcev, če nečemo, da bodo klubi postali le stečičke nekaterih „struktur“, s katerimi se tako posvetujemo že na vseh političnih sestankih. Klubi so namenjeni delavcem, tega ne smemo pozabiti! In klub sam ni izobraževalna ustanova. Če v kraju ni delavske univerze, si jo bodo delavci slej ko prej morali izboriti. Morda je tudi res, da zlasti klubi v večjih občinah dolgo ne bodo zmogli brez slehernega profesionalca. Za delo kluba pa je vendarle pomembnejše, da zbere okrog sebe množico sodelavcev. In klubi tudi ne smejo dovoliti, da bi jim tovarne, šole, domovi družbenopolitičnih organizacij ali kdorkoli zaračunaval visoke najemnine za prostore, kjer bi se sestajali samoupravljalci – vsi ti prostori so bili zgrajeni z družbenim denarjem! In končno, v sodelovanju s SZDL v občini si morajo klubi izboriti svoje mesto tudi v občinskih družbenih dogovorih o družbenopolitičnem izobraževanju in usposabljanju.

SONJA GAŠPERŠIČ

KOLENDAR NALOG

Ob javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu v tem tednu potekajo intenzivni razgovori o predlogih dokumentov, s katerimi bomo v naši republiki opredelili razvoj do leta 1980.

Dogodek tedna pa bo nedvomno plenarno zasedanje republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, na katerem se bodo delegati pogovorili o predlogu dogovora o temeljnih družbenega plana Slovenije za obdobje 1976 – 1980 in o osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za srednjeročno obdobje.

TOREK, 6. JULIJA

– Razširjena seja IO Sindikata delavcev kemične industrije Slovenije, na kateri se bodo pogovorili o delovanju sindikata v SOZD Polikem glede na problematiko pri sprejemanju srednjeročnega plana te sestavljene organizacije združenega dela

PETEK, 9. JULIJA

– Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo na plenarnem zasedanju razpravljalo o predlogu dogovora o temeljnih družbenega plana Slovenije za obdobje 1976 – 1980 in o osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za srednjeročno razdobje. Na tej seji bo RS ZSS sklepal tudi o sklicu konference Zveze sindikatov Slovenije.

– Republiški odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije bo na plenarnem zasedanju obravnaval osnutek družbenega plana razvoja SRS za obdobje 1976 – 1980 zlasti glede na predvideni razvoj trgovine. Delegati bodo ocenili akcijo sprejemanja planskih dokumentov v TOZD trgovine in se dogovorili o nadaljnjem delovanju sindikata na tem področju. Na seji pa bodo tudi ocenili stanje na področju samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodka v trgovskih organizacijah združenega dela.

– Izvršni odbor RO sindikata delavcev prometa in zvez bo obravnaval osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 – 1980 ter spregovoril o gospodarski problematiki železniškega gospodarstva.

OKROGLA MIZA O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU V MURI

STO STIČNIH TOČK

Razdrobljeni tekstilni industriji so nujno potrebna takšna integracijska jedra, kakršno nastaja s povezovanjem Mure, Jutranjke in Lisce

Pred dnevi je bila v Murski Soboti v Muri okrogla miza v okviru razprav, ki jih sindikati načrtujejo o osnutku zakona o združenem delu. Predstavniki samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij, vodstev podjetij Mura, Lisca ter Jutranjka, krajevnih družbenopolitičnih organizacij ter družbene skupnosti, predstavniki RO sindikata delavcev v tekstilni in usnjarski industriji, gospodarske zbornice in zavoda za produktivnost dela so na tej okrogli mizi ocenili dosedanje integracijske procese v tekstilni industriji, dosežene rezultate in pomanjkljivosti, možnosti nadaljnega poslovnega povezovanja in združevanja. Ob načelnih ugotovitvah pa so podrobneje obravnavali načrtovano združitev Mure, Lisce in Jutranjke.

RAZDROBLJENA INDUSTRIJA

Textilna industrija v Sloveniji je s 50 tisoč zaposlenimi še vedno druga najmočnejša panoga; ustvarja 13,5 odstotka dohodka celotne industrije, izdelava pa 23 odstotkov vsega blaga v Jugoslaviji. Od tega proda v Sloveniji samo petino, vse drugo blago pa večinoma v drugih republikah in na tujih tržiščih. Gospodarski položaj slovenske tekstilne industrije je precej boljši, kot to velja za druge republike: rentabilnost poslovanja je kar za 18 odstotkov višja, akumulativnost pa celo za tretjino večja od jugoslovanskega poprečja. Vendar je tekstilna industrija Slovenije močno predimenzionirana, že sedaj njene zmogljivosti ustrežajo (enako pa je z jugoslovansko) predvidenim potrebam domačega trga v letu 1980. Hkrati je preveč odvisna od uvoza strojne opreme in surovin; struktura konkurence ni najboljše, predelamo premalo metražnega blaga; med proizvodnjo in trgovino še niso vzpostavljeni dolgoročni poslovni odnosi. Zavoljo vseh teh in drugih vzrokov je materialni in socialni položaj zaposlenih v tekstilni industriji slabši kot v drugih gospodarskih panogah.

Srednjeročni razvojni načrti usmerjajo tekstilno industrijo v modernizacijo tehnologije, izdelavo modnih izdelkov ob usmeritvi v čimvečjo porabo domačih surovin ter v izvoz. Siriti sedanje proizvodne zmogljivosti pa bi za tekstilno pomenilo natikati si zanko na vrat; zavoljo tega naj bi proizvodnja naraščala izključno na račun storilnosti, pri čemer bi moralo število zaposlenih celo upadati. Izjemnega pomena za hitrejši razvoj te dejavnosti v naši republici oziroma za večjo materialno in socialno varnost v tekstilni industriji zaposlenih delavcev pa je prav gotovo povezovanje dela in sredstev TOZD te panoge tako zavoljo delitve proizvodnih pgramov kot zavoljo boljše oskrbe s surovinami; hkrati pa naj bi se proizvodnja povezala tudi s trgovino, in to tako zavoljo nabave surovin kot tudi uspešnejše prodaje izdelkov.

Dosedanja integracijska gibanja in organizacijske samoupravne oblike in gospodarski položaj kažejo, da se bodo v tekstilni industriji uveljavile skorajda vse oblike združevanja dela in sredstev, ki jih ponuja zakon o združenem delu. Ko bodo v TOZD tekstilne industrije opredeljevali vsebinsko in materialno osnovo za povezovanje, bodo vsekakor morali izhajati iz dosežene stopnje samoupravne organiziranosti tekstilnih delavcev in iz dohodkovne povezanosti ter skupnih razvojnih interesov. Tako so poudarili na okrogli mizi v Muri in dodali: „Skrbno bo treba paziti, da povezovanje ne bo ostalo samo sebi namen, temveč da bo sredstvo, s katerim bodo delavci lažje dosegali zastavljene cilje.“

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST

Če za zdaj še pustimo ob strani načrtovano povezovanje Mure, Lisce in Jutranjke in si najprej „ogledamo“ doseženo stopnjo samoupravne organiziranosti tekstilne industrije, lahko ugotovimo naslednje. Kljub temu, da so marsikje izpolnjeni ustavni in zakonsko določeni pogoji za ustanovitev TOZD, le-te še niso povsod ustanovljene. Prav tako niso urejeni dohodkovni odnosi med že ustanovljenimi temeljnimi organizacijami. Že samo dejstvo, da je v slovenski tekstilni industriji sedaj ustanovljenih le 144 TOZD ali v poprečju na eno delovno organizacijo dve, pove dovolj. Za dosedanje povezovanje je značilno, da so se zlasti manjše in gospodarsko šibke delovne organizacije priključevale močnejšim OZD, malo pa je bilo povezovanja med dobro stoječimi. V slovenski tekstilni industriji očitno se še ni povsem uveljavilo spoznanje, da je dovolj velika rizična skupnost le vertikalno organizirana dejavnost, ki vključuje čimveč stopenj predelave ter trgovino.

Vzroki za takšno stanje v tekstilni industriji, kjer je kar 70 delovnih organizacij, so različni. Ena izmed posledic tega razmerja pa je vsekakor ta, da imamo danes v tej panogi samo eno SOZD – MTT Maribor – pa še ta je nastala zavoljo njune samoupravne reorganizacije in ne kot sad širšega povezovanja delovnih organizacij. Vsi drugi poskusi volnarjev, bombažarjev in pletilcev pa so prodali zavoljo teritorialne zapr-

losti ter predvsem zavoljo nedosledno in preozko izpeljanih zasnov združevanja.

VELIKO INTERESOV

Za zdaj je na najboljši poti, da se uresniči načrtovana združitev TOZD Mure, Jutranjske in Lisce. Na prvi pogled so to delovne organizacije, ki nimajo ničesar skupnega in kjer posebnega interesa za združevanje dela in sredstev ne more biti. V ničemer si v proizvodnji ne konkurirajo, kupujejo pri različnih dobaviteljih, le nekateri kupci so skupni. Tudi posamični razvojni programi v ničemer ne kažejo, da bi se kje poti križale.

Vendar so strokovnjaki zavoda za produktivnost dela, ki so analizirali možnosti za povezovanje teh treh delovnih organizacij, našli, kot je dejal predstavnik zavoda na okrogli mizi, „sto stičnih točk“. V nadaljevanju svojega prispevka k razpravi je nanizal številna zelo prepričljiva dejstva o tem, da se bo produktivnost dela ob določeni stopnji povezovanja dela in sredstev občutno povečala.

Toda pustimo številke strokovnjakom in si oglejmo, kaj sodijo o skupnih interesih v omenjenih treh delovnih kolektivih in kako so se doslej samoupravno organizirali.

V Muri, naši največji tekstilni tovarni, so povedali, da so se že pred tremi leti samoupravno organizirali po proizvodnem načelu v tri TOZD, ki pa so že takrat združevale več dejavnosti „skupnega pomena“, in to od kadrovskih, socialnih do skupnih poslovnih zadev. Takšna poslovna in samoupravna politika je kajpak prinesla zelo dobre gospodarske rezultate, poleg tega pa utrdila zaupanje delavcev v takšno politiko. V združevanju treh delovnih organizacij pa v Muri vidijo koristi predvsem v celovitejšem nastopu na trgu in v večjih razvojnih možnostih.

Predstavniki 1440 delavcev Lisce, ki so samoupravno organizirani v 6 TOZD, je povedal, da so dohodkovni odnosi med TOZD urejeni s samoupravnim sporazumom, ustvarjeni dohodek pa se deli med TOZD po delu, ki so ga vložili v teku fazne proizvodnje v izdelku. Prodajo in nabavo imajo TOZD skupno, v planiranju pa so poudarili pomen večletnega plana, v katerega okviru so TOZD vgradile tudi dolgoročne stabilizacijske programe. Kar zadeva združevanje dela in sredstev z Muro in Jutranjko, pa v Lisci vidijo predvsem možnosti poslovnega sodelovanja in sovlaganja kapitala v tretjem svetu. Takšen dogovor so že sklenile Lisca, Jutranjka, Labod in Jugotekstil, ki skupaj vlagajo sredstva v tekstilno tovarno v Keniji, ki naj bi se ji kasneje morda pridružila še plantaža bombaža ter predelava.

Jutranjka je s 1100 zaposlenimi najmanjša delovna organizacija v tem trikotniku, vendar zato nič manj poslovno uspešna ali samoupravno slabše organizirana. O načrtovani integraciji pa v podjetju sodijo, da jim bo prinesla številne koristi: večjo sposobnost nastopanja na domačem in tujem trgu, boljše možnosti za snovanje in uresničitev skupnih poslovnih projektov, vsaki TOZD znatno manjše poslovno tveganje ob ustreznih dohodkovni soodvisnosti in kot bistveni element dobrega gospodarjenja – skupno planiranje, ki naj bi odpravilo problem zaloga gotovih izdelkov, pomagalo pri prestrukturiranju proizvodnje, zmanjšanju odvisnosti od uvoza itd.

VAŽNA JE VSEBINA

O tem, v kakšni obliki naj bi se tri podjetja združila, v kolektivih še niso rekli dokončne besede. Nagibajo se k stališču, da bi za začetek zadostovala poslovna skupnost, ki bi povezovala nekatere skupne interese ter hkrati omogočilo tudi drugim delovnim organizacijam, da se jim pridružijo. Z zanimanjem spremljajo dogajanja v bodoči novi organizaciji v Labodu, Traku in nemara še kje. Kasneje pa naj bi se delavci v TOZD omenjenih podjetij povezali v SOZD.

Navsezadnje pa oblika ta trenutek niti ni najpomembnejša. Bolj pomembno je, da nastaja v razdrobljeni in zavoljo tega gospodarsko šibki slovenski tekstilni industriji novo integracijsko jedro, na katerega se bodo lahko oprle številne sorodne delovne organizacije, pa tudi tiste, ki pa imajo velike poslovne interese, kot denimo kemična industrija, zlasti pa specializirana trgovina. Takšna jedra pa so tekstilni industriji v tem trenutku še kako potrebna. B. RUGELJ

OKROGLA MIZA O SINDIKATIH V IMV

Delavčeva vest in pest

Ko smo si zastavili vprašanje, kako oceniti uspešnost ali neuspešnost problemske razprave o vlogi in nalogah sindikata v praksi in v osnutku zakona o združenem delu – razprava je bila v novomeški tovarni motornih vozil IMV – smo se znašli pred dilemo, kaj vzeti za merilo uspešnosti. Ali pripravo pogovora, vstevši z izbiro okolja, v katerem je pogovor potekal, ali morda vsebinsko tehtnost, s katero bi veljalo vrednotiti razmerje med težino zastavljenih vprašanj in svežino odgovorov?

Ce bi se odločili zgolj za enega od obeh „pristopov k stvari“, bi storili napak. Radi bi namreč poudarili, da so imeli pripravilavci „okrogle mize“ zelo srečno roko; torej bi kazalo o njej spregovoriti nekaj več, na drugi strani pa je pogovor o vlogi sindikata v delovni organizaciji navrgel številne zanimive misli in ugotovitve, za katere bi bilo škoda, če bi ostale zapisane samo v spominu sindikalnih aktivistov iz IMV in nekaterih gostov iz republiškega vodstva sindikata.

Dilema morda niti ni to, za kar jo razglajamo. Navsezadnje je le treba priznati, da si vodstvo slovenskih sindikatov v skladu z načrtom o delovanju sindikatov v javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu in v skladu s sprejetim programom republiških odborov sindikatov (v našem primeru gre za RO sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije) prizadeva izbrati za svoje tematske pogovore ne samo primerne organizacije združenega dela, temveč obenem ne skriva hotenja da bi ugotovitve s takih pogovorov našle pota med bistveno širši plasti delavcev in samoupravljalcev, kakor pa jih je možno fizično zbrati v krogu omenjenega omizja v „konkretni“ organizaciji združenega dela.

POGOVOR V HALI

Ne vemo, čigava je bila zamisel, da so pogovor o vlogi sindikata pripravili v tovarniški hali, torej le nekaj metrov stran od tam, kjer so delavci sestavljali avtomobile. Zamisel pa je bila vsekakor izredno posrečena, zanimiva in ne nazadnje tudi polna simbolike, če so organizatorji hoteli ali ne.

Dobro, posvetimo se raje vsebinskim vrednotam razprave, ki jo je z večšo roko in na videz „nepripravljen“ vodil sekretar RS ZSS za organizacijo sindikatov Slavko Grčar. Tisto o „nepripravljenosti“ smo zapisali hote, ker smo hoteli družbenopolitične delavce, ki jim padejo na ramena take ali podobne dolžnosti, opozoriti na to, kako sicer morejo biti temeljito pripravljene na vse, kar jih čaka v programu, vendar je za razpoloženje zelo zdravo, če taka pripravljenost ni prav vsem na očeh in je videti, kakor da „režiser“ stresa domislice ali pa komentirje iz rokava.

CILJI SINDIKATA

Pravzaprav se je poglobitvi del pogovora vrtel okoli vprašanj, ki jih lahko označimo za strateške naloge sindikata. V mislih imamo predvsem obravnavo stabilizacijskih programov, razvojnih planov in oceno samoupravne usposobljenosti. Resnici na ljubo je treba reči, da iz IMV nismo ravno odnesli vtisa, da je bil sindikat doslej v žarišču dogajanja. Videti pa je, da mu bo to v prihodnje uspelo...

Zastavilo se je zanimivo vprašanje: kaj delavci IMV menijo o upravičenosti uporabe referenduma. Odgovor pričakujemo – in ne samo od delavcev IMV proti koncu javne razprave. Do takrat se bo po vsej verjetnosti razbristrla tudi dilema, kaj so pravzaprav dolžne delate administrativne službe, kadar gre za potrebe in zahteve samoupravnih organov ali pa – in še celo! – sindikata.

Obveščanje? Ne bomo odgovarjali na vprašanje, ali je za celovito obveščeno članov delovnega kolektiva dovolj, če enkrat na mesec dobijo v roke tovarniško glasilo. Odgovor je navsezadnje že v vprašanju. Očitno je, da tisti, ki v svoji OZD mahajo z mesečnikom, kot simbolom dovršene obveščenoosti, vse bolj izgubljajo trdna tla pod nogami, kadar steče beseda o resnični informiranosti delavca.

Ni naključje, da je bilo v IMV veliko govora o smiselnosti delovanja sindikalnih skupin. „Trebaj jih je gojiti in krečiti, ker so temelj sindikalnega delovanja“, smo slišali.

SAMOUPRAVA

V zvezi s tem je „mimogrede“ prišla v pretres misel, kje so normalni odnosi v samoupravljanju med samoupravnimi organi in sindikatom. Zaenkrat se morda sliši še dokaj utopično, vendar je vprašanje, kateri samoupravni organ bo našel v sebi toliko moči, da bo sprejel sklep, ki je v nasprotju z odločitvijo sindikata.

Posebna pozornost je veljala samoupravnemu sporazumevanju, točneje vlogi sindikatov v tem sporazumevanju. Kaj se zgodi s tistimi, ki ne podpiše samo-

upravnega sporazuma? Zdi se zelo pomembno, da se zavedamo, kako je sindikat odločilni dejavnik pri podpisovanju, vendar za vse tiste, ki nočejo podpisati (domnevamo, da gre za utemeljene zadržke), velja, da bodo morali svoja stališča braniti pred sodiščem združenega dela. Navsezadnje se le moramo zavedati, da je sporazumevanje usklajevanje različnih interesov. V zvezi s takim gledanjem se vsekakor zdi izredno pomembna opazka na rovaš vloga delegata. Videti mora – sicer najprej – interese svoje TOZD, vendar niti približno ne sme prezreti interesov širše družbene skupnosti.

MANJ PAPIRJA

Opomba se bo morda komu zdela dokaj obrobna, vendar bi si upali trditi, da je po izrazu na obrazih naletela na množično podporo udeležencev problemske razprave: v samoupravnem življenju in v delegatskih odnosih si moramo prizadevati, da bomo „operirali“ s čim manj papirja in da bomo omogočili pretok informacij kar najbolj z živim neposrednim stikom med ljudmi. Omenili smo „obrobnost“ vprašanja, vendar je kasnejša razprava še nekajkrat opozorila na to, da se v zvezi s kakovostjo obveščanja pravzaprav bje osnovni boj za resnične vrednote delavskega samoupravljanja.

Zanimivo je, da v IMV niso mogli molče mimo vprašanj kadrovske politike in izobraževanja. Na dan je prišla zahteva, da je izbira novih vodilnih kadrov izredno pomembno in tudi moralno in politično odgovorno dejanje, saj „kabinetni izbor“ ne prenese več sodobnih meril vrednotenja. In ne nazadnje, ne gre le za izbor pravih ljudi, temveč tudi za spoznanje, da usposobljenost in znanje nikogar nista „dokončna“, temveč je treba biti ves čas na lovu za novimi dosežki. Sindikat v OZD pa mora biti vsekakor prvi, ki si bo prizadeval ustvarjati ugodno razpoloženje za izobraževanje ob delu.

SINDIKAT IN PREKINITEV DELA

Prav gotovo je bilo v minulem obdobju na račun sindikata kot organizacije delavcev slišati največ pripomb, ker ga po pravilu ni bilo takrat, kadar je prišlo v delovnih organizacijah do težjih konfliktov, ki smo jim rekli prekinitev dela, ali kako drugače. Slavko Grčar je brez pomišljanja zatrdil, da je vsaka prekinitev dela pravzaprav resna kritika dela vseh samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Po novem naj bi prekinitev dela ne obravnavali več kot divji pogank, temveč bomo imeli pred seboj „kolektivni spor“, pri razreševanju katerega bo imela sindikalna organizacija odločilno vlogo. Po domače bi lahko rekli, da divjih prekinitev dela ne bomo imeli več. Druga stvar je, če bodo res potrebne, vendar je treba pripomniti, da bo od sposobnosti sindikalne organizacije odvisno, kako bo tudi v primerih konfliktov stala na čelu svojih delavcev, ne pa da bo zmedeno capljala za njimi.

INFORMACIJE

Že nekaj prej smo opozorili na pomembnost informacij za kakovost samoupravnega dela. Slišali smo celo trditve, da samoupravljanje brez obveščenoosti sploh ni samoupravljanje. Ob tem bi kazalo opozoriti na dejstvo, da se dosedanja praksa obveščanja v delovnih organizacijah pri nas vse preveč ponaša z dvema „skrajnima“ pristopoma, ki oba naposled privedeta do istega cilja: neobveščenoosti. Ne bomo trdili, da gre za zavestno akcijo ljudi, ki odločajo o tem, kaj lahko delavci vedo in česa ne, saj imamo pogosto opraviti tudi s preslabo strokovno usposobljenostjo in z nikakršnim občutkom za bistvo stvari. Vsekakor pa je dejstvo, da se strokovni krogi največkrat zatekajo k takemu načinu obveščanja, ki v množici podatkov (saj ne gre za laži, vendar...) uspejo zamegliti, kar je resnično bistveno. To je ena od poti neprimerne obveščanja, ki smo jo omenili malo prej. Druga pa je, da delavcu preprosto zamolčimo vse „kar ni zanj“.

Za konec bi veljalo povedati, da je „okrogla miza“ na temo vloge sindikata v delovni organizaciji izredno uspela. Osnovni cilji so bili vsekakor doseženi in bodo še bolj, če bodo misli in sklepi prišli do vseh delavcev. Videti je, da se sindikalni aktivisti v IMV zavedajo svojih nalog in jim moramo verjeti, da jih bodo tudi odgovorno in prizadevno izpolnili. Zdi se, da bo v prihodnje odločala prava izbira delovnih načrtov in prave metode dela. Slišali smo za napotek, ki bi ga lahko s pridom uporabili tudi drugje: operativne naloge naj vzamejo v roke delovne skupine, ki bodo omogočile da bo prav vsaka osnovna organizacija sindikata v IMV resnično konkretno pogledala svojim nalogam v oči.

Ustvarimo sistem izobraževanja!

Posvetovanje o marksističnem izobraževanju v zvezi komunistov Jugoslavije, ki bo letos jeseni, pravzaprav ne pomeni nekaj novega, pač pa je nadaljevanje dela, ki si ga je zveza komunistov zastavila s kongresnimi resolucijami na področju idejnopolitičnega usposabljanja komunistov. Tako potekajo v vseh republikah priprave za namenom, da bi preverili in ocenili dosežke ter opozorili na nekatere probleme idejnopolitičnega usposabljanja v osnovnih in občinskih organizacijah ZK. Tej problematiki je bila posvečena tudi nedavna

Komunist za DE

seja IK predsedstva CK ZKS, na kateri so spregovorili o vsebini, organizaciji, metodah in učinkovitosti idejnopolitičnega izobraževanja in usposabljanja.

Na kaj nas torej opozarja dosežanja praksa idejnopolitičnega dela v ZKS? Že v sklepe 5. seje CK ZKS smo zapisali, da mora vsebina usposabljanja izhajati iz potreb družbene prakse in da jim mora biti podrejena. Ker so potrebe za usposabljanje za razumevanje in obvladovanje aktualnih političnih procesov in problemov, usposabljanje za učinkovitejšo organiziranje in metode političnega dela ter razvijanje splošne teoretične kulture, je temu primerna tudi vsebina programov usposabljanja. Tako v programih seminarjev in političnih šol naj pogostejše obravnavajo naslednje tematske sklope vprašanj: organiziranost in delovanje ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij, družbenoekonomske in družbenopolitične odnose ter aktualna vprašanja v zvezi s tem. Toda čeprav naj bi programi povezovali prakso s teorijo in naj bi se zlasti vsebovali predvsem teoretične teme, pa je idejnopolitično usposabljanje o teoretičnih osnovah marksizma, žal vse premalo razvito. Ker odnos do teorije še ni dovolj izoblikovan, se

tako pri usposabljanju srečujemo le s konkretnimi vprašanji in praktičnimi aspekti obravnavanja posameznih vprašanj, kar kaže, da v mnogih primerih še ni presežen abstraktno teoretičen ali pa praktičističen, pragmatističen in normativističen pomen usposabljanja. Idejnopolitično izobraževanje se še vse prepegosto identificira s „proučevanjem“ gradiv, ni pa še v zadostni meri čutili usposobljenosti, ki bi kazala na sposobnost soočanj mnenj in pogledov.

Tudi z organizacijo in metodami usposabljanja še ne moremo biti v celoti zadovoljni. Sistem usposabljanja je vezan bolj ali manj le na osnovne organizacije, politične šole in seminarje, medtem ko o sistemu v smislu stopnjevanja od manj zahtevnih do bolj poglobljenih in specializiranih izobraževalnih oblik skoraj ne moremo govoriti. Tudi o množičnem družbenopolitičnem izobraževanju v drugih družbenopolitičnih organizacijah še težko govorimo, prav tako pa je tudi individualno izobraževanje še na zelo nizki stopnji. Metode izobraževalnega procesa pogosto še niso domišljene, so slabo organizirane, preobremenjene s programi pa tudi frontalne predavateljske oblike dela na dajejo najboljših rezultatov. Predavateljev po navadi primanjkuje, morda tudi zato, ker so to zvečine poklicni družbenopolitični delavci, ob tem pa pozabljamo na možnost, da bi lahko tudi komuniste iz vrst delavcev angažirali kot predavatelje ali vodje razprav.

O vprašanih ustrezne literature za idejnopolitično usposabljanje je bilo rečeno, da se razmere v zadnjem času bistveno izboljšujejo, težave nastajajo pri pravilni izbiri za vsebino programov, zatika pa se tudi pri finančnih vprašanjih.

Ob sicer pozitivnih premikih, seveda ob že naštetih pomanjkljivostih pa je težje govoriti o učinkovitosti idejnopolitičnega usposabljanja. Čeprav je v usposabljanje zunaj osnovnih organizacij zajetih 20 odstotkov članov in je po grobi oceni v programe osnovnih organizacij zajetih približno 70 do 80 odstotkov članov, vse kaže, da idejnopolitično usposabljanje le še ni doseglo tistega, kar smo si zaželeli. Da bomo to dosegli, bo potrebno iz sedanjega načina preiti v organiziran sistem idejnopolitičnega usposabljanja. META DEMŠAR

REKLI SO

Janko Smole, član ZIS, na zasedanju organizacij za gospodarsko sodelovanje in razvoj v Parizu:

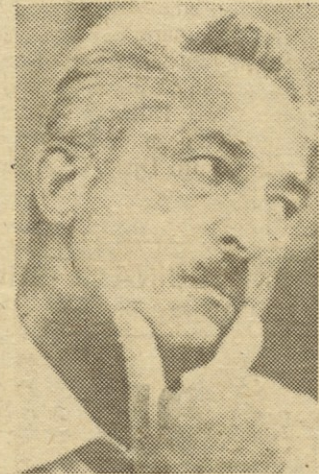
Države, članice OECD, so najpomembnejše zunanjetrgovinske partnerke Jugoslavije. Zrudi tega je recesija v državah OECD najbolj neugodno vplivala v letih 1974 in 1975 na našo plačilno bilanco in gospodarsko aktivnost v celoti ter pretila, da bo porušila ravnovesje v naši menjavi s tujino. Tako se je udeležba držav članic EOC v izmenjavi naglo zmanjšala. Naš izvoz blaga je s 56,8 odstotka padel na 35,7 odstotka v letu 1975, zaradi česar je naša vlada upravičeno zaskrbljena. Ker se je izvoz na naglo zmanjšal, uvoz pa močno okrepil, je bila Jugoslavija prisiljena sprejeti ukrepe, da bi uvoz uskladila s plačilnimi sposobnostmi, ki izhajajo iz rezultatov, doseženih z izvozom.

Živahnejša gospodarska aktivnost v nekaterih razvitih državah bo prav gotovo podprla naša prizadevanja za večji izvoz, ukrepi za odpravo prekomerne porabe na domačem trgu pa so prisilili domače proizvajalce, da so usmerili svoje proizvode na tuje

trge. Stabilizacijski ukrepi so pripomogli, da se je stopnja inflacije znižala na 10 odstotkov. Ker je jugoslovansko gospodarstvo zelo občutljivo na vse pritiske svetovnega trga, smo še naprej zaskrbljeni zaradi visokega zunanjetrgovinskega primanjkljaja, zlasti z državami Zahodne Evrope, predvsem pa s članicami EGS.

Marko Bulc, vodja slovenske delegacije v zboru republik in pokrajin, na seji vseh zborov republiške skupščine:

Izvoz mora postati usmeritev v politiki razvoja odnosov s tu-

jino, uvažali pa naj bi predvsem blago, ki ga sami ne proizvajamo ali pa ne dovolj oziroma ga ne bi bilo smotno proizvajati. Pri vsem pa je treba paziti na plačilnobilančne možnosti Jugoslavije. Tako je prišlo do soglasja, naj izvoz raste po stopnji 14 % uvoz pa po stopnji 10 % letno, medtem ko naj bi obsegale devizne rezerve vsaj vrednost dveh mesečnega uvoza.

Po daljših razpravah je bilo glede zadolževanja v tujini doseženo soglasje, naj se stopnja zadolženosti do leta 1980 sorazmerno zmanjša. Prihodnje zadolževanje naj bo odvisno predvsem od izvoznih možnosti gospodarstva in deviznega priliva po posameznih valutnih področjih. Temeljni nosilec zadolževanja pa naj bi bile organizacije družbenega dela in poslovne banke, ki se lahko zadolžujejo le do višine lastnih oziroma združenih sredstev oziroma kolikor jim jih zagotavlja zakon.

PRAVICA DO SVOBODNEGA ODLOČANJA O ROJSTVU OTROK

ZA ZDRAVO DRUŽINO

V predlogu novega zakona so upošteevane tudi oblike preprečevanja nosečnosti in odpravljanja zmanjšane plodnosti

Pred dnevi je koordinacijski odbor za načrtovanje družine pri republiški konferenci SZDL Slovenije pripravil pogovor s predstavniki tiska, radia in TV o predlogu zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja rojstvu otrok. Zakon ureja področje, ki je izjemnega pomena tako v zasebnem kot v družbenopolitičnem življenju. Zato so v pogovoru z novinarji sodelovali številni znani slovenski zdravniki in družbenopolitični delavci, ki so razgnili probleme v zvezi s prekinitvijo nosečnosti, sterilizacijo, ki je pri nas zakonska novost, ter umetnim osemenjenjem.

Republiška skupščina bo o predlogu zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok razpravljala sredi tega meseca. Gre za zakon, ki bo uresničeval ustavno določilo o pravici vsakogar, da bi imel toliko otrok, kolikor bi jih želel. Prav zato bo novi zakon legaliziral ugotavljanje in zdravljenje zmanjšane plodnosti, v skrajnem primeru pa tudi umetno oploditev. Bodoči zakon opredeljuje prekinitve nosečnosti za medicinski poseg, ki se opravi na zahtevo nosečnice, če nosečnost ne traja več kot deset tednov. Če pa traja dlje, potem se sme prekinitve opraviti

le v primeru, če je nevarnost posega manjša od nevarnosti, ki grozi nosečnici ali otroku za radi nadaljevanja nosečnosti ali poroda.

Ob predlogu zakona velja opozoriti na dejstvo, da smo z njim doslej Slovenci edini v Jugoslaviji, ki smo ob „pravici človeka, da svobodno odloča o rojstvu otrok in da se ta pravica lahko omeji le iz zdravstvenih razlogov“, zapisali tudi nadvse pomembno določilo: „V zvezi z uresničevanjem te pravice zagotavlja družbena skupnost potrebno izobrazbo ter ustrezno socialno varstvo in zdravstveno pomoč“. To pomeni, da si pri-

zadevamo doseči visoko osveščenost, da bi se ženska namesto za prekinitve nosečnosti zrelo odločala o rojstvu svojih otrok že pred zanositvijo.

I. V.

ZADNJA SEJA REPUBLIŠKEGA ODBORA ZA MEDNARODNO LETO ŽENSK

Bogata dejavnost

Uresničevanje enakopravnosti žensk je eden izmed pomembnih pogojev za razvoj socialističnega samoupravljanja

Minulo sredo se je na zadnji seji sestali republiški odbor za mednarodno leto žensk OZN – 1975. Pri oceni delovanja republiškega odbora velja predvsem poudariti, kot je dejal njegov predsednik Franc Šetinc, da je bila dejavnost odbora v zadnjem letu dokaj uspešna. Vseh aktivnosti in pozitivnih rezultatov pa tudi pomanjkljivosti in slabosti, ki so se pojavljale v delu odbora, ni mogoče zabeležiti, najvažnejše je, da smo dejavnost odbora v vsej republiki močno občutili ter je pozitivno učinkovala na različnih področjih družbenega življenja in usmerjala našo skupno akcijo.

Program dela odbora, ki je zajel široke dejavnosti na vseh področjih, ki so pomembna za družbeni položaj žensk, je bil zasnovan kot sestavni del prizadevanj za uveljavitev samoupravnega položaja delovnih ljudi in občanov. Pomembna vrednota dejavnosti slovenskega odbora za mednarodno leto žensk 1975 pa je nedvomno v tem, da smo številna pereča vprašanja, ki so jih osvetlile delavke – samoupravljavke, kmetijske proizvajalke – koope- rantke, umetnice in prosvetne delavke ter druge, znali razreševati na samoupraven način in

da smo jih na ta način tudi začeli urejati.

Ob zadnjem obračunu dela slovenskega odbora za mednarodno leto žensk OZN – 1975 naj še enkrat ponovimo, da so na samoupravnih osnovah, kakor je bilo slišati na zadnji seji republiškega odbora za mednarodno leto žensk OZN – 1975, potekala tudi številna srečanja, zbori in delovni sestanki v mnogih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, skratka vse akcije, katerih organizator je bil republiški odbor. Odbor je torej opravil ogromno delo, ki zasluži vso pozornost.

I. V.

OD SOBOTE

DO SOBOTE

MOČ OBRAMBE

V minulih dneh smo bili v politični javnosti priče močnim poudarkom naše ljudske obrambe. Ze uvodne proslave minulo soboto in nedeljo v Trebach ob Sotli, kjer so odkrili del spominskega parka, in osrednja proslava ljubljanske občine Siška na Rašici so bile posvečene revolucionarni tradiciji in narodnoosvobodilnemu boju, ki ostajata močan temelj naše ljudske obrambe. V teh junijskih dneh kot tudi skozi vse poletje, teko živahne akcije enot teritorialne obrambe, civilne zaščite in armade v izvajanju programa obrambnih priprav. Ocenimo o tem smo slišali tako na posvetovanju starešin ljubljanskega armadnega področja, še širši pomen pa jim je bil prisojen v sekretariatu predsedstva zvezne konference SZDL, kjer so pripravili posebno posvetovanje na to temo. Takšno posvetovanje je v minulih dneh sklicalo tudi predsedstvo SRS, udeležili so se ga najvišji predstavniki družbenopolitičnega življenja in JLA v republiki, vodil pa ga je predsednik Sergej Kraigher.

Tako številne vaje in akcije vseh enot, ki tvorijo sistem ljudske obrambe, kot tudi posvetovanja na najvišji ravni so imeli namen oceniti sedanjo stopnjo pripravljenosti, še več pa prispevati k utrjevanju sistema ljudske obrambe in uresničanju nekaterih novih nalog, ki jih bo potrebno vključiti tudi v srednjeročni razvoj. Najbrž bi veljalo predvsem poudariti osrednjo misel, naj bi se v konceptu ljudske obrambe čedalje bolj uveljavila mladina in ženske. Pomlajevanje starejšinskega kadra in pritegovanje ženske mladine, za katero je mnogo „delovnih“ mest v modernem sistemu obrambe, je gotovo ena od dolgoročnih nalog. Ocene pa gotovo govorijo v prid izrednemu napredku, ki smo ga dosegli na vseh področjih ljudske obrambe in samozaščite in na čedalje boljšem in tesnejšem sodelovanju med vsemi enotami in službami ter komandami, začeni v krajevni skupnosti.

Kljub poletni sezoni se uspešno nadaljuje akcija za vpis posojila za ceste, nadaljuje se solidarnostna akcija za odpravljanje posledic potresa in za obnovne posoških krajev, v delovnih organizacijah pa javna

razprava o osnutku zakona o združenem delu. Kaže, da bodo v tem počitniškem obdobju, razen v mladinskih delovnih brigadah, tudi sicer v mladinski organizaciji izbrali čas za izobraževanje. Te dni se je začela mladinska politična poletna šola v Vitrčah, ki se je bo udeleževalo kakih 400 mladincev in mladink. Program je letos posebno dobro pripravljen in zajema aktualne politične teme, kot predavatelj pa bodo nastopili najuglednejši družbenopolitični delavci iz republiških in zveznih vodstev družbenopolitičnih organizacij.

V minulih dneh so bila pojasnjena in rešena tudi nekatera vprašanja o vpisu mladine v srednje šole. Nespornosti, ki so nastali, so očitno posledica mnogih objektivnih in subjektivnih težav v prehodu na organizirano usmerjeno izobraževanje. Prav gotovo drži, da položaj poklicnih in srednjih tehniških in strokovnih šol še ni dovolj sistemsko urejen, zato že po tradiciji nastaja velik pritisk na vpis gimnazije, medtem ko je za mnoge prepotrebne poklice in šole premalo zanimanja. Prehod od sedanjega „gimnazijskega“ sistema na bolj kompleksno poklicno izobraževanje gotovo ni lahak, ker terja ustrezno organiziranost srednjega šolstva, izenačitev položaja poklicnega in strokovnega šolstva, večjo odprtost in možnost prehajanja s poklicnih na višje šole in visoke šole in podobno. Vse to zahteva tudi ustrezna sredstva, da bi lahko v celoti uresničili program usmerjenega izobraževanja. Nedvomno poskusi omejevanja vpisa na gimnazije ne bi doživeli toliko odpora in kritike, če bi bila ta vprašanja rešena in če bi se v celoti odvadili stare miselnosti in prakse, da je mogoče poklicno in strokovno napredovati le od gimnazije naprej. Izkušnje so nas poučile, da bo potrebno v prihodnje bolj načrtno, seveda pa tudi upoštevaje dejanske materialne možnosti graditi nov sistem usmerjenega izobraževanja in v ta prizadevanja pritegniti tako delovne organizacije kot občane in predvsem starše, ne nazadnje pa vključiti tudi štipendijsko in kadrovske politike, da bi postopno osvojili novi sistem izobraževanja in poklicnega usmerjanja, ki ga očitno nujno potrebujemo.

NOVO MESTO

Komunala skupaj!

V Novem mestu so se pred dnevi podjetja Komunala, Vodovod in Novograd združila v enotno delovno organizacijo: Komunalno in gradbeno podjetje „NOVOGRAD“ Novo mesto. To pomeni prelomnico v delovanju komunalnega gospodarstva, ki v novomeški občini močno zaostaja za drugim gospodarskim in družbenim razvojem.

Doslej je bila namreč komunalna dejavnost razdrobljena in slabo organizirana, zato je dolga leta le životarila. Novo združeno podjetje šteje zdaj 310 delavcev, ki bodo letos ustvarili približno 60 milijonov dinarjev celotnega dohodka. Delavci vseh 4 TOZD bodo s skupnim delom in sredstvi dosegli večjo učinkovitost v poslovanju in skladnejši razvoj posameznih dejavnosti v združeni delovni organizaciji.

R.Š.

NOVA GORICA

Železnica v izgubi

Železniška prometna sekcija TOZD Nova Gorica že ob letošnje napoveduje izgube. Letošnje bodo po dosedanjih računih še večje kot lani, ko so zaradi nižjega dohodka od prevoza blaga zaslužili 7 in pol milijona dinarjev manj, kot so predvidevali. Izračunali so, da letošnji primanjkljaj znašal bo 31 milijonov din. Železničarji novogoriške TOZD sami ne morejo storiti skoraj ničesar za zmanjšanje razlike med ustvarjenim in načrtovanim dohodkom. Cene železniškega transporta še vedno niso prilagojene dejanskim stroškom in tako bo vse dotlej, dokler bodo o njih razpravljali in jih določali na republiški oziroma zvezni ravni.

Ce bo sprejet predlog, da bi vzdrževanje prog financirali iz dodatnih sredstev, bi železnica izplavala iz težav, saj bi imela potem kar za 28 % več sredstev. Navidezno zmanjševanje izgube z izločanjem le minimalne amortizacije železnice siromaši, negativne posledice tega ukrepa pa se bodo pokazale kasneje.

V. B.

BEOGRAD

POPIS NALOŽB

V letu dni, odkar velja zakon o obveznem evidenciranju investicij, so v zvezni gospodarski zbornici zbrali podatke o investicijah v 637 gospodarskih organizacijah, katerih vrednost znaša 156 milijard dinarjev. V glavnem so investicije usmerjene v prednostne smeri razvoja — proizvodnjo energije, hrane in surovin. Največ naložb je bilo namenjenih za razvoj industrije, in sicer 89 % oziroma 136 milijard dinarjev. Investicije v kmetijstvo so udeležene s 4 % Z. Najboljšim izkoriščanjem naravnih pogojev in z zmanjševanjem zalog se tudi apetiti predelovalne industrije stekajo v stvarne okvire. Največ investira Vojvodina, saj znaša njen delež v skupnih investicijah Jugoslavije 24 %. Naša republika je v skupnih investicijah udeležena z 18 odstotki. V. B.

DELOVNA ZMAGA PIVOVARNE V LAŠKEM

ŽENSKKE BODO OSTAJALE DOMA

V laški pivovarni so z modernizacijo proizvodnje ukinili nočno izmeno žensk. Veliki napori kolektiva, da ulovi korak s časom

Kolektiv Pivovarne v Laškem, drugega največjega proizvajalca piva v naši republici, je po dobrem poldrugem letu naporov končal modernizacijo svoje proizvodnje. Gre za 80

milijonov novih dinarjev, kolikor je veljala ureditev tekočega traku s paletizacijo in popolno avtomatizacijo polnilnice. Modernizacija sicer bistveno ne povečuje proizvodnje, vendar je z

njo kolektivu uspelo odpraviti nočno izmeno delavk ter nadurno delo, ki je močno načenjalo rentabilnost proizvodnje.

Pivovarna v Laškem sodi med manjše v državi, saj je s svojo proizvodnjo 500 tisoč hektolitrov piva na leto šele na tridesetem mestu. Kljub temu pa je kolektivu zaradi kvalitete piva uspelo razširiti svoj sloves preko republiških in državnih meja.

Pivovarna Laško zaposluje skoraj tri četrtine delavcev s podeželja, ti pa dajejo svojstven ritem proizvodnje. Ker se poraba piva povečuje v poletnem obdobju, torej v času, ko je tudi največ kmečkoga dela, je imel kolektiv nenehne težave z nadurnim delom. S polno avtomatizacijo jih ne bo več.

V novi polnilnici natočijo v eni uri 50 tisoč steklenic in 80 kovinskih sodov po 50 litrov piva. S to proizvodnjo sicer niso bistveno vplivali na količino zvarjenega piva, še vedno so ostali na drugem mestu v republici, vendar menijo, da so dosegli svoj namen. Polnilnica poskusno obratuje že od maja, svečano otvoritev pa je kolektiv prihranil za praznovanje občinskega praznika 3. julija. —EZ

GRADNJA TERMoeLEKTRARNE ŠOŠTANJ IV

ZAMUDA!

Največji zaostanki pri dobavi opreme — tako domače kot tuje

Na gradbišču nove Termoelektrarne Šoštanj 4 so opravili doslej blizu dve tretjini gradbenih del, nameščena pa je tudi že dobra petina opreme. Kljub prizadevanjem, da bi gradnja potekala v dogovorjenih rokih, znaša trenutno zamuda že 6 tednov. Zdaj imajo največ težav zaradi kasnitev uvoznih dovoljenj. Že nekaj mesecev čakajo v Šoštanju na dovoljenje za uvoz opreme v vrednosti 27 milijonov dinarjev, ki bi morala biti že zdavnaj na gradbišču.

Težave pa povzročajo tudi zamuda pri izdelavi opreme — tako tlačnega dela kotla v tovarni Djuro Djakovič v Slavon-

skem Brodu in v Tovarni parnih kotlov Zagreb, transformatorjev v zagrebškem „Rade Končarju“ ter cevovodov in jeklenih konstrukcij v mariborski Metalni. V prihodnjih mesecih bodo skušali pospešeno nameščati opremo. Vedo, da je treba predvsem varilska dela in montažna dela, ki jih bodo izvajali na prostem, opraviti pred nastopom zime. To pa je tudi pogoj za to, da bi na pomlad 1977. leta v Šoštanju že začeli s preizkušanjem naprav in preizkuse končali pred začetkom druge zime in tako novo TE Šoštanj 4 zgradili v pogodbeno dogovorjenem roku. P. O.

SKUPŠČINA OBČINE ŠENTJUR UREJA RAZMERE V KMETIJSKEM KOMBINATU

Zapik v kombinatu

Zbori skupščine presekali nevzdržne razmere v kombinatu. TOZD Klavnica bo lahko poslej v miru razreševala nakopičene težave

Zbori Skupščine občine Šentjur so nedavno obravnavali informacijo o samoupravnih, gospodarskih in političnih razmerah v tamkajšnjem kmetijskem kombinatu. Pri tem so posebej osvetlili razmere in gospodarsko stanje TOZD „Klavnica“. V tej temeljni organizaciji je kolektiv po samoupravni poti odstranil nespodobno in tehnokratsko vodstvo, o čemer smo že pisali. Vodstvo kombinata in drugih TOZD pa je na napore delavcev klavnice reagiralo povsem zgrešeno in jih z različnimi „prijemami“ poskušalo „spametovati“ ter dati vedeti, da bodo v kmetijskem kombinatu samoupravljali tako, kot bo to povšeči nekaterim vodilnim delavcem.

Delegati zborov občinske skupščine so bili seznanjeni s tem, da v temeljni organizaciji „Klavnica“ še vedno niso urejeni odnosi z drugimi TOZD in vodstvom kmetijskega kombinata. Posledica teh razmer je tudi izguba v TOZD „Klavnica“. Neurejeni so ostali notranji samoupravni odnosi, kadrovska zasedba, skaljena sta medsebojno zaupanje in solidarnost, ni jasno opredeljen razvojni koncept — torej vse to, o čemer je bilo govora na zboru delovnih ljudi v TOZD „Klavnica“ in o čemer je vodil bitko sindikat v tej temeljni organizaciji.

Zborom skupščine so zato predlagali, da sprejemajo ustrezne sklepe, s katerimi bi pomagali temu kolektivu in odpravili gospodarsko ter politično škodo, ki je s tem nastajala.

Zbori skupščine so zahtevali, da mora Kmetijski kombinat v okviru SOZD „Dobrina“ uskla-

ditati proizvodni in razvojni program klavniške in predelovalne dejavnosti, da morajo zlasti na ravni strokovnih in vodstvenih služb ustaviti korektno odnose. Pri tem so poudarili, da nima nihče pravice v imenu delovnih ljudi opravljati njihove samoupravne in politične vloge. V primeru, da so do zasedanja zborov, ki bo konec julija v kmetijskem kombinatu, ne bi uredili medsebojnih samoupravnih in političnih odnosov, da ne bi pripravili sanacije in ne dovolili zaposlenim v TOZD „Klavnica“, da bi pričeli sami gospo-

dariti z ostankom dohodka, reševati kadrovske probleme, bodo zbori skupščine že prihodnji mesec razpravljali in si in sklepali o ukrepih družbenega varstva z vsemi samoupravnimi, materialnimi in kadrovskimi posledicami znotraj delovne organizacije. Ti ukrepi naj bi pomagali delovnim ljudem v TOZD „Klavnica“ in v kmetijskem kombinatu, da bi vzpostavili medsebojno sodelovanje in zaupanje, da bi izločili tiste posameznike, ki temu nasprotujejo, ter zavarovali socialno varnost vseh zaposlenih. JS

ISKRA PRODAJA SVOJE ZNANJE NA TUJE

NA TREH KONTINENTIH

Več kot 50 mednarodnih patentov Iskre — Prodaja know-how v Evropi, Aziji, Afriki, Južni Ameriki

V Iskri so v minulem tednu prislavili tridesetletnico ustanovitve podjetja, ki se je v tem obdobju razvilo v eno največjih jugoslovanskih proizvodnih podjetij. Ker v zadnjem času družba daje kar največ podurka poslovnemu sodelovanju s tujino, pri čemer je bolj ob blagovne menjave pomembna prodaja znanja, smo se odločili, da na Iskri jubilej opozorimo z zapisom o prodaji znanja njenih strokovnjakov v tujino.

Iskra že več let zelo uspešno izkorišča rezultate razvojno-raziskovalnega dela lastnih strokovnjakov,

tako da je v dosedanjem izvozu — samo lani je Iskra iztržila na tujih trgih 60 milijonov dolarjev — dobršen del, kot pravimo, lastnega znanja. Podjetje ima kar 50 mednarodnih patentov. Prvič so Iskrini strokovnjaki uspeli v mednarodni konkurenci na tujem trgu vnovčiti svoje zamisli leta 1963 v Indiji. Tu je podjetje zgradilo dve tovarni za pasivne elektronske elemente. Kmalu zatem pa je Iskra prodala Španiji licenco za proizvodnjo malokanalnih telefonskih naprav, pa licenco za proizvodnjo visoko frekvenčnih telefonskih naprav na Irsko.

V zadnjih letih pa so si ena za drugo sledile uspešne pogodbe o prodaji licenc: v Turčiji, kjer je Iskra uspela prodati licenco za telefonijo, v kar pa je zajeto tudi industrijsko sodelovanje. V Švici je Iskra ustanovila mešano podjetje za proizvodnjo ročne električne orodja, ob koncu minulega leta ji je enak posel uspel v Ekvadorju. Mešano ekvadorsko-jugoslovansko podjetje bo lahko orodje prodajalo v dežele tako imenovanega Andskega pakta (Ekvador, Bolivija, Čile, Peru, Kolumbija). Pred nekaj dnevi pa so predstavniki Iskre in tunizijske nacionalne

gibanje proizvodnje kot tudi na rast produktivnosti dela.

V izvozu, kjer bi delovne organizacije lahko prodale vsaj del zalog končnih izdelkov, se izvozniki zavoljo recesije na Zahodu, ki pojenja poča sneje, kot so predvidevali ekonomisti, najpogosteje soočajo s cenejšo vzhodnoevropsko in daljnovzhodno, azijsko konkurenco. Rezultat te tekme je pritisk inozemskih kupcev na cene, ki v izvozu zvečine ne pokrivajo niti proizvodnih stroškov, kaj šele da bi zagotavljale vsaj minimalno akumulacijo. Pri tem pa ob nazadujoči kupni moči domačega prebivalstva, omejeni prodaji in nadzorovanih cenah na notranjem trgu skorajda ni več možnosti za pokrivanje izgub iz izvoza.

V času, ko bi zaradi visokega primanjkljaja v plačilni bilanci potrebovali izrazito in pospešeno izvozno ekspanzijo, delovne organizacije zaradi nizke konkurenčnosti na inozemskih trgih dejansko izvažajo svoje blago le v količinah, ki po obstoječem sistemu vezave zadoščajo za pokritje uvoznih potreb.

Bržčas ne bi dosegli pravega namena, če bi obstali križem rok ob težavah, ki so jih poleg podedovanih strukturnih neskladij nedvomno povzročili tudi posplošeni in ne dovolj proučeni omejitveni ukrepi na področju porabe. Treba bo ukrepati in ko se bomo teh nujnih ukrepov lotevali v proizvodnji in trgovini, bomo ugotovili, da je možnosti za dolgotrajnejše in prizadevno reševanje nakopičenih problemov dovolj. Praznino, ki je nastala zavoljo zalog in nazadujoče proizvodnje, bi — na priliko — kazalo izkoristiti za spreminjanje proizvodne strukture, kjer leta ne ustreza več spreminjenim razmeram. Odločno je treba nadaljevati boj za utrjevanje delovne, pogodbene in finančne discipline, iskati in izrabiti možnosti skupnega nastopanja proizvajalcev surovin, predelovalcev in trgovine na notranjem in še zlasti inozemskem trgu.

NANDE ŽUŽEK

BOLJE GOSPODARITI!

Kar zadeva aktualna gospodarska gibanja, je spodbudno, da iz minulega v letošnje leto prenašamo dokaj stabilen sistem cen, ki pa jybil, kot vemo, vzpostavljeno večidel z administrativnimi ukrepi, z zadrževanjem rasti ob kontroli cen. S tem pa smo — tega ni mogoče zanikati — ohranili nakopičene posledice in učinke nizke pro-

GOSPODARSKI KOMENTAR

duktivnosti in inflacijske porabe, ki bi se v tem večjem obsegu in še z večjo intenzivnostjo pokazale, kakor hitro bi se odločili za sprostitev cen oziroma za politiko cen, ki bi jo krojili proizvajalci sami skupaj s predelovalci v okviru samoupravnih sporazumov.

Da se posledice administrativno zadržanih cen po njihovi odmrznitvi oziroma tudi v primeru, ko primež kontrole popusti, tudi le začasno pokažejo v zaostreni obliki in obsegu, dokazujejo razmeroma visoki odstotki zvišanj, v katerih od časa do časa privolijo zavodi oziroma urad za cene. Po navadi tudi ni majhno povečanje cen, za katerega se dogovore proizvajalci skupaj s predelovalci, ko sklepajo med seboj samoupravne sporazume. V visokih odstotkih zvišanj se kažejo nakopičeni problemi gospodarstva, ki jih bodisi z nadzorov nad cenami, bodisi z indeksno vezavo lahko le navidezno blažimo, nikakor pa jim ne moremo priti do živega.

Če smo ugotovili, da smo iz starega v novo leto prešli z dokaj stabilnim sistemom cen, pa zbuja čedalje večjo skrb stagnacija proizvodnje, ki v nekaterih panogah prehaja že v nazadovanje. Še bolj kritično je, da že tako omejeni obseg proizvodnje očitno nima več ustreznega plašaja. Zaloge, ki so se kopičile že vse minulo leto, vse bolj rastejo in — povsem razumljivo — nespodbudno vplivajo tako na

ZRNO DO ZRNA

Letos smo v Sloveniji v dobrih dveh urah zbrali v največji vsakoletni akciji RKS rekordnih 150.000 kg rabljenih oblačil, obutve in posteljnine

„Dajte Rdečemu križu, česar ne potrebujete več!“ Obvestila tako in podobno vsebino na lepah ali v dnevnem tisku vsako leto ob koncu meseca maja nam v Sloveniji že nekaj let ne pomenijo nič novega. Vsako leto le natančneje preberemo datum in kraj, kamor bomo oddali rabljeno, a še uporabna oblačila, obutve, postelje in posteljnine. Kot vedno doslej je tudi letos ta solidarnostna akcija hkrati tekla po vsej Sloveniji, in sicer zadnji majski četek od petih do sedmih popoldne.

Ko smo jo organizirali prvič, bilo je leta 1968, je bilo samo v Ljubljani v pičlih dveh urah zbrano kakih 80.000 kg blaga, že naslednje leto pa za dobro polovico več. Zdaj slovenski Rdeči križ zbere vsako leto že približno 130.000 kg tega blaga in z njim krije vse potrebe, nekaj pa ga spravi za primere naravnih in drugih hudih nesreč. Število ljudi, ki dobijo pomoč RK, se letno giblje med 20.000 in 25.000 občan. V skladiščih RK Slovenije je stalno na voljo več kot 20 ton blaga za hitro intervencijo. Torej dragocene rezerve — za pomoč ljudem v stiski!

In kako je bilo letos? Skoraj po vsej ožji domovini je bilo kot za stavo, ko se je nekaj tisoč aktivistov RK in mladine vključilo v tradicionalno akcijo zbiranja rabljenih oblačil, obutve, posteljne in posteljnine. Letošnja akcija je potekala od samem začetku terjala še nekaj več organizacijskih priprav in posameznih ukrepov kot po navadi, hitre in prožne odločitve in sicer že dobro izdelani in doslej že osem-

PLES MOJE MLA-DOSTI

Ples, družabnost in sprostitvev ob glasbi niso stvari, ki bi smele biti rezervirane le za zgodnjo mladost, saj tudi odrasli potrebujejo priložnost zanje. Toda, ko se odrasli vprašamo, kam na ples, smo v začetku akcije, so denimo, iz Celja sporočili, „da je na poti 14 tovrstnikov, da sodelujejo v akciji učenci osnovnih in srednjih šol, prevoz pa je brezplačno zagotovil AMD...“

Skoraj hkrati so sporočili iz Novoga mesta, da so zbrali 300 kg različnega blaga, v Mariboru kar 21.500 kg, v vsaki od petih ljubljanskih občin pa 12 do 20 tisoč kg blaga...

Podobna sporočila so prihajala tudi iz drugih občin. Iz Trziča, kjer so bili letos izredno uspešni s 5.200 kilogrami zbrane blaga, pa iz Kranja in Pirana, da vseh ne omenjamo, vse do tekoče številke 33, kolikor občin je še isti večer po uspešno opravljeni akciji sporočilo rezultate republiškomu odboru Rdečega križa Slovenije.

Ob natevanju podatkov o zbranem blagu je lahko vsakomur jasno, da je letošnja akcija kljub slabemu vremenu presegla vsa pričakovanja. V Sloveniji smo namreč zbrali rekordnih 150.000 kg rabljenih oblačil, obutve, posteljne in posteljnine. To pa je v zadnjih osmih letih, odkar teče akcija RK Slovenije, daleč največ.

In kar je pri vsej stvari prav gotovo najbolj pomembno: naši občani so znova izpričali svojo solidarnost. To pa je tudi glavni namen največje vsakoletne akcije Rdečega križa, ki je naletela med ljudmi na izjemno dober odziv.

I. V.

Stefan Arbjater

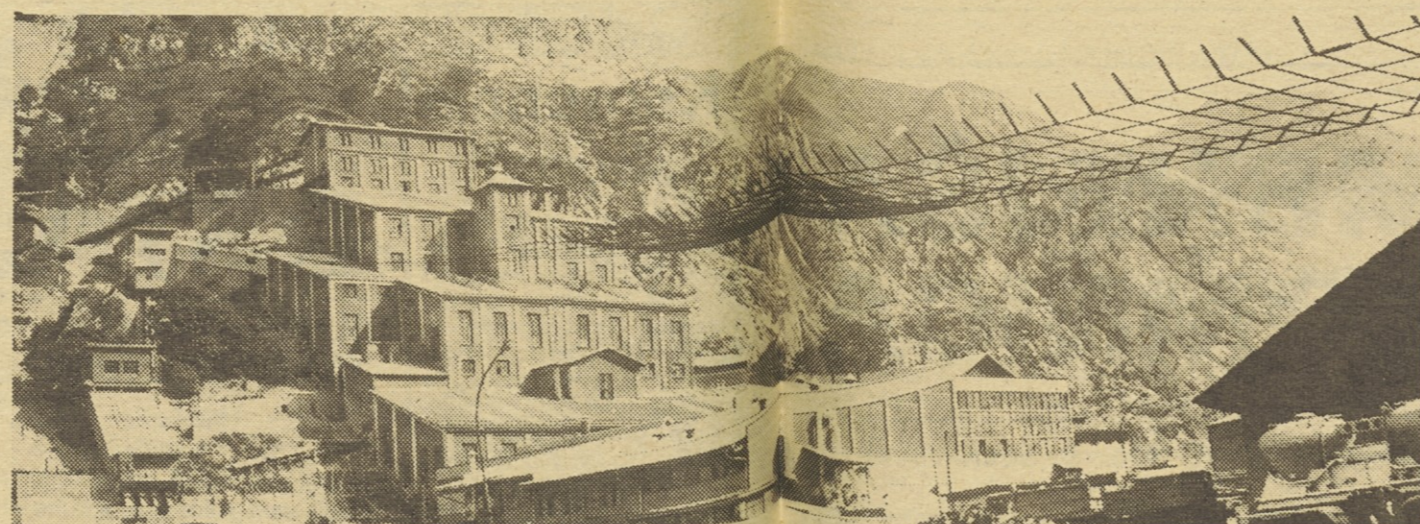
Alojz Kos

Slavko Plesec

Franc Zajc

NAMESTO ČESTITKE OB DNEVU RUDARJEV

SVINEC V ROKAH, SVINEC V DUŠI

Obrat ena. Obrat dva: Igerčevo — Helena. Obrat tri: Graben. Odpiranje rova v Topli pod Peco. Petsto rudarjev in svinec. Mežica. Okoliški vrhovi brez trave. Brez smrek. Obrazi, s katerih v potokih teče črna zmes, pomešana z znojem. Mežiški rudnik je moker rudnik. Mnogo vode. Malo ruda. Mnogo bolezni. Mnogo nesreč. Invalidov. Tragedij. Iz svince so nekoč delali samo svincenke.

Vsak dan, že tristo let, medtem so drugod češnje že tristikrat cvetele, kopljeje v Mežici, Žerjavu pod Igerčevim in Heleno, pod Grabnom rudo. Nihče točno ne ve, kdaj je človek prvič uporabil mežiški svinec, nihče ne ve točno, ali je pri tem izkopal 700 ali kakšen tisočak več rofov. Pravijo: tu, v teh hribih, je kakih 700 kilometrov rofov. Sedemsto kilometrov garanja. Trpljenje. Sedemsto kilometrov želja.

Prihajajo z vseh strani. Z vseh vetrov. Rudarji. Prihajajo, so prihajali in bodo prihajali. Z enakimi željami. Z enako mislijo o soncu. S smehom v očeh in z mislijo na ženo. Z željo v dlaneh in z mislijo na otroka.

Denar je bil, ko še nas ni bilo. Denar bo, ko nas več ne bo. Vrag vedi, zakaj ga je ravno zdaj samo za sproti.

402 jurja v poprečju na rudarja. Za to moraš na dan premetati 3 tone rude. Lani 320 tisoč ton. Za nekaj tisoč ton so uspeli preseči plan. V vodi, v znoju, pod zemljo. Medtem je na vrhu umirala trava, se vrstila smreka. Zaradi svinca. Tam spodaj, pod zemljo, v rovu, za vrstarsko lopo, za topilnico in hišnim pragom, vsepovsod svinec.

Svinec v dlaneh. Svinec v kosteh. Svinec v pljučih. Svinec v denkih. Le v rudi ga je malo. Ravno toliko, da se splača kopati. Na trgu pa cena pada. V ozki soteski ob Meži, v steno naslonjene hiše, med cesto in bregom, v vsakem prostornejšem kotu stoji hiša. Ali bloj. V njej bivajo rudarji. Primanjkuje stanovanj. Primanjkuje razvedrila. „Zato rudarstvo propada. Mladih ni več v jamo. V akumulatorski tovarni zaslužijo one, ki je kakšno leto v službi, več kot jaz v jami...“

To pravi Stefan Arbjater, rojen na Barasovini nad Cirkulanami v Halozah, ki že 18 let koplje rudo. Kopač in strelec. Pred tremi leti mu je šla nakladalna lopata čez nogo. Še danes ga boli noga, do danes še ni uspelo urediti zadeve z odškodnino.

„Nkamor ne bom šel. Dve leti sem zapravlil v šoli, eno leto izgubil na dodatnem usposabljanju. Zdaj bi moral začeti vse znova. V jami sem pustil mladost. In vendar jo ljubim. Mnogo je nesreč. Mnogo invalidov. Toda na nesrečo ne misliš. Drugače ne bi šel več v jamo...“

Vsak dan gredo v jamo. Vsak dan doni pod Peco, Heleno, v Topli, Žerjavu... Vsako leto plačajo lovcem, plačujejo kmetom odškodnino. Poravnajo dolg družbi. Milijarde. Manjka jim stanovanj. Premajhen je njihov družbeni standard, gostilna in na vsake kvatre gostovanje gledališča. Sicer pa vsak dan vozijo avtomobili mimo. Malo jih stoji na parkirišču pred rudnikom.

S sedmimi leti sem postal hlapec. Potem sem šel med holcarje. Niso v rudnik. Naj košta kar košta, stradal bom, samo da se bodo otroci izsolali. Alojz Kos. Star štirideset let. Šestnajst let v rudniku. Kopač — strelec. Oče sedmih otrok. Žena gospodinja. Šest jih hodi v šolo, sedma, najmlajša bo šla na jesen. 450 jurjev dobim pri rudniku, po šihu grem delat k drugim, pa gre nekako. Naprej smo ziveli v eni sobi. Potem je pomagal sindikat. Zdaj živimo tri sobe. Nihče ne strada. Nismo lačni. Luksusa ni. To ni važno. Bo nekoč pozneje. Celu na morju sem bil že. S sindikatom pa ni dni in z zeno, ko sva obiskala otroke v koloniji. Na desetine milijonov dobe tudi ribiči. Meža je onesnažena. V Meži ni rib. Meter od vratarnice, dva metra pod vratarnico, v suhem kotu Meže, gnezdi mala miška. Ob vsakem času jo lahko vidiš, kako skaklja po produ. Vesela in srečna. V soncu. Ob toplem soncu. Do jeseni, ko bo prvi večji naliv. Danes je mnogo laze. Danes so stroji. Včasih, hudiča, včasih pa si sorjal nafilati po dvajset vagončkov. In jih rinito po 500 metrov daleč.

Franc Plesec, rojen v Javorju, oče rudar, on rudar. Otroci ne bodo rudarji. Star 39 let, v jami 20 let in šest mesecev. Zdaj vrtar. Zdravstven svinčen.

Ja, garal si, garal. Za 80-odstotne plače, toda popustili nismo. Zdi se eno leto čakam na odločbo o invalidnosti. In na izplačilo plače. Ki mi gre, ker imam kot vrtar nižjo plačo. Danes je mnogo bolje. Vsako leto se 10 dni zastojm spočijem v Portorožu. Pa kaj to, pa bi naj prej poskrbeli. Vem, ni šlo. Nismo imeli niti za stroje. Vse malo plemeniti človeka. Več dela plemeniti več ljudi. Ali pa ne. Najbolje je, da nimamo dovolj denarja za družbeni standard. Za stanovanja. Za prehrano. Hrano vlačimo od obrata do obrata. To ni dobro.

Franc Zajc, rojen na Primorskem, pri rudniku 22 let. Predsednik sindikalne konference. Rudarski nadzornik.

Na srečo druge temeljne organizacije, ki so v sestavi našega podjetja, solidarnostno pomagajo. Kljub temu ne moremo izplačati nobenih nagrad tako, kot piše v sindikalni listi.

Sindikat ima danes drugačno veljavo, kot jo je imel še pred dvema letoma. Zato fantje radi delajo v sindikatu. Škoda, da je potrebno toliko sestankovanja.

Če bi tudi rudar pomeni biti moški. Jama ni za šleve. Kljub temu pa imajo tudi človekova moč svoje meje. Človeka ne moreš goniti kot stroj. In strojev nam je manjkalo in jih še manjka. Tako je to. Nismo mnogo invalidov. Delovnih in tistih zaradi zdravstvenih bolezni, mnogo naših fantov je odšlo v druge rudnike. Mnogo fantov je prišlo k nam iz drugih rudarskih krajev. Tudi iz Velenja. Naši so prišli nazaj, Velenjčani so se vrnili v Velenja. Takrat, ko so spet korenine, takrat postaneš del te goličave. Tega svinca. Takrat ostanes... Srečno. Z velikimi črkami.

JANEZ SEVER

OGENJ JE IZBRISAL ČRN MADEŽ

Mesteca Peyton ni več. Morda bo kdo rekel, da „Teksasa“ ni več! Uradno pa bo ostalo zabeleženo, da so barakarsko naselje v Dečkovi ulici 24. ožini Ljubljana-Bežigrad likvidirali 14. junija 1976. leta. Začelo se je ob šestih zjutraj, za prebivalce, ki so nekaj dni ali morda že mesec prej vedeli, da bodo tega dne njihove barake podrli, njih pa preselili drugam, je bil ta dan prvi mejnik. Deset in več let so nekateri prebivali v Dečkovi ulici. Neprijavljeno, kot lastniki barak ali kot podnajemniki.

Ob 13. uri v ponedeljek je v Dečkovi 24 zagorelo. Gasilci ljubljanske brigade so bili tokrat požigalci. Ostanke barak, ki jih je buldožer zrinil na kup, so polli z nafto in zažgali. Prvo barakarsko naselje Ljubljane, katerih pa je žal še mnogo, je tako zagorelo in njegovi prebivalci so se preselili drugam, v preurejeno naselje Gradisovih delavcev v Koželjevi ulici. Ognjeni zublji so preganili z Dečkove ulice vse, kar je bilo živega, razen deveterice golobov, ki so „ostali zvesti“ in zagoreli.

Barakarska naselja, ki dajejo zatočišča številnim ljudem s podedelja, ki jih nujnost življenja preganja iz prenaseljenega kmetijskega področja v mesta, so tudi naše golo mesto že leta nazaj začela ogrožati v svojih razsežnostih. Pred leti so podjetja, ki s širjenjem proizvodnje stalno potrebujejo nove delavce, zaposlovala ljudi, ne da bi se pozanimala, kje so se nastanili, kje in kako živijo. Pomembno je bilo le, da so imeli delavce.

Tako so nastajala barakarska naselja, kjer se je dalo z malo denarja postaviti stredo nad

Selitev v nova montažna stanovanja je potekala dokaj hitro, saj novi stanovalci niso imeli velikih opreme

glavo, čeprav neprimerno in brez najnujnejših higienskih naprav.

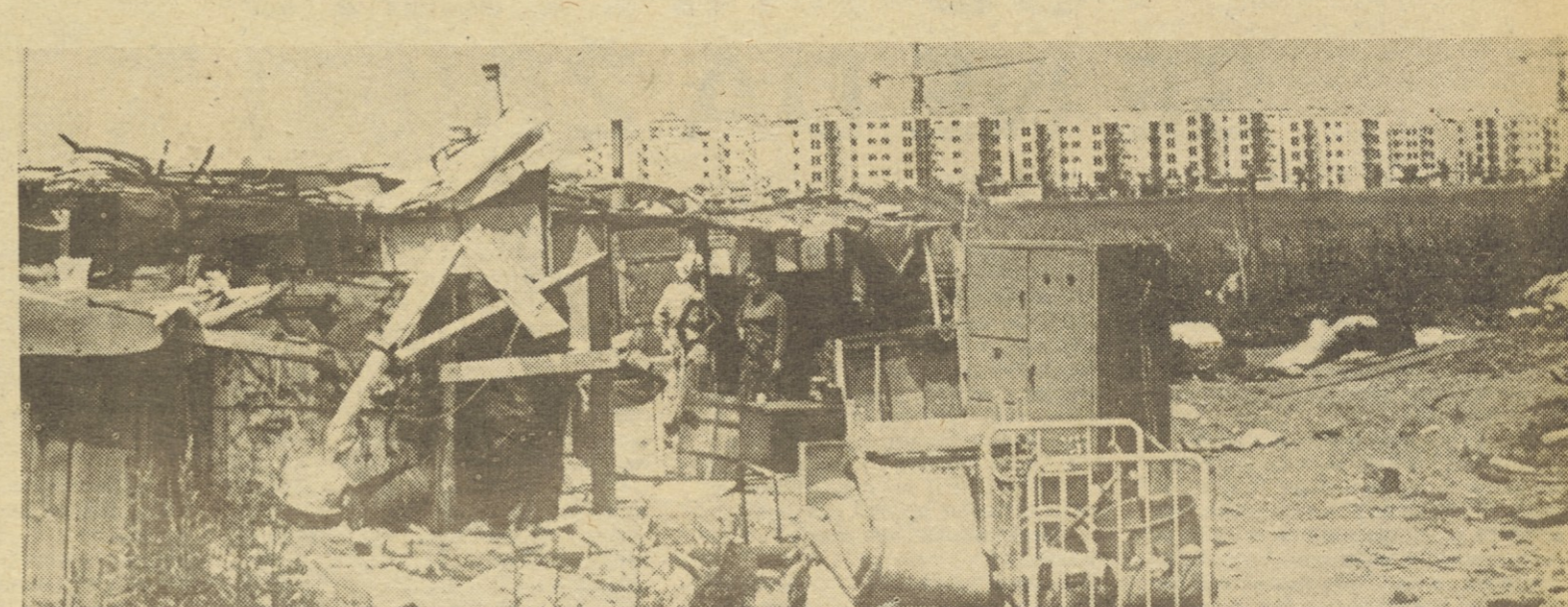
Kot mnoga podobna naselja, ki obkrožajo Ljubljano, je imelo tudi tista v Dečkovi ulici svojvrstno zgodovino. Nastalo je iz kulis filmskega mesta, kjer so posneli filme o slavni revolveraši, njihovih uspehih in zatonu. Bogate fasade „saloonov“ so dobile ozadje renege, človeka nevrednega življenjskega prostora. Kvadratni metri s komajda nepropustno streho so postali dom tistim, ki jim je bil stanovanjski problem nerešljiv. Bili so brez vode, pravzaprav ena sama vodovodna pipa za vse naselje, brez elektrike, da o kanalizaciji oziroma sanitarijah sploh ne govorimo.

Pri vsem pa so se našli tudi taki, ki so na Dečkovi ulici postavljali barake in jih za štiri in večkratno lastno ceno prodajali drugim uporabnikom. Ni torej čudno, da smo lahko videli v naselju tudi avtomobile znanih evropskih znamk.

Pred dnevi so torej barake ob Dečkovi ulici podrl. Prebivalcem so na stroške samoupravnih stanovanjskih skupnosti Ljubljane in družbenopolitičnih skupnosti priskrbeli nova stanovanja. Niso to stanovanja v blokih in stopnicah, vendar še vedno mnogo boljša kot tista, v katerih so živeli doslej. Za 79 družin oziroma 256 ljudi so v občini Ljubljana-Bežigrad v dveh mesecih preuredili samsko naselje Gradisovih delavcev v Koželjevi ulici in za to porabili skoraj storo milijardo dinarjev.

Redžifa Delić in Milka Lukić, dvaindvajset oziroma štiriindvajsetletni Bosanci iz Male Kladuše oziroma Brčketa sta dobili stanovanje s štiriindvajsetimi kvadratnimi metri.

ANDREJ AGNIČ

Barakarsko naselje sredi polja je bilo prav gotovo črn madež na vesti mesta, življenjske razmere prebivalcev pa prav gotovo za delovnega človeka neprimerno

Minuli ponedeljek ob štirih popoldne je za prvošolčke z osnovne šole Hinka Smrekarja v Ljubljani zadnjič zazvonil šolski zvonec. Na zaključni proslavi se je svojim staršem in učiteljem, tokrat za spremembo na „odprti sceni“ v šolski telovadnici z izbranim programom, ki bi ga tudi najstrožji kritiki laskavo ocenili, saj gre navsezadnje za malčke, ki so lansko jesen prvič sedli v šolske klopi, predstavilo 105 učencev štirih oddelkov prvega razreda. Tako kot so se izkazali med šolskim letom — mimogrede, razen enega so vsi izdelali, kar polovica med njimi pa je odličnjakov — so pokazali, kaj zmorejo tudi na sklepnih proslavi. Dobro urico so nastopali pevci, recitatorji, člani dramskega kroga in šolski Smrekarja uspela nadv. priča. V veselje prvošolčkov in v zadovoljstvo njihovih staršev in učiteljev Mire Martinovičeve, Hedvike Bizjak, Marije Jovanovič in Slavice Bizjak, ki so skupno z „absolventi“ prvega razreda pripravile bogato in pestro popoldne. — I. V. — Foto: B. Tratnik.

VRČ HODI PO VODO...

Tovariš Matevž je po naravi optimistične, vesele narave, zato so takoj vsi opazili, da nekaj z njim ni v redu.

„Matevž si slabo spal?“ „O spanju sploh nisem razmišljal, ker se mi je dnevno politično delo povzpelo vrh glave. Ne vem, če je vse to res, vendar so me zadnje čase začeli prepričevati, da moje delo v sindikatu nima prav nobenega pomena, ker ni produktivno ali tako nekako.“

Mislil sem, da se Matevž s svojim razmišljanjem samo dela ali pa da pripravlja učinkovito humoristično točko za prihodnjo oddajo „Mi med seboj“.

Potem se je pokazalo, da je tovariš Matevž daleč od humorja. Čeprav je res, da bi za svoje dobro in družbeno veljavo še nekaterih tovarišev raje videl, če bi dogajanje, v katerega „je bil položen“, lahko označil za humoristično točko, ne pa da docela resen politični nastop ali razmišljanje na temo samoupravnih odnosov v samoupravni družbi.

„Matevž, saj ni res, kar pripoveduje.“ „Tudi sebe sem že tako prepričeval.“ je dejal Matevž, „vendar mi ni uspelo. Bil sem na zboru delavcev — nekaj sto jih je bilo — in mi je direktor zabrusil, kaj kot sindikalni funkcionar iz republike sploh hodim k njim, ko „živim od“

delavine, oni, to je delavci, pa morajo trdo delati za svoj služček. Slišati je bilo da sem „se prišel kazat“ v njihovo podjetje, kakor ne bi imel drugega dela.“

„Daj, no je bil fant pač slabše volje in se je šel malce domagoga pred svojimi delavci. Ali pa heroja, češ, se jim upam zabrusiti v obraz — tistim iz republike — kar jim gre.“

„Morda je res imel take namene, ki bi jih lahko uvrstili med nizke udarce, vendar me je takoj zatem presenetil s poudarjeno mislijo, da se oni pač nimajo časa ukvarjati z eksperimenti iz republike in da nečajo biti poskusni zajci, ker se zavzeto ubadajo s poglavitno nalogo: gospodarjenjem.“

Počasi sem razumel tovariša Matevža, ker ni bil optimistično in veselo razpoložen. Kot sindikalni delavec se je namreč dobro zavedal, da nima v rokah moči, da bi direktorja poslal na tako kvalificirano mesto, kjer bi mu lahko dopovedali in razložili, kakšne so osnove delavskega samoupravljanja v naši družbi.

Vprašanje je, kdo je tisti, ki bi ga lahko postal? Sicer pa pravimo: Vrč hodi po vodo toliko časa, dokler se ne razbije.

Tig

novice iz organizacij

ZELEZARNA ŠTORE

Priznanje zavezuje

Za večletno vzorno in učinkovito delovanje pri uresničevanju interesov članstva je osnovna organizacija sindikata TOZD 114. panoge Železarne Štore prejela letos zlati znak slovenskih sindikatov. Ta osnovna sindikalna organizacija je po številu svojih članov največja v Železarni. Že od nekdanje je znano, da so se prav plavžarji, jeklarji, valjarji in drugi delavci ter njihove organizacije aktivno udeleževali revolucionarnih akcij in kasneje tudi spodbujali in razvijali samoupravne socialistične odnose.

Podobno kot leta nazaj bodo tudi letos v sindikalni organizaciji TOZD 114. panoge posvetili največ pozornosti hitremu in učinkovitemu urejanju delovnih in življenjskih razmer delavcev. Že doslej so na tem področju dosegli vidne uspehe, med drugim pri izboljšanju tehnične varnosti pri delu, saj so precej zmanjšali število delovnih nezgod. To jim je omogočila modernizacija obratov in delovnih mest. Predvsem pa je razveseljivo dejstvo, da so v TOZD uveljavili pristne, človeško tople in tovariške medsebojne odnose.

INDUSTRIJA AVTOELEKTRIKA ISKRA

ZAVZETO V JAVNO RAZPRAVO

Po zaslugi osnovne organizacije sindikata v Industriji Avtoelektrike Iskre uspešno uresničujemo program dejavnosti pred javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. V tej delovni organizaciji so že nekaj dni po izidu osnutka zakona sprejeli program poteka javne razprave. Najprej so na pobudo sindikata in družbenopolitičnih organizacij v

tovarni sklicali širši politični aktiv in na njem spregovorili o pomenu in o vsebini osnutka zakona. Sprejeli so tudi načrt, kako bodo izvedli javno razpravo v TOZD in v skupnosti skupnih služb ter imenovali koordinacijski odbor za izvedbo javne razprave. Po skrbnih pripravah bodo sredi tega meseca spregovorili o osnutku zakona na zborih delavcev.

JAVNA SKLADIŠČA LJUBLJANA

Boljša disciplina

V sindikalni organizaciji Javnih skladišč z zadovoljstvom ugotavljajo, da so lani vsi delavci uspešno izpolnjevali naloge v zvezi z uresničevanjem stabilizacijskega programa podjetja. O delovni disciplini pravijo, da je zadnje čase dobra, saj se delavci zavedajo, da lahko samo s svojo prizadecnostjo, primerno disciplino, voljo

do dela in z večjo produktivnostjo pomagajo k izpolnitvi stabilizacijskih ukrepov. Seveda pa ne smemo biti povsem zadovoljni z doseženimi rezultati, pravijo v Javnih skladiščih, saj si moramo prizadevati, da bo naše delo dalo kar najboljše uspehe temeljni organizaciji in družbi v celoti.

TAM MARIBOR

TRIM KABINET

Na pobudo konference organizacij sindikata v Tovarni avtomobilov Maribor so pred dnevi začeli preurejati nekdanji kulturni dom na Teznam za športno rekreativno dejavnost. Na tem mestu bodo zgradili TRIM kabinet, ki bo na vo-

ljo športnikom in delavcem iz terenskih športnih organizacij, otrokom iz tamkajšnjega vrtca, vsem zaposlenim iz skupnosti TOZD cestnih vozil Tovarne avtomobilov in njihovim svojcem.

CELICA POD DROBNOGLEDOM

NAJPOMEMBNEJŠA PRELOMNICA

V sindikatu tovarne pohišva Brežice, delovne organizacije Slovenijalesa, so ocenili svoj sedanji samoupravni in gospodarski trenutek

Sindikalno organizirani delavci (kakih 360 jih je) v brežiški tovarni pohišva že nekaj mesecev razpravljajo o svojem samoupravljanju, o gospodarskih in poslovnih uspehih in o neuspehih kolektiva. Vse te razprave, ki so jih organizirali tudi in predvsem v delovnih in v sindikalnih skupinah, je odbor za organizacijo javne razprave o osnutku zakona o združenem delu strnil v dokaj podrobno in obširno „Analizo samoupravnih razmerij v delovni organizaciji“, ki jo je razširjeni politični aktiv tovarne minuli četrtek z nekaterimi dopolnitvami tudi sprejel.

V prihodnjih dneh bo ta analiza, kot so rekli na sestanku aktiva, „temeljni kamen razprave o vsestranski uveljavitvi zakona o združenem delu v našem kolektivu“.

Sindikat bo to razpravo organiziral, spremljal in vodil.

NEKAJ NAJPOMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Naj naštejem nekatere ugotovitve.

V sedanji enoviti delovni organizaciji tovarne pohišva ni pogojev za oblikovanje več temeljnih organizacij združenega dela. Nimajo namreč takšnih organizacijskih enot, katerih rezultat dela bi bilo moč „izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu“.

V njihovi analizi piše:

„Dejstvo je, da delovna organizacija v minulih treh letih ni ustanavljala novih tehnoloških celot, temveč je le nadaljevala začetna vlaganja v rekonstrukcijo in v modernizacijo proizvodnje v okviru klasičnega proizvodnega programa in industrijske izdelave sobnega pohišva (spalnice za domače in izvozno tržišče, regali za izvozno tržišče)... Vsekakor pa vemo, da bomo morali v svojem nadaljnjem razvojnem koraku, ki ga bomo prav gotovo morali storiti bodisi v okviru integracijskih procesov ali nove dopolnilne in dodatne proizvodnje, za taka dela formirati temeljne organizacije združenega dela in se ustrezno konstituirati.“

Zdaj torej še ne potrebujejo temeljnih organizacij.

Statut, ki so ga sprejeli v decembru 1973. leta, pa bodo morali glede na zahteve ustave in nove zakonodaje, spremeniti. Gre zlasti za poglavje o samoupravnem povezovanju, dodati bo treba poglavje o družbeni samozaščiti, poglavje o planiranju, o sredstvih delovne orga-

nizacije in o dohodku ter spremeniti določila o splošnih aktih.

Dogovoriti se bodo tudi morali o odgovornosti delavskega sveta, izvršilnega in poslovojnega organa za sprejete odločitve.

Glede odločanja delavcev:

Doslej so se samoupravljavci odločali o vseh najpomembnejših zadevah na zborih delovnih ljudi v samoupravnih delovnih skupinah ali pa na skupnem zboru. Vendar je praksa pokazala, da je najbolj primerno, če se odločajo na zboru delovnih ljudi v delovni izmeni. Ugotovili so tudi, da bodo morali spremeniti tisto samoupravno zakonodajo, ki govori o „neposrednem izrekanju“ za ali proti nekemu predlogu. Osnuček zakona o združenem delu namreč terjajo, da o številnih zadevah (denimo o smernicah za plan, o statusu delovne organizacije, o statutarnih spremembah, o združevanju dela in sredstev in o drugih) odloča delavec neposredno.

Vso sedanjo samoupravno zakonodajo bodo do oktobra dopolnili in uskladili z zahtevami osnutka zakona o združenem delu.

Govorili so tudi o delavski kontroli, ki ni dovolj učinkovita deloma zato, ker je pač nova oblika samoupravne dejavnosti, ki je vsi samoupravljavci še ne poznajo in je še niso sprejeli za svojo.

Tudi v delegatskem sistemu bi bilo treba marsikaj postoriti. Številne pripombe so delavci brežiške tovarne pohišva naslovili na dejavnost delegacij in de-

legatov. Premalo se dogovarjajo z delavci in samoupravnimi organi, preveč nastopajo po starem kot odborniki. Pogosto dobijo gradivo tako pozno, da še sami nimajo časa za oblikovanje stališč, kaj šele da bi se poprej dogovorili s svojimi volivci.

„Neučinkovitost dogovarjanja delegacij se izraža tudi v tem, da pri sprejemanju samoupravnih sporazumov po navadi ni ustreznih povratnih informacij, roki med razpravami in sklepanjem samoupravnih sporazumov so zelo kratki, pripombe največkrat niso sprejete, organizacije ne dobijo pred podpisom čistopisov sporazumov, hkrati pa je ob vsakem sporazumu rečeno: če ga ne boste podpisali, bo obveljalo zakonsko določilo.“

Naj iz njihove ocene dozdašnjega samoupravljanja zapišem še naslednjo misel:

„Ustava in predlog zakona o združenem delu jasno govorita o družbeni naravi dohodka in določata, da dohodek, ki ga ustvari temeljna organizacija, ne pripada samo delavcu temeljne organizacije, temveč tudi drugim delavcem v združenem delu, ki s svojim delom prispevajo k ustvarjanju dohodka. Vendar pa bi bilo treba v medsebojnih odnosih pri delitvi dohodka uveljaviti ustrezna merila, ki bodo delavcem v temeljni organizaciji zagotavljali osebne dohodke v razmerju z drugimi delavci v združenem delu, ker rezultati poslovanja v delovni organizaciji pogosto niso samo posledica gospodarjenja podjetja, temveč nanje vpliva celotna družbena skupnost in njeni ukrepi.“

PRED ODLOČILNO BITKO

V svoji analizi samoupravne dejavnosti so delavci tovarne pohišva v Brežicah zapisali še marsikatero hotenje; povem naj le, v kakšni gospodarski stiski so se znašli v zadnjih nekaj mesecih in kako jo nameravajo premagati.

Na sestanku razširjenega aktiva so ugotovili, da so „neugodne tržne razmere in drugi krizni momenti, v katerih se je znašla vsa lesna industrija“, spodbudili njihov sklep, da bodo povsem na novo organizirali svojo proizvodnjo.

V starih razmerah so dosegli precejšnje proizvodne in organizacijske uspehe. Letos pa so njihove zaloge za 60% večje kot lani; dvomesečno proizvodnjo imajo v skladiščih. Izguba se kopiči, čeprav so že postrgali sleherni možnost za prihranek. Z enakim številom zaposlenih so dosegli večjo storilnost, zamrzili so nekatere predvidene investicije, osegli 75-odstotno izkoriščanje strojnih zmogljivosti in ta odstotek nenehno zvišujejo; sprejeli so še številne druge ukrepe za večjo storilnost, za boljše izkoriščanje delovnega časa in za večjo delovno disciplino. Organizirali so se, je bilo rečeno na sestanku, kot za odločilno bitko le-ta pa jih še čaka. Jeseni bodo skoraj povsem spremenili svoj proizvodni program – namesto klasičnih spalnic bodo začeli izdelovati regale za opremo celotnega stanovanja. To bo povzročilo številne finančne, tehnološke in organizacijske probleme, vendar nimajo druge možnosti, če res skušajo najti izhod iz sedanjih težav.

Še marsikaj bi lahko zapisali o njihovih prizadevanjih, a naj bo dovolj za tokrat.

Malo je namreč na Slovenskem delovnih kolektivov, ki so se tako temeljito pripravili za razpravo o uresničevanju zakona o združenem delu v njihovi samoupravni praksi in se hkrati tudi začeli dogovarjati o prihodnosti kolektiva.

Njihov sindikat je pri vsej tej dejavnosti „povsod navzoč“, ni več samo forum, vse bolj postaja organizacija samoupravno organiziranih delavcev, ki v njem iščejo možnosti za uresničevanje svojih razrednih hotenj. Tako pa hkrati postajajo tudi dobri gospodarji.

JANEZ VOLJČ

NAŠI PRIJATELJI OTO STARC, RUDNIK RJAVEGA PREMOGA REČICA

OD PRAVLJIC SE NE DA ŽIVETI

S štirinajstimi leti in v novi partizanski uniformi je prišel Oto Starc v rudnik rjavega premoga v Rečici pri Laškem. Začel je kot vajenec, ki pa je vedel, kaj hoče in kaj mora. Danes je vodja strojnega vzdrževanja. Ni se dosti spremenil. Še vedno ve, kaj hoče in kaj mora. Medtem je rahlo osivel, vendar je ohranil tisto močatost, ki je tako značilna zanj, zaradi katere je priljubljen med sodelavci, zaradi katere že 15 let uspešno dela v sindikatu.

„Naš človek ljubi resnico. Res mu lahko pripoveduješ pravljice, ki jih bo tiho poslušal, vendar si bo mislil svoje. To je slabo. Boljša je resnica, če je še tako boleča. Zdi se mi, da ste to spoznali tudi novinarji in funkcionarji. To trdim zato, ker je v DE mnogo več vsebine. Tiste vsebine, ki je delavcu blizu. Pisati je treba o človeku, o njegovih problemih in življenju. Koliko ljudi, ki se sicer med seboj ne poznajo, tarejo podobni problemi! Rešitev enega je spodbuda

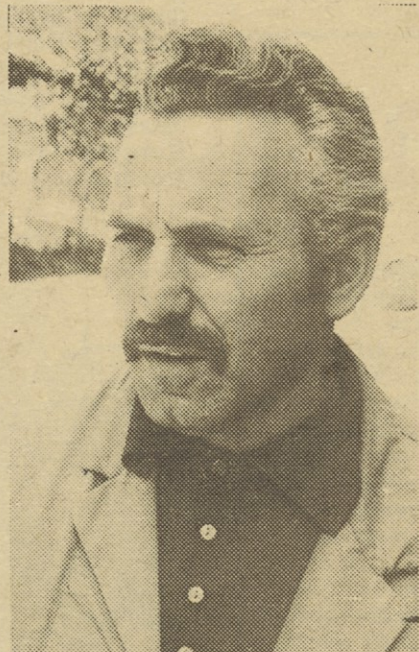
in upanje drugemu. Tako nas potem DE zbližuje in povezuje, postaja delavčeva tribuna.“

Treba je pisati več iz delovnih organizacij. Ne smete obravnavati samo tozdek, ne samo kritizirati osnovnih organizacij, ki se najpogosteje ubadajo s kopico problemov, za katere zunaj kolektiva ni slišati. Zanimivo je, da le redko zasledimo kritiko dela osnovne organizacije skupnih služb v večjih kolektivih, čeprav vemo, da tamkaj sindikat najmanj dela. Zakaj ni kritik občinskih forumov, ko vendar vemo, da ti še vedno ponekod žive daleč od delavcev. Kritiko bi morali usmeriti tudi proti vrhu, proti birokratskemu obravnavanju in vodenju našega dela.

Po vseh teh letih dela v družbenopolitičnih organizacijah, po petnajstih letih dela v sindikatu sem prišel do prepričanja, da je imel sindikat dobro zastavljene cilje, ki pa, žal, doslej niso in še ne zažive prav v

praksi. Morda je za to kriva prezaposlenost, verjetno pa tudi ravnodušnost. Kaj nam pomagajo sklepi in naloge na papirju. Poglejte samo sindikalno listo. Rad bi videl delavca, ki bi v samoupravnem organu glasoval proti njej. In ko jo sprejememo, pogosto nanjo pozabimo, čeprav je konkretna, brez fraz in slepomišljenja.

Kolikokrat sem doživel, da smo v sindikatu načrtovali zelo pametne naloge in vendar jih nismo uspeli spraviti v življenje. Nekatere od teh nalog so bile uresničene, vendar šele takrat, ko je pobuda zanje prišla od drugod. Pravzaprav ni niti bistveno, kdo je pobudnik, bistveno je, da je bil problem rešen v prid delavca. Moti me, da bi s skupnimi močmi nalogo prej in lažje rešili, ne pa da smo se vrteli okrog tega, komu naj pripade slava in kdo jo lahko vnese v letno poročilo. Če pa nismo uspeli, se je pobudnik izgubil, kot bi izhlapel. To je smešno,

no, saj vendar vemo, da nam vse vedno ne more popolnoma in v celoti uspeli.

Nihče me ne bo prepričal, da naš delavec neprizadeto spremlja napore celotne družbe, da bi si ustvarila še lepše življenje. Poglejte mi, rudarji iz Rečice, smo živeli dolga leta v negotovosti zaradi našega rudnika. Iz leta v leto smo ga zapirali. Težko je bilo živeti in delati v nenehnem strahu, da bo

jutri vsega konec. In vendar rudnika nismo zaprli. Še danes koplemo premog. Resda z izgubo, vendar z zavestjo, da s tem družbi v tej energetski krizi pomagamo. Zavestno se odpovedujemo prisluženemu denarju, enako, kot smo se več let odpovedovali denarju, da bi ga lahko vlagali v novo proizvodnjo. Danes vemo, da smo imeli prav. Imamo lep kos kruha, danes vemo, da ne bo nihče ostal brez dela, čeprav zapremo rudnik. O teh naporih je bilo malo pisar. Takrat, ko nam je bilo hudo, smo imeli malo obiskov, malo spodbud. To boli. Lahko je govoriti o samoupravljanju, če imaš vsega dovolj, ko ti gre dobro. Koliko je v tebi resničnega samoupravljavca, se počaka, ko se moraš samostojno zavesti o odločitvi za žrtve. Vem, da ima prenekatrni kolektiv podobne težave, kot smo jih imeli mi nekoč. Zato je treba o tem pisati. Kaj bi zameljevali resnico!“

poverjeniki DE

16. JERNEJ LENIČ
17. ŽELJKO VIDJAK
18. FERDO DEMŠAR
19. AVGUST DOBRIHA
20. LADO ERBEŽNIK
21. OLGA POLJANŠEK
22. CVETA ŠTOR
23. FANI PAHOR
24. OTO STARC

KULTURNA AKCIJA SINDIKATOV

Sindikalni zaupniki Prešernove družbe

Prešernovo družbo kot družbeno kulturno organizacijo je pred 23 leti ustanovila OF z namenom, da bi založba skrbelo za širjenje dobrih in tudi glede cene vsem slovenskim delovnim ljudem dostopnih knjig. Že pred vojno je napredno delavstvo izpovedovalo potrebo po taki založbi (takrat imeli Cankarjevo knjigo!), v vsem povojnem obdobju pa predvsem načelno zelo dosti govorimo o poslanstvu knjige v kulturnem razvoju delavskih množic, o tem, da je knjiga abeceda vse kulture itd.

Prešernova družba je doslej prodala med naše ljudi več kot 9 milijonov izvodov knjig in revij. Seveda pa je res, da naklade Prešernove družbe danes niso več tolikšne kot pred dvajsetimi leti, ko so dosegle skoraj magično številko 80 tisoč izvodov (na dokaj majhnem slovenskem jezikovnem področju!), kar je bilo nemara posledica velike povojne lakote po knjigi. V dveh desetletjih družbenega razvoja pa se je zgodilo marsikaj, kar je dobro množično knjigo potisnilo v ozadje. Ljudje so dobili novo „okno v svet“ – televizijo – njen program pa je mogoče spremljati z mnogo manj truda, kot ga terja branje. Tako vztrajajo pri knjigi le še tisti, ki so se nanjo navadili in je ne morejo več pogrešati. Po vojni smo ustanovili in razvili številne založbe, razvili javne knjižnice, ki pa jim vseskozi primanjkuje denarja za nakup knjig po visokih ekonomskih cenah. Knjižnice po kolektivih pa smo sindikati pred mnogimi leti v svoji veliki navivnosti več ali manj ukiniteli. Skratka, celotna podoba razmer je klavna, kaže, da se delavec vedno bolj oddaljuje od knjige, kar pa je lahko usodno za njegovo nadaljnje izobraževanje, za razvijanje njegovih ustvarjalnih sposobnosti, za njegov kulturni razvoj.

Za razširjanje dobre knjige po dostopni ceni so se slovenski sindikati načelno in akcijsko jasno opredelili ma letošji „kulturni seji“ republiškega sveta, že pred leti pa tudi v družbenem dogovoru o kulturni akciji, katerega pobudniki so bili prav sindikati, kasneje pa tudi na 8. kongresu ZSS. Šele v zadnjem času je prišlo do več razgovorov s predstavniki Prešernove družbe, pred dnevi pa tudi že do prvega republiškega posveta z zaupniki Prešernove družbe pri komisijah za kulturo občinskih sindikalnih svetov. Gre za dogovor, kako se organizirati, kako do jeseni, najkasneje do oktobra, vzpostaviti najširšo mrežo sindikalnih zaupnikov Prešernove družbe po osnovnih sindikalnih organizacijah. Gre za kulturno akcijo posebnega pomena, s katero naj bi sindikalna baza „posvojila“ Prešernovo družbo, z množico sindikalnih zaupnikov in naročnikov med delavci pa tudi širše podlžiškala programsko politiko založniške dejavnosti Prešernove družbe.

Dosedanje izkušnje govore o

tem, da pravzaprav sploh ni težko pridobiti novega naročnika knjižnice Prešernove družbe tam, kjer je zaupnik založbe človek, ki je dobro povezan s svojim delovnim in življenjskim okoljem, ki je prepričan v svojo in skupno kulturno akcijo. Dejstvo je, da je osem starih tisočakov za knjižno zbirko s petimi knjigami in še s šesto, če naročnik vplača naročnino do 30. junija, res zelo malo. Prav zaradi tega, ker je založniška dejavnost Prešernove družbe namenjena najširšim plastem delovnih ljudi, tudi tistim, ki zaslужijo komaj za osnovne življenjske potrebe, izdajo teh knjig gmotno omogočajo zlasti Kulturna skupnost Slovenije, Ljubljanska banka (v zadnjih dveh letih je prispevala 160 starih milijonov), številne delovne organizacije in ustanove z ustanovnimi in podpornimi članarini in oglaš v reviji Obzornik, ki jo izdaja Prešernova družba.

BITKA ZA KULTURNOPOLITIČNO OSVEŠČENEGA ČLOVEKA!

Mogli bi oporekati – in to so že poskušali – prednost Prešernovi družbi v naši akciji za razširitev dobre knjige, češ, zakaj bi imeli sindikalne zaupnike prav za te knjige, zakaj ne za druge založbe. Res je, da je ta knjižna zbirka cenena, knjige ljudem dostopne, ker so razumljive, dobre knjige.

Kot takšna bo knjiga Prešernove družbe svoje bralce slej ko prej pripeljala do tega, da bodo posegli tudi po drugih literarnih, družboslovnih in strokovnih knjigah slovenskih založb. In ni nemogoče, da bi si prav z vsakoletnimi knjižnimi zbirkami Prešernove družbe sleherni slovenska delavska družina omislila lastno domačo knjižnico.

Zaupnikov Prešernove družbe v komisijah za kulturo pri občinskih sindikalnih svetih že nekaj deluje in ni naključje, da so nekateri med njimi že dolgoletni zaupniki. Zdaj gre zato, da bi osnovne sindikalne organizacije imele tudi v svojih komisijah za kulturo zaupnike Prešernove družbe ali pa bi to delo opravljali kulturni animatorji. Zaupnike bi morali poiskati med ljudmi, ki bi to posebno nalogo sindikalne organizacije opravljali z ljubeznijo, voljo in vztrajnostjo. Prav

gotovo ima take lastnosti tisti zaupnik Prešernove družbe, ki je v tovarni Impol v Slovenski Bistrici pridobil menda že 450 naročnikov, takšnega človeka bi morali poiskati tudi v Litostroju, kjer ni do danes med delavci menda niti enega naročnika, ali pa v velenjskih velikih kolektivih, v ljubljanskem Saturnusu, kjer le en sam zaupnik ne more vzpostaviti živega stika s 1.800 zaposlenimi.

Kaj lahko in kaj moramo storiti sindikati do jeseni? Vzpostavimo lahko široko mrežo sindikalnih zaupnikov Prešernove družbe v občinah in kolektivih. Sindikalne kulturne komisije naj spremljajo to akcijo in njene rezultate, prav tako občinski sindikalni sveti in odbori, kjer bo še potrebna bitka proti miselnosti, da je vse drugo politično bolj pomembno. Nič ni bolj politično pomembnega, kot je bitka za kulturno politično osveščene človeka! Za popularizacijo knjižnih zbir Prešernove družbe moramo izkoristiti članske sestanke, sestanke sindikalnih skupin, glasila delovnih organizacij, ozvočenja v delovnih prostorih, sestanke delavskih svetov. Delavski sveti bi lahko z odkupljenimi vsakoletnimi knjižnimi zbirkami Prešernove družbe obgradili dobre delavce in samoupravljalce, delavce ob njihovih jubilejih. Možnosti je torej mnogo – le izrabiti jih moramo.

SONJA GAŠPERŠIČ

DENAR ZA REFORMO

Pri usklajevanju osnutkov plana SR Slovenije za srednjeročno obdobje in srednjeročnega razvojnega načrta izobraževalne skupnosti Slovenije je izvršni odbor izobraževalne skupnosti pred dnevi na svoji seji naletel na trd oreh. Ta trd oreh so sredstva, ki jih je treba zagotoviti za preobrazbo srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje. Končna ugotovitev razprave je bila, da je načrt preobrazbe preobsežen za planirana sredstva v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Skušali so najti možnost za krčenje celotnega programa, vendar so se vedno znova ustavili pred zahtevnimi nalogami, potrebnimi za začetek celovite preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje.

Že v javni razpravi o tej reformi so delavci izražali pomisleke – o tem je razpravljala tudi RS ZSS na 14. seji – da bo mogoče preiti na nov sistem že v šolskem letu 1977/78. Brez zagotovitev osnovnih pogojev in temeljnih priprav kadrov z reformo ne smemo in ne moremo začeti, so poudarjali delavci. V srednjeročnem načrtu razvoja SR Slovenije je sicer predvidena prednost usmerjenemu izobraževanju in povečana stopnja dohodka zanj za 11,3%. Toda tudi glede tolikšne rasti sredstev je že slišati pomisleke v OZD, da jo bo mogoče zaradi gospodarskih težav izpeljati.

Javna razprava je reformo podprla, bilo je veliko predlogov, nihče več ne razpravlja ali preobrazba izobraževanja ali ne; vsem je jasno, da je nujno potrebna. Z njo bi se rešili veliki problemi neskladnosti med poklicnim izobra-

ževanjem in potrebami po kadrih, zagotovili bi višjo speošno in boljše družbeno in strokovno izobrazbo. Vendar pa bi pred uvajanjem reforme morali združenemu delu posredovati materialno bilanco potrebnih sredstev – to so delavci terjali – oziroma v posebnih izobraževalnih skupnostih podrobneje opredeliti vse načrte in zagotoviti sredstva za ureditve zasnovanega projekta.

Potrebe po reformi so velike, vendar pa bo kljub temu treba upoštevati tisto materialno podlago, na katero lahko realno računamo. Na plenarni seji RS ZSS je tovarišica Ela Ulrich-Atena, predsednica republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, dejala:

– Ko preračunavamo, kaj vse je potrebno za reformo, se včasih sami ustrašimo velikih naložb, brez katerih pa ne bo šlo. Srečna okolnost je, da reformo snujemo v času, ko sprejemamo tudi srednjeročne načrte razvoja. V dosedanjih petih letih, torej v minulem srednjeročnem obdobju, je bil delež družbenega proizvoda za vzgojo in izobraževanje kakih 1,73%. Izračuni kažejo, da bi ga v naslednjih petih letih morali povečati vsaj za 0,64%, za toliko, da bi o reformi sploh lahko govorili. 2,37% bi še nekako zadostovalo, seveda ob hkratnem iskanju številnih možnosti za praktični pouk v delovnih organizacijah. Potrebni nam je tudi 20.000 novih sedežev v šolah, če hočemo za približno 30.000 učencev v sedanjem periodičnem pouku omogočiti z reformo predvideno usmerjeno izobraževanje za vso generacijo. STANKA RITONJA

DVAJSET LET LJUBLJANSKEGA SINDIKALNEGA ORKESTRA

JUBILEJ SIMFONIKOV

S popularno in revolucionarno simfonično glasbo med ljudmi

Na slovesnosti ljubljanskih sindikatov ob dnevu samoupravljalcev v Festivalni dvorani 28. junija je tudi letos sodeloval Ljubljanski sindikalni simfonični orkester z vokalnimi solisti ljubljanske opere. Ta orkester je edini tovrstni ansambel v Ljubljani, ki kljub vsem kadrovskim in materialnim težavam že polnih dvajset let s svojo koncertno dejavnostjo bogati kulturno življenje delovnih ljudi in s tem tudi krepi njihov vpliv na kulturno življenje ljubljane.

Kulturno-umetniško društvo Ljubljanski simfonični orkester si je tudi na letošnjem občnem zboru zadalo nalogo skrbeti za množičnost in popularizacijo simfonične glasbe, zlasti delavske, socialne, revolucionarne in partizanske, glasbe jugoslovanskih in drugih narodov, in to predvsem med delovnimi ljudmi v delovnih kolektivih.

Orkester želi postati resnično živa vez med glasbeno kulturo in delov-

ljubljskimi sindikati in z Zvezo kulturno-prosvetnih organizacij občine Ljubljana-Center.

S svojim umetniškim delom je začel orkester leta 1955. Do leta 1956 sta bila to dva manjša orkestra: orkester pravosodnih ustanov in orkester Ljudske pravice. Sodelovala sta in skupaj nastopala skoraj dve leti, nakar sta se združila v en sam simfonični orkester. Dosele je ta orkester nastopil 177-krat v Ljubljani, v Velenju, v Postojni, Ribnici, Tolminu, Škofji Loki, Novem mestu, na Bledu in drugod. Poleg teh nastopov je orkester leta 1958 sodeloval na zveznem tekmovanju amaterskih orkestron na Ohridu, kjer je zasedel tretje mesto. Vsako leto je orkester naštudiral samostojen koncert in ga izvajal v Slovenski

filharmoniji. Vsi koncerti so bili pri publiku dobro sprejeti. Dosele največji uspeh je orkester doživel leta 1970, ko se je ob podpori Mestnega sveta zveze sindikatov Ljubljana udeležil svetovnega tekmovanja amaterskih orkestron v Kerkrade na Nizozemskem in v drugi težavnosti stopnji zasedel drugo mesto.

V letošnjem jubilejnem letu, ko orkester slavi 20-letnico svojega obstoja, bo Ljubljanski sindikalni simfonični orkester kmalu po poletnih počitnicah nastopil za ljubljansko mladino v „Vaši matineji“. V počastitev dneva republike in 20-letnico obstoja orkestra pa bodo člani orkestra naštudirali celovečerni koncert in ga izvedli v Slovenski filharmoniji in v nekaterih delovnih organizacijah. MILAN PAVLIHA

Kako sem se izobraževala?

USPEŠNA ODISEJADA

Marija Lacko je odrasčala v Turmušču v Pomurju. Štirje otroci so že v svoji zgodnji mladosti okusili veliko grenkega. Tako kot mnogim drugim tudi njim življenje ni prizanašalo. Mariji je bilo komaj šest let, ko je izgubila očeta. Le nekaj let kasneje so otroci pokopali še mater. „V Turmušču sem končala sedem razredov osnovne šole in s tem sem možnosti za nadaljnje šolanje v tem kraju izčrpala.“ „Več razredov tu ni bilo, zato sem se kot mrazga mlada dekleta napotila v Ljubljano. Ni mi bilo lahko pri srcu, saj tu nikogar nisem poznala. V Ljubljani nisem imela ne sorodnikov ne znancev. Si predstavljate tesno-

bo, ki me je grabila?“ „In, kako ste v mestu začeli svoje življenje?“ „Saj poznate odisejate vaških deklet, ki prihajajo v Ljubljano po nekaj lepšega, po nekaj novega, neznanega...? Mali oglasi, iskanje kakršnegakoli dela in seveda strehe nad glavo. Naj bo ta še tako skromna, samo da ne ostaneš na cesti. Veste, ko je človek v stiski, je tudi z majhnim zadovoljen. Majhne želje postanejo – še manjše, velikih sploh ni več.“ Marija se je zaposlila kot gospodinja pomočnica. Za skromno stanovanje je pomagala dolga štiri leta. V tem času se je tudi vpisala v večerno šolo in uspešno končala osmi razred.

„Zavedala sem se, da za mladega človeka, ki ima pred seboj še vse življenje, osnovna šola ni dovolj. Zato sem odločila, da se bom še učila. Vpisala sem se v dopisno srednjo ekonom-

Marija Lacko, analitik v ljubljanski Izolirki

sko šolo. Tudi teh let ne bom nikoli pozabila. V izredno lepem spominu mi je med drugim ostala profesorica Marjana Novakova, ki je imela za nas toliko razumevanja. Venomer se je zanimala za naše uspehe in težave pri učenju, pomagala nam je z nasveti in, če lahko tako rečem, živela z nami...“ se spominja Marija Lacko. Z dvema letoma srednje ekonomske šole se je potem zaposlila v ljubljanski Izolirki. Pričela je kot knjigovodkinja osebnih dohodkov.

„S študijem sem seveda nadaljevala, čeprav ob delu to ni bilo lahko. Vendar, študij je bil moj konjiček, zato mi zanj tudi ni bilo žal prostega časa...“ Marija se je pridno učila in uspešno zaključila tudi srednjo ekonomsko šolo. S pričevalom, do katerega ni prišla po najlažji poti, je bila zadovoljna, vendar jo je nekaj gnalo naprej. Toda kam...? „Niti pomislila nisem na to, da bi službo pustila. Zato sem se morala odločiti za študij, ki mu bom kos v svojem prostem času. Tudi na študijski dopust nisem računala, saj sem želela, da bi še naprej polno delala, da v službi sploh ne bi vedeli, da študiram. Slednjič sem se, odločila za mariborsko visoko ekonomsko komercialno šolo. Tako sem leta 1970 postala bruc-

in znova pričela z učenjem... Študij je tu zelo dobro organiziran in omogoča uspešno delo tudi izrednim študentom, česar za vse visoke šole ravno ne bi mogli trditi.“

Marija Lacko bo letos diplomirala na drugi stopnji. Opravila je že vse izpite, čaka jo le še diploma. Ob polni zaposlitvi se je torej prebila od nedokončane osnovne šole do visokošolske izobrazbe. K vsemu temu naj dodamo le še to, da naša sogovornica ni nikoli izkoristila niti dneva študijskega dopusta.

„Ne da v svoji delovni organizaciji ne bi mogla dobiti dopusta za učenje. Za to sem imela vse možnosti, vendar jih nisem želela izkoristiti. Tako sem bolj zadovoljna. Končno sem se učila predvsem zase...“, razmišlja Marija. Letos teče že štirinajsto leto, odkar je prvič prestopila prag Izolirke. Od knjigovodkinje osebnih dohodkov se je prebila do delovnega mesta ekonomist – analitik.

„Z delom sem zelo zadovoljna, saj vidim na delovnem področju, kjer delam, še veliko neizkoriščenih možnosti. To pomeni, da tudi ob visoko zavilanih rokah dela še zlepa ne bo zmanjkalo. In to me veseli.“ je sklenila pogovor Marija Lacko. Ul.

IZ IZJAVE PREDSEDNIKA JUGOSLOVANSKIH SINDIKATOV OB DNEVU SAMOUPRAVLJAVCEV

Nismo več sami

Predsednik sveta zveze sindikatov Jugoslavije Mika Špiljak je ob dnevu samoupravljalcev dejal:

Letošnji 27. junij – dan samoupravljalcev Jugoslavije – odmeva v razpravi o načrtu zakona o združenem delu, ki pomeni v razvoju samoupravnih socialističnih odnosov pri nas še en izredno pomemben korak. Samoupravljanje prehaja v bistveno novo fazo, ko delavski razred posredno prevzema odgovornost za skupni razvoj.

V 26 letih, od trenutka, ko so v narodni skupščini FLRJ po ekspoziciji tovariša Tita in široki razpravi izglasovali zakon o delavskem samoupravljanju smo prehodili dolgo razvojno pot. Samoupravljanje je postalo osnovni družbenoekonomski odnos, zagotovo pa najbolj značilna pridobitev našega povojnega razvoja.

Ko smo ga že začeli uvajati kot sistem, smo bili prvi, edini, sami. Za druge je bilo to najbolj pogosto samo „jugoslovanski poskus“. Toda sedaj, ko je praksa pokazala pravilnost naših opredelitev, se v svetu o samoupravljanju govori

čedalje več, čedalje več se polemizira, napadajo ga in branijo. Po svoje postaja to ena izmed oblik boja za nadaljnji napredek, posebej pa za razvoj socializma v svetu.

Samoupravljanje je perspektiva, na katero računajo delavci in delavske partije v mnogih državah in ga vnašajo v svoje programe, naj si bo kot delno sodelovanje delavcev pri odločanju ali kot obliko popolnega samoupravljanja. Kot ideja ali kot konkreten program je navzoč prav tako v razvitih kot v državah v razvoju.

V dosedanjem samoupravnem razvoju so bili na vseh področjih družbenoekonomskega življenja doseženi izjemni uspehi. Jugoslavija sodi prav zaradi sistema socialističnega samoupravljanja med države, ki so se v povojnem razdobju najhitreje razvijale. Med najbolj značilne pridobitve samoupravne prakse jy treba šteti oblikovanje moderne delavskega razreda, generacije zavestnih samoupravljalcev. Delavski razred se je okreplil številčno, politično, strokovno in kulturno. Od 4 milijonov 800.000 elavcev v druž-

Mika Špiljak: „Praksa je potrdila pravilnost naših opredelitev.“

benem sektorju sta dve tretjini kvalificiranih in visokokvalificiranih! Prav tu je osnovna zaloga naših nadaljnjih uspehov.

KOMISIJA ZA ŽIVLJENJSKE IN DELOVNE RAZMERE PRI PREDSEDSTVU ZSJ:

Slaba preskrba dviga cene

Rešitev je v intenzivnejši proizvodnji kmetijskih in prehrabnih izdelkov ter v tesnejšem povezovanju proizvajalcev s trgovino in potrošniki ● Skrb za ozimnico je koristen, toda le začasen izhod iz stiske

Ob koncu maja so bili skupni življenjski stroški v primerjavi z lanskim decembrom za 6,5% večji, stroški za prehrano pa za 11,7%. Pri povečanju življenjskih stroškov štiriclanske delavske družine gre kar 47% na račun živil. Eden od vzrokov tako hitrega naraščanja življenjskih stroškov je tudi v pomanjkljivi in nekakovostni preskrbi za živila. O tem je tekla beseda na seji komisije predsedstva sveta ZSJ za življenjske in delovne razmere.

Člani komisije so poskušali oceniti, do kod smo prišli pri ocenjevanju sklepov in opredelitev, ki so jih sprejeli lani v svetu ZSJ in na posvetovanju v CK ZKJ.

Jasno je, da je smer akcije – je dejal sekretar sveta ZSJ Mustafa Pljak – v intenziviranju proizvodnje in v njenem povezovanju s prometom in s porabniki. Prav tu je treba iskati rešitev problemov, ki jih je v preskrbi še precej. Se vedno

ne moremo govoriti o stabilni preskrbi, ker so še pojavi pomanjkanja živil na eni strani, presežkov in uničevanja na drugi in zato tudi pojavi nestabilnih cen. Da še vedno nismo storili vsega, kar bi morali, kaže tudi podatek, da so se življenjski stroški v mesecu maju v primerjavi z aprilom povečali za 3,3%. To pomeni, da povzročajo neorganiziranost pri preskrbi še kako velik pritisk na standard delovnih ljudi.

Dobro je, ker ta problem v nekaterih mestih rešujejo z družbenimi dogovori in s samoupravnimi sporazumi, in sicer na podlagi potreb po živilih, ki morajo biti osnova takšnega dogovarjanja in sporazumevanja.

O tej temi je govoril tudi Petar Munjas, ki je dejal, da primeri posameznih mest v Srbiji (Beograd, Kragujevac, Leskovac, Titovo Užice), v katerih so ugotovili potrebe po prehrabnih proizvodih, kažejo pravo pot reševanja problemov pri preskrbi pa tudi upravičenost akcije sindikata in drugih družbenih sil.

V Beogradu so, denimo, poleg družbenega dogovora o preskrbi sprejeli tudi dva sporazuma (o kruhu in mleku), medtem ko dva pripravljajo (o mesu ter o sadju in zelenjavi) med proizvajalci in prometnimi organizacijami, kar naj bi prispevalo k redni in boljši preskrbi.

Kljub aktivnosti v vojvodinskih sindikatih in drugih družbenopolitičnih dejavnikih, je poudaril Vasa Milojević, v pokrajini še ni sprejet noben družbeni dogovor o preskrbi, kar priča o počasnem uresničevanju sprejetih stališč. Treba pa je tudi vedeti, da se družbeni

sektor ne more primerjati z zasebnim, ko gre za preskrbo s sadjem in z zelenjavo. Zato se je treba pri izdelavi bilance potreb in pri usmeritvi k povečani proizvodnji v kmetijstvu dogovarjati z zasebnimi proizvajalci, ustanoviti sklad tveganja ter kmečkim proizvajalcem zagotoviti, da bodo njihovi pridelki tudi odkupljeni.

Številni udeleženci seje so poudarili, da se odgovornost za nezadovoljivo preskrbo ne sme pripisati le sindikatu, kajti številna vprašanja je treba reševati sistemsko, vse od materialnih rezerv na vseh ravneh do kreditnih ukrepov, sistema odkupnih cen, sistema uvoza in do nerešenih vprašanj s skladišči ter zagotavljanja obratnih sredstev v trgovini.

Vendar vse to ne zmanjšuje odgovornosti sindikata pri ustvarjanju stabilne preskrbe. Sindikat je tisti, ki mora spodbuditi družbeno dogovarjanje in sporazumevanje na tem področju, vendar pa ni edini, ki si mora prizadevati za njuno uveljavljanje.

Zato je naloga sindikata, če upoštevamo, da popraševanje po prehrabnih proizvodih ne ustreza ponudbi, da skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in skupnostmi spodbudi izdelavo bilance potreb, ki bi zagotovila kontinuirano preskrbo. Celotno akcijo morajo voditi usklajeno in skupno poleg sindikata tudi organizacije SZDL, ZK, gospodarska zbornica in druga združenja.

Na seji so sklenili, da bodo tudi letos organizirali ozimnico za delavce, vendar je to treba razumeti le kot trenuten in nujen ukrep, ki ne rešuje problema, temveč zmanjšuje posledice neredne preskrbe delavcev z najpomembnejšimi živili. Že zdaj se morajo sindikalne organizacije zavzeti za organizirano preskrbo delavcev z nekaterimi živili po ugodnih cenah.

SKUPNA SEJA PREDSEDSTVA ZS VOJVODINE IN POKRAJINSKEGA ODBORA ZZB NOV

Na pridobitvah revolucije

Ohranitev in razvoj tradicij NOB tudi neposredna naloga sindikatov in združenega dela kot celote ● Delavska kontrola ni »stražnik« ● Organizirana pomoč po poplavih

Razvijanje revolucionarnih tradicij ni samo naloga borcev in mladine, temveč je potrebna nenehna akcija vseh organiziranih socialističnih sil za ohranitev temeljnih pridobitev našega boja: bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti ter socialističnih humanih in moralnih norm. To je danes prav tako pomembno kot v minulem obdobju in mora biti resnični temelj socialističnih samoupravnih odnosov pri nas. Prav zato je nujno, da v razvijanju revolucionarnih tradicij organizirano sodelujeta sindikat in združeno delo v celoti.

To bi bila na kratko vsebina pravne in sklepe o razvijanju revolucionarnih tradicij v združenem delu, o čemer so razpravljali na skupni seji predsedstva sveta Zveze sindikatov in pokrajinskega odbora ZZB NOV Vojvodine.

V razpravi so poudarili pomen vzgojno-izobraževalnega dela pri razvijanju revolucionarnih tradicij in to v celotnem šolstvu, zlasti pa v osnovnih in v srednjih šolah. Poudarili so pomen tiska, zlasti tovarniških glasil, radia in televizije, filma

in literature, kjer pa bi, kot je bilo rečeno, z več poklicne in umetniške tenkočutnosti ter na osnovi primerov iz vojvodinske revolucionarne tradicije pomembneje pripomogli k organiziranemu razvijanju revolucionarnih tradicij.

DELAVSKA KONTROLA NI „STRAŽNIK“

Na ločeni seji pa so člani predsedstva sveta Zveze sindikatov Vojvodine razpravljali o delu samoupravnega delavskega nadzora v

TOZD, o organiziranju družbene prehrane in dopustov delavcev, obravnavali pa so tudi informacijo o prvih ocenah škode po junijskih poplavih v Vojvodini.

Kot so poudarili, izkušnje iz dela samoupravnega delavskega nadzora kažejo, da je potrebna nadaljnja organizirana akcija sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij, da bi lahko delavska kontrola samoupravno delovala in se ne bi spremenila v „stražnike“ samoupravljanja. Še vedno so namreč številni odpori samoupravnemu delavskemu nadzoru, poleg tega pa obstajajo poskusi, da bi njegovim organom naložili najrazličnejše zadeve in jih praktično odvrnili od resničnega dela.

ORGANIZIRANA POMOČ PO POPLAVAH

Člani predsedstva so se seznanili s

prvimi ocenami škode po junijskih poplavih. V Vojvodini je bilo poplavljenih približno 35 tisoč hektarov zemljišč, poškodovanih 750 stanovanjskih in drugih poslopij, v 25 občinah pa so škodo ocenili na 522 milijonov dinarjev. Za sanacijo in odstranitev posledic poplav so poleg davčnih olajšav za kmetovalce in OZD kmetijstva predvideli tudi oprostitev letošnjega prispevka iz dohodka in osebnih dohodkov. Predvideni pa so tudi drugi ukrepi, kot denimo posebna posojila iz tako imenovane primarne emisije in pomoč iz rezervnega sklada zavarovalnim zavodom.

Sindikalne organizacije, kot so poudarili, naj za zdaj ne bi organizirale drugih oblik pomoči, kajti skrb o tem je prevzel koordinacijski odbor za pomoč prizadetim v elementarnih neizgledih pri pokrajinski konferenci SZDL Vojvodine.

D. S.

ABC odnosov v kolektivu

POSLUH ZA DRUGE

Piše Azra Kristančič, diplomirana psihologinja

Živimo v času, ko nam že otroci povedo, češ, pustite me pri miru, danes sem živčen. Na srečo so otroški živci jutri že v redu, mi starejši pa se večkrat po dnevu ali tedne ne znamo znebiti napetosti, ki se nabira v nas, tudi pri delu.

Težko je reči, koliko pozornosti v naših delovnih organizacijah posvečajo razmeram, ki v ljudeh sprožajo napetost. Takšne razmere nastajajo vsak dan in od članov kolektiva – tako od organizatorja proizvodnje kot od tovariša pri stroju je odvisno, ali jih bomo takoj odpravili ali pustili, da se razrastejo v nevihto z bliskanjem in grmenjem.

Rekla sem, da ne vem, kako je s tem v naših delovnih organizacijah. Ne vem, ali so poskrbeli za načrtno izobraževanje ali je takšno pomembno področje prepuščeno zgolj srčni kulturi kolektiva. Kolikor pa vem, pri nas to problematiko po-

znajo redki strokovnjaki v delovnih organizacijah (psihologi in socialni delavci na primer), ki skušajo sicer v mejah svojih zadožitve marsikaj dopovedati, le da jih marsikje poslušajo v glavnem z enim ušesom. Organizatorji proizvodnje (seveda ne vsi!) menijo, da je njihova naloga delo in učinek, nekdo pa mi je nekoč celo rekel: „Kaj to meni mar? Saj nisem njegova žena!“

Kako zgrešeno je takšno mnenje, pove že podatek, ki sem ga marsikje prebrala. Velika podjetja po svetu organizirajo posebno izobraževanje za svoje šefe, višje in nižje, da bi razumeli osebnost v akciji. Vendar je tudi res, da morajo vodilni uslužbenci srednjih in manjših podjetij v širšem svetu sami na dolgo pot do mnogih zapletenih spoznanj, pa čeprav bi bolj potrebovali izobraževanje. Ena sama napeta oseba lahko vznemiri celo manjšo delovno orga-

nizacijo in ne le oddelek. In kako marsikdaj reagiramo, ko vidimo, da je kdo „napet kot struna“? Mnogi prav takrat dobijo veselje, češ, mu bom že povedal, kar mu gre! Le kaj si misli, da je! Le kaj si privoščil! Ne bi bilo bolje nekaj bodrilnih stavkov ali pa samo stisk, topel stik roke?

Oglejmo si še nekaj stanj, ki razburjajo in motijo večino ljudi. Afektiranost; pretiravanje; izgubljanje oblasti nad seboj; stalno prepiranje; glasno zvečenje gume; prekinjanje drugih, ko govorijo; smrkav nos; kašljanje drugim v obraz; dajanje nasvetov, ki jih ni nihče iskal; priganjanje drugih; zafrkavanje; stalno kritiziranje; opravljanje; siljenje drugih, da nekaj kupijo; „važenje“; komolčarstvo; hvalisanje; pretirano govorjenje o seksu; prevare pri igrah, „šefovanje“ itd. Se motim?

Normiranje dela v tovarni

kupon § PRAVNIK SVETUJE

VPRAŠANJE:

Prosimo vas, da nam sporočite, kako se delavcu določi norma. Zanima nas namreč, ali se norma določi na 8 ur ali na 7 ur in pol. Zanima nas tudi, ali se lahko norma prinese med delavce kar na kosu papirja, med delom, ne da bi bili prej delavci seznanjeni z njo. Kar zadeva normiranja dela na 8 ur, delavci menimo, da ni pravilno, saj imamo tudi mi kot vsi drugi delavci pravico do 30 minut časa za malico.

PRIZADETE DELAVKE IZ K.

ODGOVOR:

Delovna norma je merilo za

ugotovitev delavčevega delovnega učinka in zaradi tega osnovna za ugotovitev njegovega osebnega dohodka in njegovo izplačilo. Tako kot se morajo osnovne in merila za ugotavljanje osebnega dohodka, kakršnekoli že so, predvideti vnaprej, se mora predvideti vnaprej tudi delovna norma.

Postopek za sprejem norm mora biti zaradi navedene narave delovne norme enak postopku, ki velja za sprejem samoupravnih sporazumov, ki urejajo delitev osebnih dohodkov, normiranje samo pa je tudi materija, ki sodi v tak sporazum. To pomeni, da morajo o normah odločati vsi de-

lavci na svojih zborih. Zaradi tega ni pravilno, da v vaši tovarni normirec ali tehnolog kar sam spreminja norme brez kakršnegakoli postopka, v katerem bi sodelovali tudi delavci. Naloga vašega tehnologa je torej v tem, da kot strokovnjak pripravi ustrezne predloge za norme, ne pa da jih postavlja sam in dokončno. Kar zadeva vprašanje, ali se norma določa na 8 ali na 7 ur in pol, ne moremo odgovoriti drugače, kot da se postavlja na delovni čas, pri katerem se upošteva čas za odmor in malico. Ta čas se po zakonu šteje za čas, prebit na delu, torej čas, ki ga ima delavec plačana.

SINDIKATI IN PARLAMENTARNE VOLITVE NA MALTI

S SODELOVANJEM K ODLOČANJU

Po zaslugi sindikatov in vladajoče laburistične stranke se uspešno uveljavljajo različne oblike sodelovanja delavcev v upravljanju

Te dni na Malti, otoški državi v Sredozemskem morju, v mnogih televizijskih in radijskih oddajah ter časopisnih kolumnah opozarjamo, da se približujejo parlamentarne volitve. To je, razumljivo, sprožilo zanimanje široke javnosti in različne napovedi. V ospredju pozornosti so volivni programi dveh strank – laburistične (na vladi) in nacionalistične (v opoziciji).

Vladajoči laburisti so že davno napovedali, da bo zanje v prihodnje pomenila država vodilno moč glede industrijskega razvoja in da bodo poleg ladjedelnic, letalskega prevoza, televizije in radia še nekateri drugi objekti v kratkem prešli pod državno upravo. Posebej poudarjajo, da je gospodarski položaj precej boljši kot leta 1971, ko so spodrinili z oblasti nacionalistično stranko. Za primer navajajo, da se zdaj inflacijska stopnja giblje med 6 in 7 odstotki ter da je k temu pripomogla stroga državna kontrola cen in dobičkov.

nemu načrtu (1975–1979), ki mora zagotoviti povečanje dohodkov na področju predelovalne industrije, strojegradnje, hotelskih in zasebnih storitev ob hkratnem zmanjšanju dotoka sredstev, ki jih Britanci plačujejo kot najemnino za vojaška oporišča. Načrt predvideva tudi povečanje stopnje zaposlenosti, in sicer z javnimi deli, ki jih bo vodila vlada. Ta ukrep mora pripomoči k odstranitvi nezaposlenosti.

PRVI KORAKI

Ob teh željah in načrtih laburisti nenehno opozarjajo na uspešno sodelovanje s sindikati že med volit-

vami leta 1971, ko je splošna unija delavcev izdala z laburistično stranko skupni manifest. Le-ta je med drugim obljubljal, da bodo največjo ladjedelnico reorganizirali in ustanovili novo družbo, če bo stranka zmagala. Pri tem je bilo jasno, da bodo v upravnem odboru tako predstavniki vlade kot tudi sindikata in da bodo skupno imenovali predsednika. Že tedaj je bilo poudarjeno, da bodo z uvedbo delavskega nadzorstva delavci poslovali za „svoj račun“.

Po zmagi laburistične stranke je bila obljuba izpolnjena. Delavci niso sodelovali samo pri upravljanju ladjedelnice, ampak tudi v neki tekstilni tovarni, sicer podružnici velike inozemske tvrdke. Zaradi slabega poslovanja pa so se sindikati sporazumeli z vlado in odkupili tudi neko zasebno družbo ter ustanovili nacionalno družbo za iztovarjanje in natovarjanje ladijskega blaga, pri čemer so prav tako omogočili delav-

cem vpliv pri upravljanju.

Ti primeri so napovedali, da se ideja o sodelovanju delavcev v upravljanju vse bolj zakoreninja. K temu je pripomogel tudi sklep, sprejet v marcu leta 1975, da v ladjedelnici, največjem podjetju na otoku, prevzema upravo svet, v katerem je 8 izbranih predstavnikov delavcev. Volitve je nadzorovala posebna komisija, ki jo je imenovala vlada.

ZAMISEL SI KRČI POT

„Povsem razumljivo je, da so v tem trenutku za splošno unijo delavcev s 30.000 člani posebno pomembne parlamentarne volitve“ – meni generalni sekretar unije George Agijus. „Skupaj z laburistično stranko namreč oblikujemo volilni manifest kot smo es tudi leta 1971. Pričakujemo, da bo dokument zadovoljil delavce, ki so to velika zadržanje pri sodelovanju.“

„So ljudje, ki menijo, da se tako oziroma naša akcija. Menimo, da to ni tako, kajti sindikati niso samo armada, ki se bojuje, pač pa se tudi pogaja in s tem izboljšuje življenjske in delovne razmere ljudi,“ pravi George Agijus.

Opozicijska nacionalistična stranka pod vodstvom nekdanjega premiera Georgesa Borga-Olivieja si še ni opomogla po volivnem porazu pred petimi leti. Ta stranka, ki se je tedaj zavzemala za poglobitev vezi z Veliko Britanijo in z državami članicami Atlantskega pakta, deluje tokrat precej bolj oprezno. Tako med drugim kritizira vlado zaradi precejšnjega števila nezaposlenih in meni, da sedanja razširitev državnega sektorja ovira nadaljnji gospodarski razvoj.

Laburisti in sindikati zavračajo kritike z zelo prepričljivimi argumenti o pozitivnih spremembah v življenju večine prebivalcev. Sindikalni voditelji posebej opozarjajo na to, da si različne oblike sodelovanja delavcev v upravljanju postopno krčijo pota. Delavci so prepričani, da s tem tudi najbolj pomagajo pri gospodarskem razvoju dežele in spreminjanju svojega družbenega položaja in življenjske ravni. Priložnost za potrditve takšnega razpoloženja so vsekakor tudi bližnje volitve, ki morajo pokazati, ali je bilo sodelovanje sindikata in vlade resnično uspešno.

V. V.

TA TEDEN V ŽARIŠČU

V Vzhodnem Berlinu je bila konferenca 29 evropskih komunističnih in delavskih partij na temo „Boj za mir, varnost, sodelovanje in družbeni napredek v Evropi. Delegacijo ZKJ je vodil predsednik Tito, ki je, tako kot drugi vodje delegacij, sodeloval v splošni razpravi. To je bila svobodna izmenjava mnenj med voditelji evropskega komunističnega in delavskega gibanja. Dokument konference so na podlagi načela splošnega soglasja pripravili in uskladili med dvehletnimi pripravami na konferenco, na zborovanju v Berlinu pa so ga udeleženci le potrdili, saj besedila – kot so se poprej dogovorili – ni bilo več možno spreminjati. Dokument, razumljivo, ne odseva celotne politike nobene partije, ki se je udeležila konference, pač pa vsebuje le tista stališča, ki so sprejemljiva za vse.

Komunistične in delavske partije bodo, kot pravi dokument, razvijale „svojo internacionalistično tovariško prostovoljno sodelovanje in solidarnost na podlagi velikih idej Marxa, Engelsa in Lenina, ob doslednem spoštovanju enakopravnosti in suverene neodvisnosti slesherne partije, nevmešavanja v notranje zadeve in upoštevanju svobodne izbire različnih poti v boju za napredno družbeno preobrazbo in socializem. Boj za socializem v vsaki državi in odgovornost vsake partije svojemu delavskemu razredu in narodu sta tesno povezana z vzajemno solidarnostjo delovnih ljudi vseh držav, vseh naprednih gibanj in narodov v boju za svobodo in utrditev neodvisnosti, za demokracijo, socializem in mir v vsem svetu. Komunistične in delavske partije se zavedajo, da bo Evropa napredka in miru lahko samo rezultat mnogokratnih prizadevanj, zblizevanja, razumevanja in sodelovanja najširših političnih in družbenih sil. Menijo, da sta nujna dialog in sodelovanje med komunisti in vsemi drugimi demokratičnimi in miroljubnimi silami. Pri tem izhajajo iz tistega, kar jim je skupno, in se zavzemajo za odpravljanje nezaupanja in predsodkov, ki bi lahko ovirali njihovo sodelovanje.“

Udeleženci konference so se izrekli za aktivno delo-

nje ljudskih množic in vseh miroljubnih sil, da bi – med drugim tudi v njihovih solidarnostnih akcijah – odločno odbili vse poskuse vmešavanja v notranje zadeve kate-rekoli države in se uprli kakršnemukoli dejanju, ki bi posegalo v neodtujivo pravico slesherne naroda, da svobodno in suvereno odloča o svoji usodi. V delu dokumenta, ki obravnava izkoreninjenje fašizma in obrambo demokracije in nacionalne neodvisnosti, komunistične in delavske partije Evrope med drugim poudarjajo, da je za demokracijo in družbeni napredek, za ohranitev miru in mednarodnih odnosov, ki temeljijo na vzajemnem zaupanju in prijateljskem sodelovanju, nujno izkoreniniti fašizem, prepričati njegovo oživiljanje v odkriti ali prikriti obliki in se bojevati proti organiziranju in dejavnosti fašističnih in neofašističnih terorističnih organizacij in skupin.

Jugoslovska skupščina je obravnavala priprave na peto konferenco neuvrščenih v Colombu. O tem je delegat govoril zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minić. Poudaril je, da si bo Jugoslavija kot ena najbolj aktivnih udeleženk neuvrščenega gibanja od njegovega nastanka dalje kar najbolj prizadevala za popoln uspeh pete konference. Tako bo po Minićevih besedah usmerjeno delovanje jugoslovske delegacije, ki jo bo vodil predsednik Tito. Zvezni sekretar je v ekspoziciji v skupščini oralno značilnosti sedanjih mednarodnih političnih in gospodarskih odnosov ter opozoril na naloge neuvrščenih. Skupščina je po razpravi sprejela posebno resolucijo, v kateri poudarja, da se je neuvrščena politika v petnajstih letih od beograjske konference uveljavila kot svetovna politika, katere načela in cilji izražajo hotenja in interese čedalje večjega števila držav za reševanje velikih svetovnih vprašanj. Deklaracija tudi pravi, da se bo Jugoslavija zavzemala, da bo peta konferenca neuvrščenih v Colombu sprejela sklepe o poteh in oblikah skupnih, lastnih in širših mednarodnih akcij za graditev novega sistema mednarodnih političnih in gospodarskih odnosov.

V. B.

kdo je kdo

RAMALHO EANES
portugalski predsednik

Portugalski so v nedeljo izvolili novega predsednika republike. Med štirimi kandidati je prepričljivo zmagal Romalho Eanes. Zanj se je odločilo 61 odstotkov volivcev. Eanes je bil uradni in „nadstrankarski“ kandidat portugalskih socialistov, cetrlistov in desnih konservativcev. Socialisti so se z vso svojo avtoriteto zavzeli, da bo Eanes spoštoval ustavo, ki Portugalsko usmerja k socializmu. Kaže, da jim je to tudi uspelo, čeprav ni odveč omeniti, da na Eanesa vplivata tudi združenje zasebnih industrialcev (ki nasprotuje že izvedeni nacionalizaciji) in konfederacija agrarcev (ki so proti agrarni reformi).

Šef generalštaba portugalskih kopenskih sil general Ramalho Eanes je torej postal štirinajsti predsednik Portugalske. Po izvolitvi je izjavil, da bo sestavo nove portugalske vlade zaupal socialističnemu prvaku Mariu Soaresu, sam pa bo poleg predsedniškega položaja obdržal tudi položaj načelnika generalštaba vseh treh rodov portugalske vojske, saj mu to omogoča ustava, in sicer dotlej, dokler „se položaj ne bo popolnoma ustalil“.

Novi predsednik je tudi izjavil, da bo onemogočil obstoj kakršnekoli „vzporedne oblasti“. Pod tem je možno razumeti komisije državljanov in delavcev, ki so jih ustanovljali

ob različnih priložnostih in za različne potrebe; takšne komisije pa so na volitvah podpirale tudi kandidata skrajne levice Carvalha.

General Eanes se bo vselil v predsedniško palačo Belem v ponedeljek, 5. julija, in zamenjal dosedanega predsednika Francisca da Costa Gomesa, ki je imel med vsemi dosedanjimi predsedniki Portugalske verjetno najtežjo nalogo, saj je bil na čelu države v času, ko jo je bilo treba notranje utrditi. Seveda pa tudi Ramalho Eanesa čaka veliko državiških opravil, ki bodo pokazala, kakšen je resnično novi portugalski predsednik.

V. B.

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

Odpravljanje izostankov z dela

Izostanki z dela vseh vrst in oblik so znan pojav, ki tare tako majhna kot tudi velika podjetja povsod po svetu. Tehnično zelo sodobna oprema, ki zmanjšuje telesne napore pri delu na najnižjo mero, ustvarja tudi okolja, v katerih se delavci počutijo tako neugodno, da posegajo po neupravičenih izostankih. Prav ta okoliščina nas opozarja, da je porast izostankov z dela znamenje, da obstajajo še velike notranje rezerve na področju organizacije dela.

Sedanje oblike organizacije dela so podaljški, ki izhajajo iz delitve tehnološkega procesa po delovnih mestih ter s tehničnimi zahtevami narekovane oblike organizacije dela. Nove oblike organizacije dela pa izhajajo iz ljudi samih, to je iz delavcev oziroma delavcev, ki si delo organizirajo sami, brez mojstrov, predelavcev in vodij enot.

Seveda pa ta proces zahteva ustvarjanje določenih temeljev in razmerij za takšno samoniklo nastajanje organizacije dela iz delavcev samih.

Predvsem je potrebno, da vsi delavci določene skupine poznajo in obvladajo večino del in delovnih izkušenj v enoti tako, da so medseboj povsem nadomestljivi in zamenljivi. Delavci morajo tudi poznati način, vsebino in naloge načrtovanja in razvrščanja del, da ga lahko bolje načrtujejo in razporejajo po svojem soglasju, kot pa bi to storil njihov vodja. Končno pa delavci prevzemajo in tudi realizirajo določene odgovornosti za roke, za kvaliteto dela, za prijavljanje potrebnega materiala, sredstev za delo ter za učinko dela.

Samo tedaj, če delovna enota

uveljavlja pravkar omenjene naloge brez trenj v skupini sami in brez trenja z vodjem enote, prihaja do povsem samostojne, nove vsebine dela za vsakega člana skupine.

Seveda pa se pri tem zastavlja vprašanje odnosa vodij delovnih skupin do takšnega samostojnega uveljavljanja skupin. Delovodja mora omogočiti, da skupina v tem novem načinu zaživi in se uveljavlja. Lahko jim nudi znanje, izkušnje, jih opozarja, skupaj z delavci analizira pojave in jih usmerja k skupnemu preudarjanju in iskanju rešitev.

Cim bolj vodja enote ali skupine prenaša vprašanja organizacije dela v enoto samo, tem bolj postajajo delovne enote „prožnejše“, „dovzgetnejše“ in „manj zaprte“.

Monotonijo dela ne povzročajo samo hrupi in vibracije pri delu in

tudi ne samo ponavljanje enakih načinov dela. Monotonija izhaja iz praznine v delu, ki je predvsem v občutju, da je delavec posameznik le izvajalec in nič drugega. Zato je treba „sestavljati“ novo vsebino dela prav z vprašanjem: kaj in kako delavci v skupini občutijo?

To je začetek novih in drugačnih razpoloženj in novih oblik motivacije pri delu.

Če je uspelo v visoko tehniziranih procesih delavnice VOLVO, SCANIA in drugih zmanjšati visoke odstotke odsotnosti z dela na sprejemljiva razmerja predvsem z oblikovanjem organizacije dela na samonikli poti uveljavljanja dejavnika motivacije za delo, tedaj je gotovo, da tudi pri nas lahko hitro najdemo uspešna gibalca, da se bo odsotnost z dela občutno znižala.

sprašujete → odgovarjamo

Ali je pravilno, da delovna organizacija delavcem razdeli 80 % od oblikovane mase sredstev za redni letni dopust, 20 % pa nameni za solidarnostno pomoč materialno in zdravstveno šibkejšim delavcem?

Kolikšen del regresa za letni dopust gre upokojencem, ki so si ponovno pridobili status delavca v združenem delu.

R. B. – LJUBLJANA

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov pojasnjuje:

V sindikalni listi za leto 1976 je dogovorjena najnižja in najvišja višina, po kateri se oblikujejo sredstva regresa za redni letni dopust. Delitev teh sredstev pa mora biti odvisna od materialnega in socialnega položaja posameznega delavca. Kriteriji za delitev regresa morajo biti določeni v ustreznem samoupravnem splošnem aktu.

Upokojencem, ki so si ponovno pridobili status delavca, gre regres za letni dopust, če imajo pravico do rednega letnega dopusta. Višina regresa, ki ga upokojenec prejme, je odvisna od razlike med regresom za letni dopust, ki ga prejme s pokojnino, in regresom drugih delavcev v organizaciji združenega dela, kjer je v rednem delovnem razmerju po dogovorjenih kriterijih.

MARIBOR DRUGE IGRE OBRT- NIKOV

Dvodnevne športne igre obrtnikov in pri njih zaposlenih delavcev so bile letos drugič na sporedu; lani so bile v Novem mestu, letos pa so jih organizirali v Mariboru. Skrbno organizirano prireditve je v Ljudskem vrtu odprl Stane Špindler, predsednik združenja obrtnikov SRS, ki je bilo poleg gospodarske zbornice SRS pokrovitelj iger.

Na II. igrah je nastopilo več kot 1200 tekmovalcev in tekmovalk iz 29 občin. Tekmovali so v osmih športnih panogah, kar kaže, da postaja športna rekreacija med slovenskimi obrtniki in njihovimi delavci vse bolj priljubljena... Vsa tekmovalca so bila borbena, zato so bili boji zelo zanimivi. Največ gledalcev je privabilo tekmovalje v malem nogometu, kjer so po ogorčenem boju zmagali Mariborčani.

Ekipno zmago so že drugič dosegli športniki združenja samostojnih obrtnikov iz Maribora, in to predvsem po zaslugi moških ekip, dosegli so 28 točk prednosti pred Kranjem in Avtoprevozniki iz Maribora.

Največ točk med tekmovalkami so zbrale predstavnice iz Kranja (32), pred Mariborom (27) in Prlekijo (25).

Izredna organizacija prireditve, enotna opremljenost sodelujočih ekip ter izredna borbenost sodelujočih so dale prireditvi privlačen videz. Pa tudi zagotovilo, da igre obrtnikov ne bodo zamrle. Organizator III. iger ŠIO je Ljubljana.

Rezultati - skupna uvrstitev: Združenje samostojnih obrtnikov Maribor 165 točk, ZSO Kranj 137, Avtoprevozniki Maribor 98 točk; moški ekipno: ZSO Maribor 32, ZSO Maribor 27, Prlekija 25; ženske ekipno: ZSO Kranj 32, ZSO Maribor 27, Prlekija 25; vlečenje vrvi: Pomurje, Avtoprevozniki Maribor, Črnomelj; šah: ZSO Maribor, Zalec, Krško; mali nogomet: ZSO Maribor, Pomurje, Prlekija; kegljanje moški: Krško 476, Ptuj 464, ZSO Maribor 457; ženske: Kranj 136, Ljubljana Vič-Rudnik 128, Cerknica 126 streljanje moški: Kranj 649, Krško 641, Grosuplje 604; streljanje ženske: Kranj 470, Ljubljana-Moste 436, ZSO Maribor Maribor 292 plavanje moški: Kranj, Črnomelj, Ljubljana Moste-Polje; plavanje ženske: ZSO Maribor, Kranj, N. mesto; namizni tenis - moški: Ljubljana-Siška, ZSO Maribor, Kranj; namizni tenis - ženske: Prlekija, ZSO Maribor, N. mesto.

DELAVCI SGP GROSUPLJE IMAJO DVA POČITNIŠKA DOMOVA

Veliko povpraševanje, posebno v počitnicah

Domova sta dobro izkoriščena, še premajhna sta...

Čeprav živi in dela na območju občine Grosuplje več delovnih kolektivov, imajo le delavci Splošnega gradbenega podjetja Grosuplje svoje počitniške kapacitete. Zgradili so si namreč dva počitniška domova, prvega ob morju in drugega v planinskem svetu; zato si lahko privoščijo praktično ob vsakem letnem času zasluženi oddih. Tako niso odvisni od drugih in delavci imajo razmeroma lepe možnosti za preživljanje počitnic, ki pod domačo streho niti niso tako drage.

PRAVCATA MAJHNA HOTELO!

„Tako kot v Piranu imamo tudi v Kranjski gori nov počitniški dom. V Piranu, kjer imamo garsonjere in samske sobe, imamo 60 ležišč. Nekoliko manj jih imamo v Kranjski gori, kjer pa si v osmih garsonjerah pomagamo tudi z zasilnimi ležišči...“ nam je povedala Rezka Ahlin, vodja kadrovske službe v SGP Grosuplje.

V Piranu je odprt počitniški dom od začetka junija pa tja do sredine septembra, medtem ko so kapacitete v Kranjski gori na voljo delavcem skozi vse leto. Seveda je precej večje povpraševanje v času šolskih počitnic

kot pa v drugih mesecih. Cene so zmerne, saj znaša penzion največ 70 dinarjev na dan.

„Lani je letovalo v Piranu nekaj manj kot 200 naših delavcev. V Kranjski gori pa blizu 70...“, nam je razlagal Janez Lovšin, komunalni referent v SGP Grosuplje. „Če k temu prištejemo še svojce naših delavcev, potem vidimo, da sta oba naša počitniška domova razmeroma zelo dobro izkoriščena. Sicer pa, kaj ne bi bila, saj sta zelo sodobno urejena in spominjata na majhna hotela! Glede na to, da si večina ljudi želi na dopust v času največje sezone, imamo pogosto zadrego s prostorom. In ker vlada med našimi delavci tolikšno zanimanje za naše počitniške domove, sta oba domova zaprtega tipa...“

ZAROKA VSEM 1100 DINARJEV

Zaposleni v Splošnem gradbenem podjetju Grosuplje so se letos dogovorili, da bodo vsi delavci prejeli enak regres v višini 1100 dinarjev. Na vprašanje, zakaj so se odločili za „uravnolovko“, ko vendarle nimajo vsi enakih možnosti, da bi si privoščili zaslužene počitnice, nam je Rezka Ahlin odgovorila:

„Dobro se zavedamo, da pomeni regres za počitnice nekaterim precej več kot drugim in da so ga nekateri delavci zelo potrebni ter da si tretji spet lahko privoščijo počitnice brez kakršnekoli pomoči. O vsem tem smo veliko razpravljali, vendar nismo prišli do konca. Zato smo se v želji, da bi se izognili prevroči kryi in tudi preprirom, odločili kar za enoten regres, čeprav vemo, da to ni najbolje.“

A. U.

KOPER

PRIČETEK SODELOVANJA

Na pobudo delavcev gostinskega podjetja „Hotel Park“ iz Nove Gorice je bil te dni v prostorih kraško-obalnega sindikalnega sveta v Kopru sestanek, na katerem so predstavniki omenjenega podjetja seznanili obalne delovne kolektive z možnostmi letovanja v dolini Soče.

Ker imajo vse delovne organizacije s koprškega območja komaj pet svojih počitniških domov, a še kapacitete teh so dokaj skromne, so na omenjenem sestanku toplo pozdravili pobudo predstavnikov „Hotela Park“ in obenem tudi izrazili željo po nadaljnjem sodelovanju. Možnosti zaposlenih na slovenski obali za dopustovanje namreč niso velike. Ne samo, da primanjkuje počitniških kapacitet, tudi nekateri delavci so letos ostali brez regresa za počitnice, kot denimo zaposleni v Cimosu.

Posebej naj poudarimo, da so se sindikati v Kopru odločili čimprej ustanoviti samoupravno interesno skupnost za oddih. Ugotovili so namreč, da je na tem področju vse več problemov, ki jim bodo kos le v primeru, če si bodo vsi skupaj podali roke in vnaprej skupno reševali problematiko oddiha zaposlenih in vseh občanov.

U.

OSME IGRE DELAVCEV USNJARSKE IN USNJARSKO PREDELOVALNE INDUSTRIJE SLOVENIJE

Uspela »Usnjariada 76«

Letališče koroškega aerokluba v Turiški vasi pri Slovenj Gradcu je bilo prizorišče 8. srečanja delavcev usnjarske in usnjarsko predelovalne industrije Slovenije „Usnjariade 76“. Organizirala ga je delovna skupnost slovenjgraške tovarne usnja, zmagovalec „Usnjariade 75“.

Skoraj 600 delavcev iz 19 delovnih kolektivov usnjarske in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije, med katerimi

jih je bila večina iz neposredne proizvodnje, je dalo letošnji manifestaciji delavskega športa in fizičnih sposobnosti resnično delavsko-športni značaj.

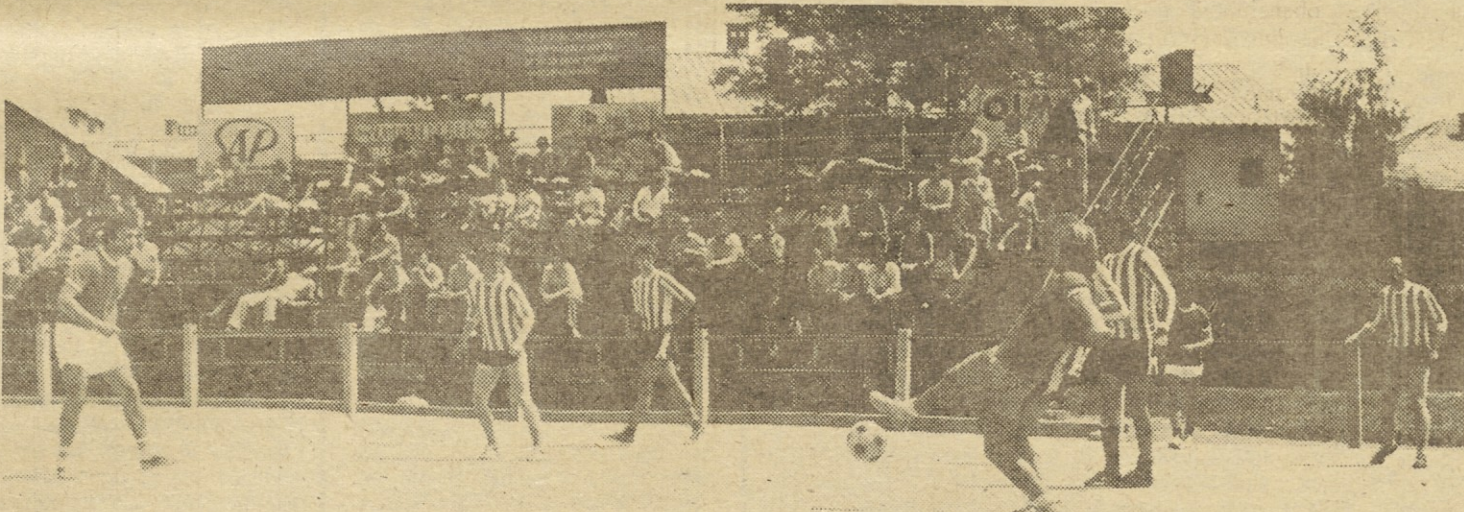
Predstavniki pokrovitelja letošnjih iger Oto Sekavčnik, direktor Tovarne usnja Slovenj Gradec, je ob otvoritvi posebej poudaril, da z usnjariadami spodbujajo v delovnih kolektivih usnjarske in usnjarskopredelovalne industrije zanimanje delovnih ljudi za aktivno šport-

no udejstvovanje; aktivno športno delo pa ustvarja iskrene in plemenite tovariške odnose. Športniki so tudi dobri delavci, dobri samoupravljalci in dobri državljani.

Rezultati „Usnjariade 76“: Šah: 1. Tovarna usnja Slovenj Gradec, 2. Peko Tržič, 3. Konus Slovenske Konjice; streljanje - moški: 1. Tovarna usnja Slovenj Gradec, 2. Tovarna usnja Šoštanj - TOZD Industrije usnja Vrhnika, 3. Konus Slovenske Konjice; streljanje ženske: 1. Utok Kamnik, 2. Tovarna usnja Šoštanj - TOZD Industrije usnja Vrhnika, 3. Konus Slovenske Konjice; namizni tenis: 1. Peko Tržič, 2. Planika Kranj, 3. Planika Turinšče; kegljanje - moški: 1. Planika Kranj, 2. Peko Tržič, 3. Tovarna usnja Slovenj Gradec; kegljanje - ženske: 1. Tovarna usnja Slovenj Gradec, 2. Konus Slovenske Konjice, 3. Tovarna usnja Šoštanj - TOZD Industrije usnja Vrhnika.

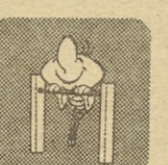
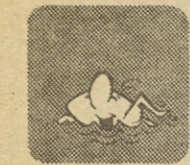
Skupna uvrstitev: 1. Peko Tržič, 2. Planika Kranj, 3. Tovarna usnja Slovenj Gradec, 4. Konus Slovenske Konjice, 5. Tovarna usnja Šoštanj - TOZD Industrije usnja Vrhnika itd.

A. N.

Mali nogomet še vedno šteje med najbolj priljubljene discipline na sindikalnih športnih igrah...

NOVICE, REZULTATI, MNENJA...

LJUBLJANA

Dobrodošel priročnik

Zveza prijateljev mladine Slovenije je izdala lično knjižico „Vesele in zdrave počitnice“. Gre za priročnik, ki govori predvsem o tem, kaj je dobra organizacija počitniških letovanj in kaj vse naj bi mladi ljudje odnesli s počitnic.

Pri zbiranju vsebine, oblik in metod dela je sodeloval širok krog praktikov in strokovnjakov. Zato predstavniki Zveze socialistične mladine Slovenije upravičeno pričakujejo, da bodo organizatorji, vzgojitelji in vsi, ki sodelujejo pri letovanjih in drugih oblikah rekreacije otrok, našli v priročniku veliko koristnih napotkov in pobud. Zato bo priročnik tudi prispeval svoj delež k razširjanju oblik vzgojnega dela z otroki v prostem času, zlasti še v počitnicah. Prav v tem času je namreč še vse preveč otrok prepuščenih

samim sebi in škodljivemu brezdelju.

-a.

ŽALEC

Tekmovalci Ferralita na vrhu

Junija je bila zaključena tretja disciplina v junijskem tekmovalstvu v občinskem sindikalnem prvenstvu občine Žalec. Po tekmovalstvu v krosu in streljanju je bilo zaključeno tekmovalstvo v orientacijskem tekmovalstvu. Tudi tokrat se tekmovalci Ferralita niso dali ugnati, saj so zmagali v dveh kategorijah, in sicer v ženski konkurenci in konkurenci starejših članov. Pri mlajših članih so tokrat bili najuspešnejši tekmovalci iz Juteksa.

Po tej disciplini je uvrstitev naslednja: mlajši člani: 1. Ferralit 690 točk, 2. SIP 560, 3. TT Prebold 540 točk; člani nad

35 let: 1. Ferralit 310 točk, 2. Juteks 250, 3. Inštitut za hmeljarstvo 150 točk.

Pri ženskah si delita prvo in drugo mesto TN Polzela in Ferralit z 80 točkami, vse druge ekipe pa močno zaostajajo.

I. J.

MARIBOR

Športne igre Elkom

V Mariboru so bile prve letne športne igre kolektivov, ki so združeni v sestavljeni organizaciji združenega dela ELKOM. Sodelovale so ekipe iz Elektrokovine, TSN, Primata, Strojne in Strojkoplasta. Tekmovalja so bila v streljanju, kegljanju, šahu, športnem ribolovu, odbojki, namiznem tenisu in v malem nogometu.

Največ uspeha so imeli predstavniki Tovarne stikalnih naprav, ki so zmagali v skupni uvrstitvi pred Primatom, na

tretje mesto se je uvrstila Elektrokovina, četrta je bila Strojna, peti pa Strojkoplast.

Tekmovalje so odločilno izvedle komisije za športno rekreacijo vseh sodelujočih kolektivov.

J. R.

VELENJE

Prvenstvo v moto-crossu

Avto-moto društvo „Šaleška dolina“ iz Velenja bo priredila v nedeljo, 4. julija 1976, tretjo dirko za državno prvenstvo v motocrossu za kategorijo motorjev do 250 ccm. Prijavljenih je že več kot sedemdeset tekmovalcev, računajo pa, da jih bo nastopilo kar osemdeset.

Na novi motocross stezi, ki je speljana na Trebeliškem nad Pako pri Velenju, se obetajo lepi boji. Proga je preurejena in je dolga 1300 m.

Posebnost letošnje prireditve bosta še dve spremljajoči tek-

movanji. Na progi, ki bo nekoliko skrajšana, se bo pomerilo pet tekmovalcev z avtomobili. AMD Šaleška dolina namreč želi že v naslednjem letu vpeljati avtocross v svoj koledar prireditve.

Člani AMD iz Orehove vasi bodo demonstrirali motocross v službi splošnega ljudskega odpora. Prikazali bodo vajo na motorjih.

H. J.

Športni delavci iz Plavalnega kluba „Velenje“ so skupaj s sindikalno organizacijo TPP „ERA“ Velenje in odborom za rekreacijo organizirali desetdnevni tečaj za neplavalke, ki se ga je udeležilo 35 trgovk. Ko smo jih v zadnjih dneh tečaja obiskali v kopalnem zimskem bazenu, so že kar vse lepo plavale.

L. OJSTERŠEK

STAVKOVNO GIBANJE GRADBINEV POLETI 1936 (VI.)

PONOS JE PRERAŠČAL V RAZREDNO ZAVEST

(Spomini Rudija Ganzitija)

Kaj je pravzaprav ljudi tako povežalo z našim sindikatom? Težko življenje in borbena doslednost našega sindikata! Še v večji meri pa jih je navezal občutek, da je sindikat njihov, da so oni, to je vsi organizirani delavci, sindikat. Tega pa ni bilo možno doseči le s propagando in s prepričevanjem, temveč z doslednimi demokratičnimi odnosi v sindikatu samem.

Sprva nismo v celoti razumeli navodil vodstva naše KP, ki nas je vztrajno opozarjala, da je treba vedno in povsod, pri vsaki še tako težki in zamudni akciji, pritegniti k sodelovanju čim širše množice. Zato smo ob vsaki večji akciji na zborovanjih seznanili članstvo z razmerami, možnostmi za akcijo ter dobili od članstva pooblastila za nadaljnje ukrepe. Pa tudi takrat, ko nismo imeli večjih akcij, je bilo članstvo dodobra seznanjeno z delom odbora. Najmanj vsake tri mesece smo sklicali članske sestanke podružnic, na katerih so poročali predsednik podružnice o političnem položaju in o aktualnih vprašanjih ter akcijah, tajnik o organizacijskih zadevah in gibanju članstva, blagajnik o dohodkih in tudi o tem, koliko in za kakšne namene je odbor uporabil finančna sredstva. Skratka, obveščali smo članstvo o vsem, obenem pa smo dobivali pooblastila za svoje nadaljnje delo.

Po takem sestanku smo šli vsi na delo — aktivisti in članstvo. Vsi smo čutili potrebo, da odpravimo pomanjkljivosti oziroma akcijo kar najbolj skrbno pripravimo. Po takšnih sestankih smo po navadi razvili močno agitacijo za pritegnitev novih članov; vsi so skrbeli, da bodo naloge kar najbolje opravljene. Bistveno pri vsem tem je bilo, da so se s tem člani sami usposabljali. Branili so svojo organizacijo, njeno delo ter njen ugled pred stalnimi napadi in klevetami razrednega sovražnika. Članstvo našega sindikata je bilo kljub težavam in tudi nekaterih pomanjkljivostim zelo ponosno na svoj sindikat in na napredno delavsko gibanje. Ta ponos se je postopoma razvijal v razredno zavest.

Poleg naštetih organizacijskih in akcijskih sestankov smo organizirali različna predavanja, prirejali študijske sestanke, na katerih smo obravnavali vsa prečta vprašanja in različno partijsko gradivo. Vabili smo vse predavatelje, za katere smo vedeli,

da bodo znali odgovoriti na posamezna vprašanja. Pogosto smo z aktivom obdelali določeno temo in najboljši so bili določeni za predavatelje.

Da bi obdržali povezavo z delavci, ki so bili brez dela in se stanovali na podeželju, smo v zimskih mesecih organizirali sestanke teh delavcev po vaseh. Tudi ti sestanki so bili dobro obiskani, delavci so dan sestanka celo štelili za svoj praznik.

Pozimi leta 1937-38 smo organizirali tudi tečaj za dopisnike. Učil nas je novinar France Slokan, seveda brez honorarja. Ta trimesečni tečaj smo imeli dvakrat tedensko, udeležba je bila polnoštevila. S tega tečaja

je prišlo precej dopisnikov za delavske liste, med njimi je začela svojo dopisniško pot tudi Boža Bašin, ki je po osvoboditvi prva urednica „Delavske enotnosti“.

Režim stare Jugoslavije je čedalje bolj lezel v fašistične vode. Politikanti takratne JRZ in druga reakcija so se vse bolj bratili z nemškimi in italijanskimi fašizmom. Režim je vse bolj preganjal in ukinjal napredna društva, obenem pa dopuščal že kar izvalno delovanje Nemecev na Štajerskem. Hitlerjevi agenti so kot nemški turisti nemoteno organizirali peto kolono.

Naša partija je takrat stalno opozarjala javnost na vojno nevarnost, ki je pretila iz Nemčije in Italije. V teh časih je bilo mnogo napisnih in potrosnih akcij. Po mestu smo letake dajali kar v poštne predale, da bi tako prišlo čimmanj tiska in nepoklicane roke. V teh letakih je partija pozivala vse patriote k obrambi narodne neodvisnosti.

Čimbolj se je režim JRZ povezoval z nemškimi in italijanskimi fašizmom, bolj je postal predrzen. Njegov sindikat (Zveza združenih delavcev) je imel le malo članstva oziroma somišljenikov med delavci. Zaradi tega je tudi vse kazalo, da bo pri volitvah v Delavsko zbornico sramotno propadel, kakor je pri volitvah leta 1933 v to ustanovo propadel režimski kandidat JNS. Pri vseh volitvah v stari Jugoslaviji so režimi s terorjem in goljufijami pri štetju glasov zmagovali, toda pri volitvah v Delavsko zbornico leta 1933 je režim grdo pogorel.

Leta 1938 si režim ni upal razpistati volitev v Delavsko zbornico, ki ji je mandat že davno potekel, marveč je enostavno imenoval v njeno upravo naj-

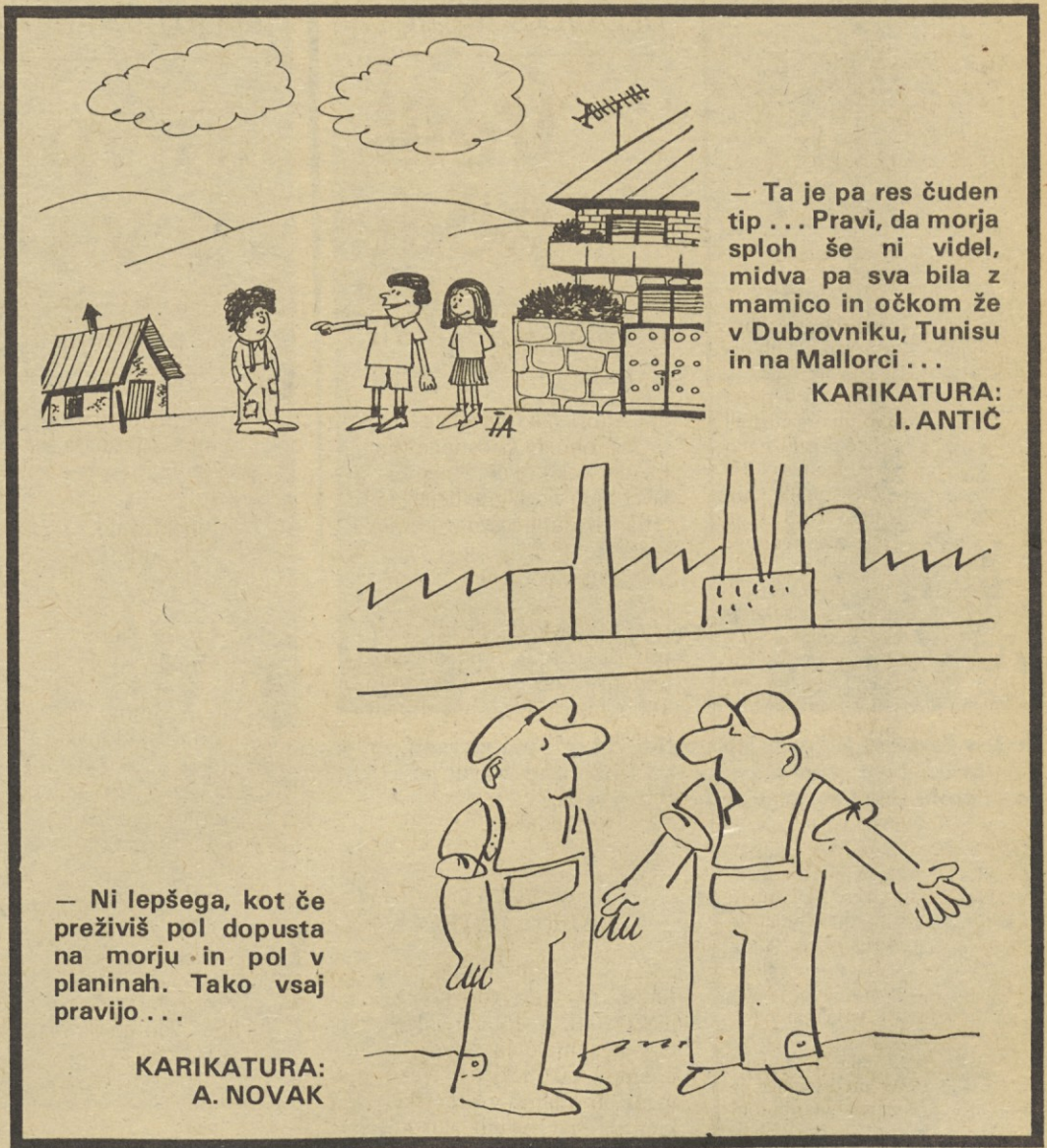
bolj zagrizene pristaše, ki so pozneje postali kadri bele garde. Nastavili so celo svojega hišnika, da je vohunil, kaj delamo, ko se zbiramo itd. S tem so se razmere za delo našega sindikata poslabšale. Veliko težje smo sklicevali sestanke aktiva itd.

V takih in podobnih razmerah sta bili leta 1940 dve veliki stavki. Prva je bila ob koncu maja in je bila ekonomskega značaja. Ta stavka je dobro uspela. Druga stavka pa je bila v drugi polovici septembra in v prvih dneh oktobra, že po draginskih demonstracijah. To je bila politična stavka proti draginji ter akcija narodnoobrambenega značaja. To stavko je vodil CK KPS. Stavka je bila objavljena le dan poprej, zato vse priprave niso uspeli tako, kakor bi si želeli. Na delu je bil ves partijski aktiv, imeli pa smo težave z nekaterimi delavci s podeželja, ki so se ob sprejemu na delu podredili pogoju, da pristopijo v režimski sindikat (v podjetjih Kvaka in Curk, deloma tudi Didek).

Kakor pri prejšnjih stavkah je tudi pri tej pomagal ves partijski aktiv iz vseh strok, celo študenti. Storit je vse, kar je bilo možno. Težave so bile tudi s sezonzoni, ki bo koncu sezone niso želeli izgubljati delovnih dni. Kljub nekaterim stavkokazom, ki so delali pod okriljem Zveze združenih delavcev in pod stražo policije, je stavka politično in ekonomsko uspela. Plače so se dvignile za približno 7%, absolutna večina delavstva pa se je še bolj stmila v krog aktiva našega sindikata. Razvnel jih je bes zavoljo izdajškega početa. „Zveze združenih delavcev“.

Po stavki je režim razpustil celotno Zvezo gradbenih delavcev Jugoslavije. Nevarnost, da razpuste naš sindikat, smo predvidevali, zato smo vsa finančna sredstva pravočasno spravili na varno. Po razpustu smo ta sredstva dali na voljo partiji, ki jih je uporabila za nadaljnji boj. Poslej smo namesto članarine za sindikat od delavcev pobirali prispevke za Rdečo pomoč, za Partijo in za tiskovni sklad, odvisno od politične zavesti posameznikov. Na gradbiščih smo namesto sindikata postavljali akcijske odbore. Ti odbori so bili zelo pripravna oblika za aktivizacijo množic v tedanjih razmerah.

(NADALJEVANJE IN KONEC PRIHODNIČIČ)

NAGRADNA KRIŽANKA | Rešitve pošljite do 8. 7. 1976 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA. Nagrade 200, 150 in 100 din.

DE	PERZIJSKI POLITIKONACIONALNA PINE INDIJSKI	PREBIVALCI ISTRE	ZAGREBSKI AVTOMOBILDIRKAČ	DEKORACIJA	IME CHARLINOVE ZENE	GREŠKA ČRKA	KONEC POLJOTOKA	POPEVNIK JEDIČ	SITNEZ, ROKOR NE-RA	JUGOSLOV. LJUDSKA ARMADA	NEM. GRADITELJ ZRAKO PLOVIL (HUGO, 1898)	STRUPEK PLIN OŠTEGA DONJA (CN) 2
SODOBNI SLOV. RASITELJ (KAPITANOV)												
SNAGPERJ												
DELI KNJIGE (PLATI)							PRICA Z VREBESIM GLASOM MITOLOGIJA					
LETUVIŠČE IN TURISTIČNI CENTER V SVICI						BEZANJE DELI VRAJJA ODPIRANJE				ERNEST NAY ZENSU REVSU GLAS		
STANE, SEMIO					DEJUB JEZBA PAESTINOCEU ATRISILA DREAVA							NEZANANEC
EMIL NOVŠAK			SOV. SAH. VELEMOŠTER NATOŽI DEL ROKANIK PREJA					SESTAVNI DEL VERICE				
PREKUDO VREBITE								JEZERO V ETIOPIJI	RASTLINSKA BODICA ADOLF HASSE			
SESTAVNI R. N.	LIVADA, TRAVNIK	REDKE SE ZEN. ME BARRORISA UJEDENKA									PRIPRAVA ZA MERIENE TLAKA V RINIH IN TEKODI	NAPRAVA PRISTROJ
SLAVKORNA RASLINA				ZVEZNA DRZAVA VZDA								
BEGR. SINDIKAT GLASLO				ŠTUKEL ANGL. MŠNELI DAKOVIT ESE JIST (HARRIS)					NEKADNA SMT PREBIVALCI NEKO. LACIJA VRIM. IMPERIJ			
TUJE ZEN. IME							PRISTANIŠČE VAUSANIO I. RAI EDIJA SEŠ RA ANTIGONE					
PRE-VEJANKA					IVO JAVORNIK				INDONEZIJI, OTOK SEV. OD TIMORJA JUS			
HAČA-TURJAN					GLASB. INSTR. VAL. V OŠTE. GA FTONOV ČLAN							
DE	KNJIGA ZA FODORARJE GR. BGS VETROV							JEŠPREV CERKVENI ZBOR				
1				DEKANOV URAD SPLIT								KRALCIJ
OKSID					ZAČETNIK NOVAK							
SVOJINA POSEST						HERCEGOVEC				RIMSILA BOBILUJA JEZE		

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

SLOVENJALEŠ, TORAKOTOMIJA, AKABA, ETILEN, NONA, ARA, IKT, OM, URA, TA, VOLTMETER, ON, ATIK, SINATRA, LIPA, VUČO, EVALIT, REVIR, CARNEGIE, ANA, IP, VZOR, S, CER, ARNDT, ARAS, KARL, APT, JLA, RAI, VIOLINIST, ČN, TARIFIKACIJA, OTEP, KAM, MER.

Izrebrani reševalci iz prejšnje številke:

1. nagrada, 200 din: Antonija Čretnik, 61430 Hrastnik. Hermana Debelaka 16.
2. nagrada, 150 din: Karolina Picerko, 62281 Markovci, Zabovci 6.
3. nagrada, 100 din: Vilma Alt, 61431 Dol pri Hrastniku 223

Nagrade bomo poslali po pošti.

Gradbeni delavci iz Ljubljane na prvomajskem izletu na Orljem leta 1939

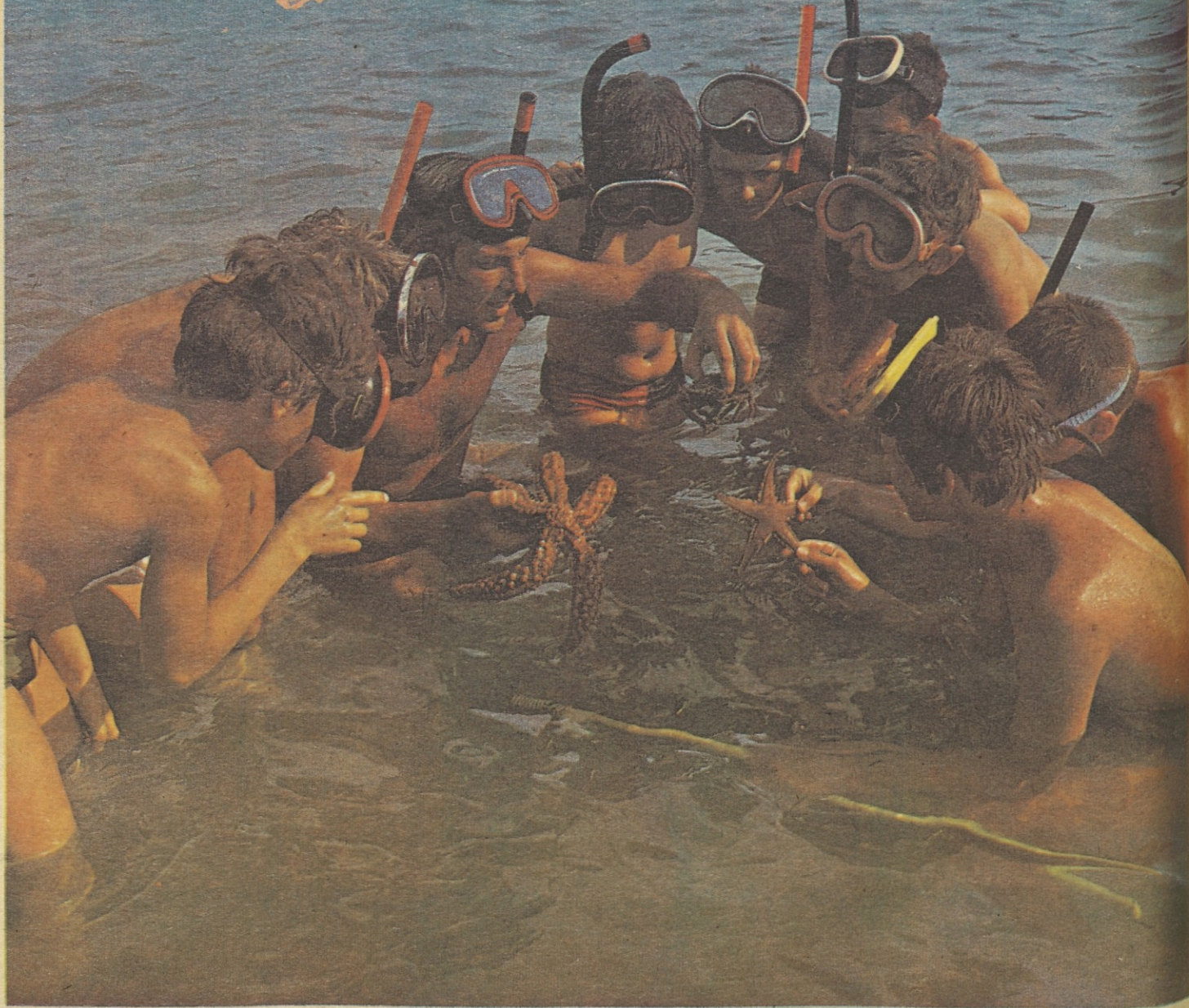
Morje v Savudriji je kot nalašč za tiste, ki se učijo plavanja, saj je voda še daleč od obale plitva. V njej lahko brez strahu poskušajo, prve zamahe celo tisti, ki so se doslej bali vode.

Učenci šole Prežihovega Voranca so imeli svoj razred kar v parku pred domom, kjer so prebivali. Tudi pouk je bil primeren okolju, saj so se učili o rastlinah, ki so rasle okrog njih, pa o morju in morskih živalih ter o ljudeh in zgodovini teh krajev.

Tisti, ki jih morje ni dovolj utrudilo, so se ob prostem času zabavali na igrišču pred domom.

VESELA ŠOLA

Vrata skoraj vseh šol so se te dni že zaprla. Tudi dokaze o svoji marljivosti so učenci že dobili. Začele so se počitnice. Tudi za učence četrtih razredov osnovnih šol, ki so imeli zadnji teden pouk v naravi.

Pravzaprav za rep smo ujeli še tiste učence šole v naravi, ki so bili v domu Zavoda za počitniška letovanja občine Ljubljana-Center v Savudriji. To so bili učenci štirih ljubljanskih šol. Nekaj manj kot 400 jih je bilo. Iz šol Ledina, Tone Tomšič, Prežihov Voranc in s Prul. V Savudriji so preživeli teden dni. Resda samo sedem dni namesto desetih, ker so pač stroški šole v naravi, ki jih morajo plačati starši, letos bistveno višji kot prejšnja leta. Kar petdeset starih tisočakov so morali odšteti za učenca, socialno ogroženim ni bilo treba plačati polne cene. Pa pustimo to temo, čeprav so tudi v Ljubljani šole, ki prav zaradi visoke cene niso mogle organizirati šole v naravi.

Tisti pa, ki so bili v Savudriji, so teden dni preživeli v prijetnem razpoloženju. Bilo je lepo vreme in toplo morje. Pri pouku so spoznavali zgodovino kraja, način življenja ob morju in seveda značilne rastline teh krajev ter živali v morju. Pouk, ki so ga imeli tri ure na dan, se morda na prvi pogled zdi nerese, je pa učencem prav gotovo dal določeno znanje, predvsem pa jim je zbudil zanimanje za vse, kar jih na morju obkroža.

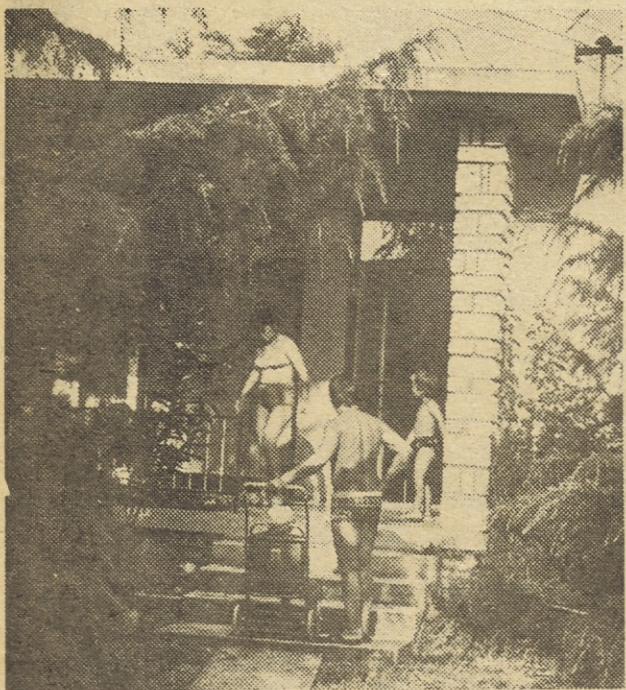
Tisto, kar je morda še bolj bistveno, je to, da je bila naloga teh sedem dni, da se vsi učenci naučijo plavati. In dejstvo je, da prav nihče ni prišel iz Savudrije brez značke, ki potrjuje znanje plavalca.

Kljub temu, da so imeli učenci zelo obsežen dnevni red, je bilo zelo pogosto slišati, da je to vesela šola. Le škoda, da je bila prekratka in da je niso bili deležni vsi učenci četrtih razredov.

A. A.

Učenci osnovne šole Tone Tomšič so se ves teden pridno potapljali in pri tem nabirali morske živali. Kar vsi, ki so bili kot boljši plavalci razvrščeni v prvo skupino, so hoteli preizkusiti svoje znanje tudi v potapljanju. Rezultat njihovega potapljanja in zbiranja je bila razstava s skoraj 50 različnimi primerki podvodnih živali.

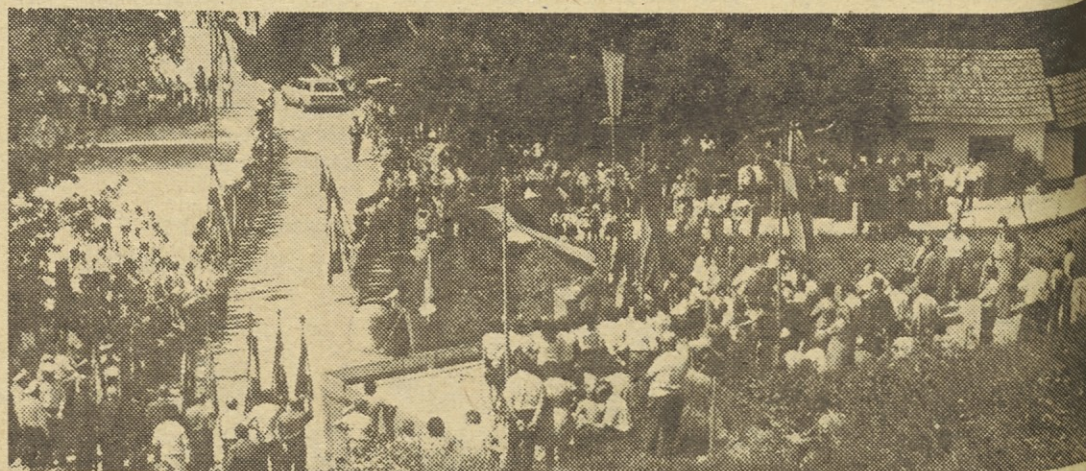

Občinski sindikalni svet Zagorje ob Savi oziroma počitniška skupnost pri OBSS ima v Savudriji svoje počitniške hišice. Pet podjetij iz Zagorja, in to Elektroporcelan, TV Varnost, Industrija gradbenega materiala, GIP Beton in skupščina občine Zagorje ob Savi so si na zemljišču, ki so ga kupili s skupnimi sredstvi, postavili vsak zase pet hišic.

„Letos smo dom odprli šele 20. junija,“ je povedal dolgoletni upravnik Janez Ihanec. V prvi izmeni pa imamo le 18 gostov. Ne vem sicer, zakaj. Res smo podražili od lanskih 68 dinarjev na 80 dinarjev. Tudi šolsko leto se je letos končalo kasneje, mislim pa, da je letovanje postalo precej drago, ker sicer res ne vem, zakaj je tako malo gostov.“

Tovariš Ihanec je tudi povedal, da je v zadnjem času precej podjetij v Zagorju, ki bi bila pripravljena graditi v okviru počitniške skupnosti v Savudriji. Tudi denar imajo, žal, pa jim občina ne dovoli gradnje, ker menda ni pripravljen zazidalni načrt Savudrije.

Foto: A. Agnič

Minulo soboto je bilo v Trebčah pri Bistrici ob Sotli slavlje ob otvoritvi spominskega parka, kjer je predsednik Tito preživljal otroška leta in malo pred vojno pripravljaval izredno pomembne dokumente, ki so bili odločilni za zgodovino naših narodov. Slovesnost se je začela že v Bistrici, kjer so podpisali družbeni dogovor o ureditvi spominskega parka, ki se vključuje v kompleks Kumrovec-Kozjansko. Lidija Sentjarc je podelila zahvalna pisma CK ZSK vsem, ki so pri ureditvi parka najprizadevneje sodelovali. V Trebčah pa je zbrani množici spregovoril Franc Šetinc, ki je med drugim poudaril, da predsednikovo ime simbolizira pomen, ki bo in mora seči dlje od sedanjih rodov. — Foto: J. SEVER